

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Бізнес-технології та економіка

(повне найменування факультету)

Бізнес та управління

(повне найменування кафедри)

До кафедри
р

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

Бакалавр

(ступінь вищої освіти)

на тему Управління інвестиційною діяльністю
суб'єкта господарювання

(назва теми)

Виконав(ла): студент(ка) 4 курсу, групи БТЕ-1012

Спеціальності 073 Менеджмент

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма (спеціалізація)

Управління проєктами

Моцяк А.В.

(ПРИЗВИЩЕ та ініціали)

Керівник Покучєва Т.О.

(ПРИЗВИЩЕ та ініціали)

Рецензент Зеркаль А.В.

(ПРИЗВИЩЕ та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Факультет Бізнес-технології та економіки
Кафедра Бізнесу та управління
Ступінь вищої освіти бакалавр
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітня програма (спеціалізація) Управління проєктами
(код і найменування)
(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Бмау

М. М. Ткаченко

« _____ » _____ 20 ____ року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА(КИ)

Моцак Анастасій Віталійович

(ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи) Управління інвестиційною діяльністю суб'єкта господарювання

керівник проєкту (роботи) д. е. н., проф. Котушова Т. О.
(науковий ступінь, вчене звання, ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по батькові)

затверджені наказом закладу вищої освіти від « 03 » квітня 20 26 року № 119

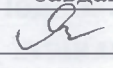
2. Строк подання студентом проєкту (роботи) 25.05.26

3. Вихідні дані до проєкту (роботи) Законодавчі та нормативні акти, наукові дослідження, статистичні дані ПАТ «Запорізький залізничний комбінат»

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні основи управління інвестиційною діяльністю суб'єкта господарювання; аналіз інвестиційної діяльності підприємства ПАТ «Запорізький залізничний комбінат»; шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «Запорізький залізничний комбінат»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, кількість слайдів, плакатів)

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

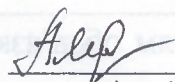
Розділ	ПРИЗВИЩЕ, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
1, 2, 3	Тюмусьва Т.О., продр.кар. БгчУ		

7. Дата видачі завдання « 27 » 04 2026 року.

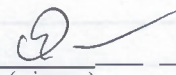
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Узгодження завдання	27. 04. 26	
2.	Виконання 1-го розділу	04. 05. 26	
3.	Виконання 2-го розділу	11. 05. 26	
4.	Виконання 3-го розділу	18. 05. 26	
5.	Творення на кафедрі та карм-контроль	25. 05. 26	

Студент(ка)

(підпис)Анастасія Мочал
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)Тетяна Тюмусьва
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 144 с., 25 таб., 11 рис., 46 джерел.

Об'єкт дослідження - інвестиційна діяльність промислового підприємства ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат».

Предмет дослідження - управління інвестиційною діяльністю підприємства, а саме ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат».

Мета роботи - дослідити та аналізувати інвестиційне забезпечення та управління інвестиціями ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат».

Завдання дослідження - дослідити сучасний стан розвитку підприємства ЗАТ «Запорізький залізорудний комбінат» за останні роки та проаналізувати характер, напрямки і темпи інвестиційної діяльності підприємства, а також надати належні висновки та пропозиції щодо удосконалення управління інвестиціями.

У першій розкривається сутність інвестицій та інвестиційної діяльності. В ній подано економічна сутність інвестицій та функції управління інвестиційною діяльністю, а також інформаційно-правова база регулювання інвестиційною діяльністю.

У другій частині представлена методологія розрахунку головних показників оцінки інвестиційної привабливості підприємства: показники стану основних засобів підприємства; наявність власних оборотних засобів; рентабельність; платоспроможність; ефективність використання ресурсів підприємства; фінансова стійкість.

Третя частина містить висновки зі зроблених розрахунків, а також запропоновані шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

Методи дослідження - метод аналізу, розрахунково-аналітичний метод, економіко-математичні методи.

ІНВЕСТИЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, БУХГАЛТЕРСЬКА ТА СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	8
1.1 Інвестиції, як необхідна умова функціонування підприємства.....	8
1.2 Використання бухгалтерської та статистичної звітності при прийнятті інвестиційних рішень.....	30
1.3 Оцінка нормативно-правової бази інвестиційної діяльності.....	46
2 АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ».....	60
2.1 Загальна характеристика підприємства.....	60
2.2 Аналіз основних показників інвестиційної привабливості підприємства.....	63
2.3 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності підприємства.....	95
3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ».....	104
3.1 Впровадження інвестиційного проекту на підприємстві.....	104
3.2 Визначення ефективності впровадження інвестиційного проекту та його впливу на результати діяльності підприємства.....	115
ВИСНОВКИ.....	137
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	141

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена зростанням уваги наукової спільноти до проблематики інвестиційного забезпечення підприємств та необхідністю подальшого вдосконалення теоретико-методичних і практичних підходів до управління інвестиційними процесами. Вивчення зазначених питань має важливе значення як для розвитку економічної науки, так і для підвищення ефективності господарської діяльності підприємств у сучасних ринкових умовах. Особливу цінність дослідженню надає недостатній рівень практичного опрацювання окремих аспектів управління інвестиційною діяльністю, що обумовлює його наукову новизну та практичну спрямованість. У сучасній економіці суб'єкти господарювання мають широкий спектр можливостей для вкладення капіталу. Проте обмеженість фінансових ресурсів потребує обґрунтованого вибору інвестиційних напрямів і прийняття ефективних управлінських рішень щодо реалізації інвестиційних проєктів. З огляду на викладене, тема дослідження є актуальною як з наукової, так і з практичної точки зору. Враховуючи сучасні тенденції розвитку інвестиційної діяльності та результати досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, метою роботи є визначення та обґрунтування ключових критеріїв, які необхідно враховувати під час планування інвестиційної діяльності підприємства.

Мета роботи полягає у комплексному дослідженні системи інвестиційного забезпечення та особливостей управління інвестиційною діяльністю ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат».

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:
дослідити економічну природу інвестицій, розкрити основні засади управління інвестиційною діяльністю та формування інвестиційної стратегії підприємства;

проаналізувати нормативно-правове забезпечення функціонування ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат»;

здійснити оцінювання показників інвестиційної привабливості підприємства та визначити результативність його інвестиційної діяльності;

розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства шляхом реалізації перспективного інвестиційного проекту.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат» як суб'єкта промислового виробництва.

Структурно робота складається з трьох розділів.

У першому розділі висвітлено теоретичні засади інвестиційної діяльності підприємств. Розглянуто економічний зміст інвестицій, функції та механізми управління інвестиційними процесами, а також нормативно-правові засади державного регулювання інвестиційної діяльності. Під час підготовки цього розділу використано законодавчі та нормативні акти України, наукові праці, монографії, підручники, матеріали фахових видань і електронні інформаційні ресурси.

У другому розділі представлено методичний інструментарій оцінювання інвестиційної привабливості підприємства та проведено аналіз основних показників його діяльності. Особливу увагу приділено дослідженню стану та ефективності використання основних засобів, забезпеченості власними оборотними ресурсами, рівня рентабельності, платоспроможності, фінансової стійкості та результативності використання наявного ресурсного потенціалу.

У третьому розділі узагальнено результати проведених розрахунків, сформульовано висновки щодо поточного стану інвестиційної діяльності підприємства та запропоновано напрями її вдосконалення шляхом реалізації інвестиційних заходів, спрямованих на підвищення економічної ефективності функціонування ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат».

У процесі виконання дослідження застосовано методи економічного аналізу, розрахунково-аналітичний підхід, економіко-математичне моделювання, а також методи порівняння, узагальнення та систематизації отриманих результатів.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Інвестиції, як необхідна умова функціонування підприємства

У системі суспільного відтворення, незалежно від її організаційно-економічної форми, інвестиції відіграють визначальну роль у процесах оновлення, модернізації та нарощування виробничого потенціалу. Саме вони створюють передумови для забезпечення стабільного економічного зростання та підвищення ефективності функціонування господарської системи. Якщо розглядати відтворювальний процес як сукупність взаємопов'язаних стадій виробництва, розподілу, обміну та споживання, то інвестиційна діяльність насамперед пов'язана з виробничою сферою, формуючи основу її подальшого розвитку.

Результативність діяльності суб'єктів господарювання значною мірою залежить від масштабів, структури та напрямів інвестування. Рівень інвестиційної активності є одним із ключових показників, що характеризують перспективи розвитку підприємства та його конкурентні позиції на ринку.

Поняття «інвестиція» походить від латинського слова *investire*, що означає «вкладати». У сучасному економічному розумінні інвестиції являють собою вкладення фінансових, матеріальних чи інтелектуальних ресурсів з метою отримання майбутніх вигод. Очікуване зростання вартості вкладеного капіталу виступає компенсацією за ризики, пов'язані з інфляційними процесами, невизначеністю ринкового середовища та альтернативними варіантами розміщення коштів. Основним стимулом до здійснення інвестицій є отримання прибутку або іншого позитивного економічного результату. Процеси інвестування та отримання доходу можуть відбуватися за різними часовими моделями. В одних випадках вкладення ресурсів здійснюється протягом певного періоду з подальшим отриманням результату після завершення реалізації проєкту. В інших ситуаціях надходження доходів

відбувається одночасно з інвестиційним процесом. Також можливі варіанти, коли між моментом вкладення коштів і отриманням економічного ефекту проходить значний проміжок часу, тривалість якого залежить від особливостей конкретного інвестиційного проєкту та обраного напрямку інвестування.

Проблематика визначення економічної сутності інвестицій стала предметом дослідження багатьох відомих зарубіжних учених і практиків, серед яких Дж. М. Кейнс, Е. Дж. Долан, К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю, Ж. Перар, У. Гете, Ю. Блех та інші. Значний внесок у розвиток теоретичних засад інвестування зробили й українські науковці, зокрема І. О. Бланк, В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, Л. С. Ситник, В. С. Пономаренко, О. М. Ястремська, І. П. Мойсеєнко та інші дослідники. Відмінності у трактуванні категорії «інвестиції» пояснюються багатогранністю цього поняття, а також різними підходами до визначення його змісту залежно від цілей наукового аналізу.

У міжнародній економічній практиці поняття інвестування нерідко асоціюється з придбанням фінансових інструментів, зокрема акцій, облігацій та інших цінних паперів. Водночас у вітчизняній економічній літературі інвестиції тривалий час ототожнювалися переважно з капітальними вкладеннями у відтворення та розвиток основних засобів підприємств. Проте сучасне розуміння інвестицій є значно ширшим і охоплює не лише фінансування матеріальних активів, а й вкладення в оборотний капітал, інновації, об'єкти інтелектуальної власності, патенти, ліцензії, програмне забезпечення та інші нематеріальні ресурси.

Деякі дослідники розглядають інвестиції виключно як грошові вкладення. Однак практика господарювання свідчить про можливість інвестування у різних формах. Об'єктом вкладення можуть бути матеріальні цінності, майнові права, технології, виробничий досвід, результати інтелектуальної діяльності, інформаційні ресурси, а також права користування природними ресурсами, землею чи іншими об'єктами власності [7].

На думку І. О. Бланка, інвестиції являють собою процес розміщення капіталу в різних формах з метою його примноження у майбутньому, отримання поточного доходу або досягнення визначених соціально-економічних цілей [8].

Ю. М. Правик розглядає інвестування як процес вкладення різноманітних ресурсів для отримання запланованого результату, який може мати економічний, соціальний, політичний або інший характер залежно від поставлених завдань та очікуваних наслідків реалізації інвестиційних рішень [9].

А.П. Дука трактує інвестиції як сукупність економічних ресурсів, до яких належать матеріальні блага, майнові права та інтелектуальні цінності, що вкладаються в поточному періоді для створення певних об'єктів. Подальше використання таких об'єктів забезпечує процес розширеного відтворення, накопичення капіталу та економічний розвиток, а також формує майбутні вигоди, які компенсують інвестору відмову від поточного використання вкладених ресурсів [16].

На думку В.М. Гриньової, В.О. Коюди та Т.І. Лепейко, найбільш повне трактування поняття «інвестиції» охоплює кошти, майнові ресурси та інтелектуальні цінності, що належать державі, юридичним і фізичним особам та спрямовуються на створення нових суб'єктів господарювання, модернізацію, реконструкцію чи технічне оновлення існуючих підприємств, придбання нерухомого майна, корпоративних прав, цінних паперів та інших активів з метою одержання прибутку або досягнення іншого корисного результату [10].

Відповідно до положень Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиції являють собою всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької чи іншої діяльності, результатом якої є отримання доходу, прибутку або досягнення соціально значущого ефекту [1].

Отже, під інвестиціями доцільно розуміти економічні ресурси, спрямовані на нарощення та оновлення реального капіталу суспільства шляхом розширення, реконструкції чи технічного вдосконалення виробничої бази. Такі вкладення можуть здійснюватися у придбання сучасного обладнання, транспортних засобів, виробничих і невиробничих будівель, а також у розвиток транспортної та інженерної інфраструктури, зокрема будівництво доріг, мостів та інших об'єктів. Водночас важливою складовою інвестиційної діяльності є фінансування освіти, наукових досліджень та професійної підготовки персоналу. Саме ці напрями формують людський капітал, роль якого в сучасній економіці постійно зростає. Адже результатом людської праці є не лише матеріальні активи, а й знання, технології та інтелектуальні продукти, що дедалі більше визначають конкурентоспроможність держави та її позиції у світовому економічному просторі.

У сучасній економічній науці, особливо в дослідженнях, присвячених фінансовим аспектам розвитку господарської системи, категорія інвестицій розглядається переважно на двох взаємопов'язаних рівнях — макроекономічному та мікроекономічному. Узагальнення наукових підходів до трактування цієї категорії дозволило сформувати її змістовні характеристики для кожного із зазначених рівнів, що наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Визначення інвестицій на мікрорівні і на макрорівні [10]

Автор	Визначення поняття «інвестиції»
Макрорівень	
Долан Е.Дж., Ліней	Інвестиції являють собою процес нарощування капіталу, що використовується в економіці, забезпечуючи розширення обсягів виробничих ресурсів. Такі вкладення здійснюються суб'єктами господарювання та іншими учасниками економічних відносин з метою підвищення виробничого потенціалу та створення умов для подальшого економічного розвитку.
Мікрорівень	
Макконел К.Р., Брю С.Л.	Інвестиції охоплюють сукупність витрат, спрямованих

	на створення, оновлення та розширення виробничих потужностей, а також на формування й збільшення обсягів матеріальних ресурсів і запасів, необхідних для забезпечення безперервного функціонування та розвитку господарської діяльності.
Ліпсіц И.В., Косов В.В.	Інвестиції можна розглядати як послідовність грошових надходжень і видатків, яка на початковому етапі характеризується здійсненням витрат на реалізацію певного проєкту або придбання активів, а в подальшому передбачас отримання відповідних економічних результатів чи доходів.
Перар Ж.	Інвестиції являють собою додаткове залучення фінансових, матеріальних чи інших ресурсів до вже існуючого капіталу з метою масштабування діяльності підприємства, зміцнення його ринкових позицій, модернізації виробничих процесів та створення передумов для підвищення ефективності функціонування і забезпечення довгострокового розвитку.
Блех Ю., Гете У.	Інвестування являє собою процес вкладення фінансових ресурсів, у межах якого підприємство тимчасово обмежує можливість їх альтернативного використання, спрямовуючи кошти на досягнення визначених стратегічних цілей. При цьому інвестиційна діяльність функціонує як відкрита система, оскільки реалізація інвестиційних проєктів безпосередньо впливає на стан і розвиток інших елементів господарської системи, формуючи взаємозв'язки між її складовими та визначаючи подальші напрями економічного зростання.
Ковальов В.В.	Інвестування являє собою свідоме та стратегічно обґрунтоване розміщення капіталу в різних формах на певний період часу у відповідні активи, проєкти чи фінансові інструменти з метою реалізації визначених інтересів і досягнення очікуваних результатів інвестора.

Відмінності у підходах до трактування категорії «інвестиції» на макроекономічному рівні зумовлені як специфікою наукових цілей окремих дослідників, так і складністю та багатогранністю змісту цієї економічної категорії [10].

Аналіз наукових підходів дає підстави стверджувати, що інвестиції являють собою комплексний економічний феномен, який охоплює різноманітні форми вкладення капіталу та характеризується широким спектром функціональних особливостей залежно від умов їх здійснення.

Роль інвестицій у розвитку економіки є визначальною, оскільки саме вони формують основу економічного зростання та структурних перетворень. Спрямування фінансових ресурсів на інвестиційні цілі сприяє розширенню виробничого потенціалу, збільшенню обсягів випуску продукції, зростанню національного доходу та підвищенню конкурентоспроможності підприємств і галузей, які найбільш ефективно задовольняють потреби споживачів у товарах і послугах.

Особливості інвестиційної діяльності визначаються багатьма чинниками, серед яких організаційні умови реалізації проєктів, джерела фінансування, форми інвестування, склад активів, що залучаються до процесу, а також коло його учасників. Саме ці характеристики лежать в основі численних класифікацій інвестицій та інвестиційних процесів [12].

Суб'єкт, який володіє капіталом і спрямовує його на реалізацію підприємницьких або інших економічних проєктів, виступає інвестором. Процес розміщення фінансових, матеріальних чи інтелектуальних ресурсів з метою отримання економічного або соціального результату називається інвестуванням. У ролі інвесторів можуть виступати як фізичні особи, так і суб'єкти господарювання різних організаційно-правових форм [13].

Для поглибленого дослідження сутності інвестицій та систематизації їх різновидів у науковій літературі застосовують класифікацію за низкою критеріїв, серед яких:

види інвестицій;
об'єкти вкладення капіталу;
характер участі інвестора в інвестиційному процесі;
територіальна належність інвестицій;
тривалість інвестування;
форма власності інвестиційних ресурсів;
способи участі інвестора;
рівень ризиковості вкладень;
форми відтворення капіталу;
ступінь інвестиційного ризику;
рівень ліквідності інвестицій;
цільове призначення вкладень;
джерела формування інвестиційних ресурсів;
ефективність використання залучених ресурсів;
взаємозв'язок із підприємством-інвестором;
функціональне призначення інвестицій;
відтворювальна спрямованість;
можливість сумісної реалізації;
рівень очікуваної прибутковості;
регіональний напрям розміщення капіталу;
галузева спрямованість інвестиційних ресурсів (рис. 1.1) [20].

Таким чином, багатогранність інвестиційної діяльності обумовлює необхідність її розгляду через систему класифікаційних ознак, що дає змогу більш повно оцінити економічну природу інвестицій, особливості їх реалізації та вплив на розвиток суб'єктів господарювання й економіки загалом.

За видами інвестицій інвестиційні ресурси можуть бути представлені різними формами активів, які використовуються для досягнення економічного або соціального ефекту. До них належать:

фінансові ресурси у вигляді грошових коштів, депозитних вкладів, паїв, акцій, облігацій та інших видів цінних паперів;

рухомі та нерухомі матеріальні активи, що можуть бути залучені до господарської діяльності;

майнові права, пов'язані з об'єктами авторського права, результатами творчої діяльності та іншими видами інтелектуальної власності;

комплекс спеціалізованих технічних, технологічних, організаційних і комерційних знань, оформлених у вигляді технічної документації, практичних навичок та виробничого досвіду, необхідних для здійснення певного виду діяльності, але не захищених патентом (так зване «ноу-хау»);

права на використання земельних ділянок, водних ресурсів, природних багатств, будівель, споруд, машин, устаткування та інших об'єктів власності;

інші матеріальні та нематеріальні цінності, які можуть бути використані як інвестиційні ресурси [13].

Отже, інвестиції можуть здійснюватися не лише у формі фінансового капіталу, а й шляхом залучення матеріальних активів, інтелектуальних ресурсів, майнових прав та інших цінностей, здатних забезпечити створення доданої вартості та економічний розвиток.

За об'єктами вкладення капіталу інвестиції поділяються на реальні, фінансові, інноваційні та інтелектуальні.

Фінансові інвестиції передбачають розміщення капіталу в різноманітних фінансових активах та інструментах, зокрема в акціях, облігаціях, депозитах, банківських вкладах, корпоративних правах, паях, а також у статутному капіталі інших суб'єктів господарювання. Основною метою таких вкладень є отримання доходу у вигляді відсотків, дивідендів або приросту вартості активів.

Реальні інвестиції являють собою спрямування коштів на придбання, створення, модернізацію чи відновлення матеріальних і нематеріальних активів. До таких вкладень належать інвестиції у виробничі та адміністративні будівлі, споруди, машини, обладнання, транспортні засоби,

дорогоцінні метали, колекційні цінності, програмне забезпечення, патенти та інші ресурси, що використовуються у господарській діяльності підприємства.

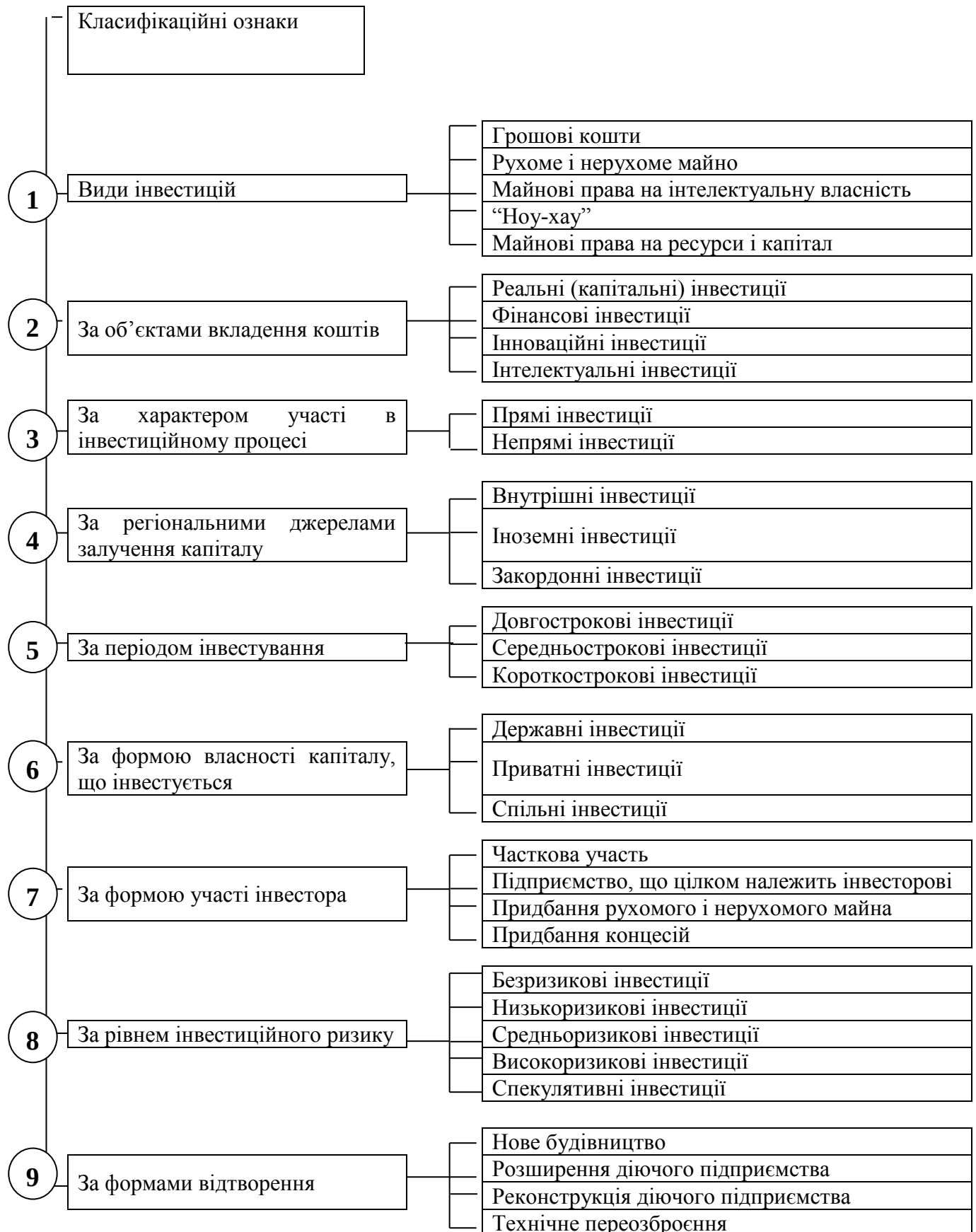
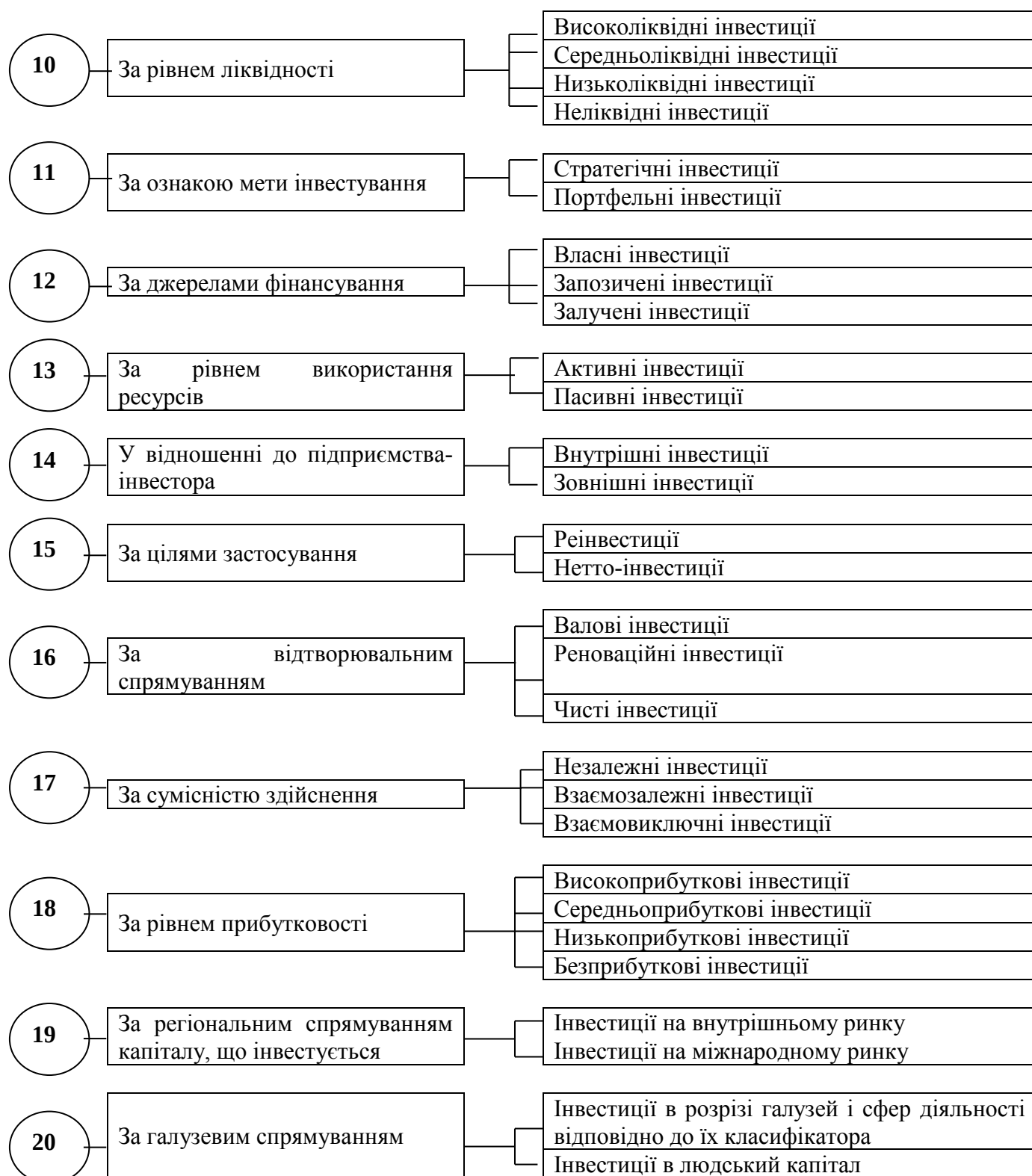

Рисунок 1.1 – Класифікація інвестицій

Продовження рисунка 1.1

Таким чином, якщо фінансові інвестиції пов'язані з придбанням фінансових активів, то реальні інвестиції спрямовані безпосередньо на формування та розвиток виробничого, технологічного й ресурсного потенціалу підприємства.

Інноваційні інвестиції являють собою вкладення ресурсів у впровадження нових технологій, продуктів, організаційних рішень та інших результатів інноваційної діяльності. Переважно такі інвестиції спрямовуються на формування нематеріальних активів, які забезпечують науково-технічний прогрес, підвищення конкурентоспроможності підприємства та його здатність ефективно реагувати на зміни ринкового середовища.

Особлива роль інвестицій полягає у формуванні прогресивної структури суспільного виробництва. Саме інноваційно-інвестиційна політика визначає пріоритетні напрями розвитку економіки та концентрації капіталовкладень у найбільш перспективних сферах діяльності [20].

Інтелектуальні інвестиції охоплюють вкладення в об'єкти інтелектуальної власності, зокрема авторські права, патенти, винаходи, промислові зразки, корисні моделі та інші результати творчої й науково-дослідної діяльності [22].

За характером участі в інвестиційному процесі розрізняють:

прямі інвестиції, які передбачають особисту участь інвестора у виборі об'єкта вкладення та безпосереднє фінансування проєкту [20]. Відповідно до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», пряме інвестування являє собою господарську операцію, пов'язану з внесенням коштів або майна до статутного капіталу юридичної особи в обмін на корпоративні права, емітовані нею [2];

непрямі інвестиції, що здійснюються через спеціалізованих фінансових посередників, інвестиційні фонди, компанії з управління активами та інші фінансові інституції [22].

За територіальною належністю капіталу інвестиції поділяються на:

внутрішні;

іноземні;

закордонні.

Залежно від тривалості вкладення капіталу виділяють:

короткострокові інвестиції;

середньострокові інвестиції;

довгострокові інвестиції.

За формою власності інвестиційних ресурсів розрізняють:

державні інвестиції;

приватні інвестиції;

колективні (спільні) інвестиції.

За формою участі інвестора вкладення можуть здійснюватися шляхом:

придбання частки в новостворених або діючих підприємствах;

створення підприємств зі стовідсотковим володінням інвестора чи повного викупу існуючого бізнесу;

набуття у власність рухомого або нерухомого майна безпосередньо чи через фінансові інструменти;

отримання концесій, ліцензій, прав користування природними ресурсами, земельними ділянками та іншими майновими правами.

За рівнем ризику інвестиції поділяють на:

безризикові;

низькоризикові;

середньоризикові;

високоризикові;

спекулятивні [8].

За формами відтворення основного капіталу інвестиції спрямовуються на:
спорудження нових об'єктів;
розширення діючих підприємств;
реконструкцію виробництва;
технічне переоснащення та модернізацію.

За ступенем ліквідності інвестиційні вкладення класифікують на:
високоліквідні, до яких належать переважно короткострокові фінансові активи;
середньоліквідні;
низьколіквідні, що охоплюють незавершені інвестиційні проекти, застарілі технологічні рішення та фінансові інструменти з обмеженим обігом;
неліквідні, які практично не можуть бути реалізовані самостійно на ринку [22].

За метою здійснення інвестицій виділяють:
стратегічні інвестиції, спрямовані на встановлення контролю над підприємством, отримання впливу на його діяльність або реалізацію довгострокових стратегічних цілей;
портфельні інвестиції, основною метою яких є отримання доходу у вигляді дивідендів, відсотків або приросту вартості вкладеного капіталу.

За джерелами фінансування інвестиції поділяються на:
власні, що формуються за рахунок внутрішніх ресурсів підприємства;
запозичені, які залучаються на умовах повернення;
залучені, що надходять від сторонніх інвесторів та партнерів.

Отже, різноманітність класифікаційних ознак свідчить про складний і багатогранний характер інвестиційної діяльності, що охоплює широкий спектр форм, джерел, цілей та механізмів вкладення капіталу залежно від умов господарювання та стратегічних пріоритетів інвестора.

За рівнем ефективності використання ресурсів інвестиції поділяються на активні та пасивні.

Активні інвестиції спрямовані на підвищення конкурентних переваг підприємства шляхом освоєння нових ринків збуту, розширення виробничих можливостей, впровадження інновацій, зростання прибутковості та зміцнення ринкових позицій.

Пасивні інвестиції орієнтовані переважно на підтримання досягнутого рівня функціонування підприємства. Вони забезпечують стабільність господарської діяльності завдяки оновленню структури активів і пасивів та збереженню наявного виробничого потенціалу.

Відносно підприємства-інвестора інвестиції класифікуються на:

внутрішні;

зовнішні.

За цілями використання інвестиційних ресурсів розрізняють:

реінвестиції, які передбачають повторне спрямування капіталу на оновлення або заміну морально й фізично зношених основних засобів;

нетто-інвестиції, що використовуються для придбання нових активів, розширення масштабів діяльності та збільшення виробничих потужностей.

За відтворювальною спрямованістю інвестиції поділяються на:

валові інвестиції, які характеризують загальний обсяг вкладеного капіталу;

реноваційні інвестиції, що спрямовуються на просте відтворення основних засобів та нематеріальних активів, вартість яких поступово переноситься на продукцію через механізм амортизації;

чисті інвестиції, які забезпечують розширене відтворення та приріст виробничого потенціалу підприємства [22].

За характером взаємозв'язку між інвестиційними проєктами виділяють:

незалежні інвестиції, реалізація яких не впливає на можливість здійснення інших проєктів;

взаємозалежні інвестиції, що можуть бути впроваджені лише у взаємному поєднанні;

взаємовиключні інвестиції, коли реалізація одного проєкту унеможлиблює здійснення альтернативного варіанта.

За рівнем очікуваної прибутковості інвестиції класифікують на:

високоприбуткові;

середньоприбуткові;

низькоприбуткові;

безприбуткові.

За територіальним напрямом розміщення капіталу розрізняють:

інвестиції на внутрішньому ринку, які здійснюються в межах національної економіки;

міжнародні інвестиції, що спрямовуються за межі країни.

За галузевою спрямованістю інвестиційні вкладення можуть бути орієнтовані на:

окремі галузі та сфери економічної діяльності відповідно до їх класифікаційної належності;

розвиток людського капіталу шляхом фінансування освіти, науки, професійної підготовки кадрів, охорони здоров'я та соціальних програм [20].

Таким чином, наведена система класифікації дозволяє комплексно охарактеризувати інвестиції за різними критеріями. Водночас залежно від цілей наукового дослідження або практичних потреб управління вона може бути деталізована та доповнена новими класифікаційними ознаками.

У країнах із розвиненою ринковою економікою інвестиції традиційно розглядаються насамперед як процес розміщення капіталу в реальний сектор економіки та фінансові активи. При цьому особливе значення мають реальні інвестиції (real investments), які передбачають вкладення ресурсів у матеріальні активи. До основних різновидів таких інвестицій належать:

капіталовкладення в основні засоби з тривалим строком експлуатації та амортизації;

інвестиції у формування та поповнення товарно-матеріальних запасів;

комплексні вкладення у виробничі фонди підприємства, включаючи земельні ділянки, будівлі, споруди, обладнання та інші елементи виробничої інфраструктури.

Саме реальні інвестиції формують матеріальну основу економічного розвитку, забезпечують модернізацію виробництва, підвищення продуктивності праці та зміцнення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання в довгостроковій перспективі.

Фінансові інвестиції (financial investments) являють собою вкладення капіталу у фінансові інструменти, зокрема акції, облігації, інвестиційні сертифікати та інші види цінних паперів, які забезпечують отримання доходу або приріст вартості вкладених коштів.

Слід зазначити, що в економічній практиці термін investment часто використовується без додаткових уточнень. Тому залежно від контексту під ним можуть розумітися як реальні, так і фінансові вкладення капіталу в різні об'єкти інвестування [14].

Реалізація інвестиційної діяльності потребує ефективного управління, яке охоплює комплекс взаємопов'язаних заходів: вибір об'єкта вкладення капіталу, оцінювання його економічної доцільності, ухвалення інвестиційного рішення, забезпечення проєкту необхідними ресурсами, контроль за їх цільовим використанням, проведення постійного моніторингу результатів та своєчасне коригування управлінських рішень відповідно до змін внутрішнього і зовнішнього середовища.

Особливості управління інвестиціями значною мірою залежать від стадії життєвого циклу проєкту. У структурі інвестиційного процесу доцільно виокремлювати такі етапи:

- прийняття інвестиційного рішення;
- підготовка до реалізації проєкту;
- безпосереднє впровадження інвестиційного проєкту;
- експлуатація об'єкта інвестування.

Останній етап, своєю чергою, включає період відшкодування вкладених ресурсів, тобто досягнення повної окупності інвестицій, а також фазу отримання економічних результатів і вигод від реалізованого проєкту.

Управління інвестиційним процесом є одним із ключових чинників забезпечення його ефективності. Раціонально побудована система управління дозволяє адаптувати інвестиційний проєкт до конкретних умов функціонування підприємства та оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища. Завдяки цьому підвищується гнучкість інвестиційної діяльності, знижується вплив негативних факторів та забезпечується належний рівень конкурентоспроможності проєкту. Водночас значна частина внутрішніх проблем, які виникають під час реалізації інвестиційних проєктів, є наслідком недоліків у системі управління інвестиційною діяльністю [12].

Управління інвестиційною діяльністю підприємства реалізується через сукупність взаємопов'язаних функцій, зміст яких визначається стратегічними цілями розвитку суб'єкта господарювання. Типова послідовність таких функцій наведена на рисунку 1.2 і відображає логіку процесу інвестиційного менеджменту.

Інвестиційна стратегія підприємства формується з урахуванням його поточного економічного стану, рівня технічного та технологічного розвитку, фінансових можливостей і наявного ресурсного потенціалу. Вона виступає інструментом довгострокового планування та визначає основні напрями подальшого розвитку підприємства.

У процесі формування інвестиційної стратегії керівництво підприємства повинно надати відповіді на низку ключових питань:

Чи доцільно продовжувати реалізацію існуючих напрямів діяльності без суттєвих змін?

Які напрями розвитку потребують модернізації або стратегічного коригування?

Якими мають бути масштаби подальшого розширення чи трансформації діяльності?

Яких економічних результатів можна очікувати в коротко- та середньостроковій перспективі?

Який обсяг інвестиційних ресурсів необхідний для досягнення поставлених цілей та за рахунок яких джерел фінансування їх доцільно залучати?

Таким чином, інвестиційна стратегія є фундаментом ефективного розвитку підприємства, оскільки забезпечує узгодження інвестиційних рішень із довгостроковими цілями, ресурсними можливостями та перспективами економічного зростання.

Рисунок 1.2 - Послідовність функцій інвестиційного менеджменту

Навіть у випадку, коли керівництво підприємства ухвалює рішення про збереження існуючих напрямів діяльності без суттєвих змін, таке рішення також слід розглядати як окрему стратегічну альтернативу. Воно потребує

належного економічного обґрунтування, комплексного аналізу та формалізації в межах загальної стратегії розвитку підприємства.

Формування стратегії є складним аналітичним процесом, що передбачає проведення спеціального дослідження із застосуванням відповідних методичних підходів, етапів і процедур. [11].

Вибір інвестиційної стратегії має здійснюватися на основі системи критеріїв, які дають змогу оцінити її економічну обґрунтованість та практичну доцільність. Одним із ключових критеріїв є відповідність стратегічних намірів обсягу фінансових ресурсів, які підприємство реально може залучити та спрямувати на реалізацію інвестиційних проєктів.

Отже, ефективна інвестиційна стратегія повинна не лише відповідати довгостроковим цілям розвитку підприємства, а й узгоджуватися з його фінансовими можливостями, забезпечуючи реалістичність та результативність запланованих інвестиційних заходів.

економічна ефективність, що характеризується відповідністю між очікуваними результатами та обсягом ресурсів, необхідних для їх досягнення;

чіткість часових орієнтирів, тобто можливість визначення реальних строків реалізації поставлених цілей та отримання запланованих результатів;

збалансованість між прибутковістю та ризиком, яка передбачає оптимальне співвідношення очікуваного рівня доходності інвестицій і можливих втрат, зумовлених невизначеністю майбутнього середовища;

відповідність зовнішнім економічним умовам, що передбачає узгодження інвестиційних планів із тенденціями розвитку ринку, макроекономічною ситуацією та іншими факторами зовнішнього середовища підприємства.

Під час оцінювання інвестиційної привабливості окремої галузі або напряму діяльності необхідно враховувати сукупність чинників, які формують зовнішнє середовище реалізації інвестиційного проєкту. До найбільш важливих із них належать:

роль і значущість галузі в національній економіці, що визначається стратегічною важливістю виробленої продукції, її специфічними характеристиками, експортним потенціалом, рівнем залежності від імпортних поставок, ступенем задоволення внутрішнього попиту, внеском галузі у формування валового внутрішнього продукту країни, а також колом основних споживачів продукції.

Такий підхід дозволяє більш об'єктивно оцінити перспективність інвестування та визначити потенційні можливості розвитку відповідної сфери господарської діяльності.

особливості попиту на продукцію галузі, рівень конкурентного середовища або ступінь монополізації ринку, специфіка каналів збуту, наявні та потенційні масштаби ринку, а також здатність галузі зберігати стабільність функціонування в умовах економічної нестабільності та кризових явищ;

ступінь державної підтримки та регулювання галузі, що визначається масштабами участі держави у фінансуванні її розвитку, наданням податкових преференцій, застосуванням механізмів прискореної амортизації та іншими інструментами стимулювання інвестиційної активності;

соціальна значущість галузі, яка характеризується рівнем зайнятості населення, кількістю створених робочих місць, територіальним розміщенням виробничих об'єктів, середнім рівнем оплати праці, активністю профспілкових організацій, екологічним впливом виробництва та продукції, а також показниками виробничого травматизму й інших соціально-економічних ризиків;

фінансово-економічні умови функціонування галузі, що включають рівень прибутковості діяльності, середні показники рентабельності, ефективність використання вкладеного капіталу, швидкість обороту активів та рівень їх ліквідності [7].

Управління інвестиційною діяльністю підприємства є багатоступеневим процесом, який охоплює кілька послідовних етапів. До основних із них належать:

підготовчий етап;
етап реалізації інвестиційного проєкту;
етап експлуатації об'єкта інвестування.

Стадія експлуатації інвестиційного об'єкта, своєю чергою, поділяється на період відшкодування вкладених ресурсів, коли досягається повна окупність інвестицій, та етап отримання економічного результату, що проявляється у формі прибутку, економії витрат або інших позитивних ефектів від реалізованого проєкту.

Комплекс функцій, які забезпечують ефективне управління інвестиційною діяльністю на всіх стадіях її здійснення, наведено на рисунку 1.4 [15]. Саме їх послідовна реалізація створює передумови для досягнення стратегічних цілей підприємства, підвищення ефективності використання капіталу та забезпечення стійкого економічного. Таким чином, інвестування виступає одним із ключових чинників розвитку економічних систем та важливим інструментом підвищення добробуту суспільства. Саме завдяки інвестиційній діяльності створюються умови для модернізації виробництва, зростання економічного потенціалу підприємств і покращення соціально-економічних умов життя населення. Ефективне управління інвестиціями має важливе значення не лише для окремого інвестора, а й для економіки держави загалом, оскільки успішна діяльність суб'єктів господарювання

сприяє економічному зростанню, збільшенню обсягів виробництва та

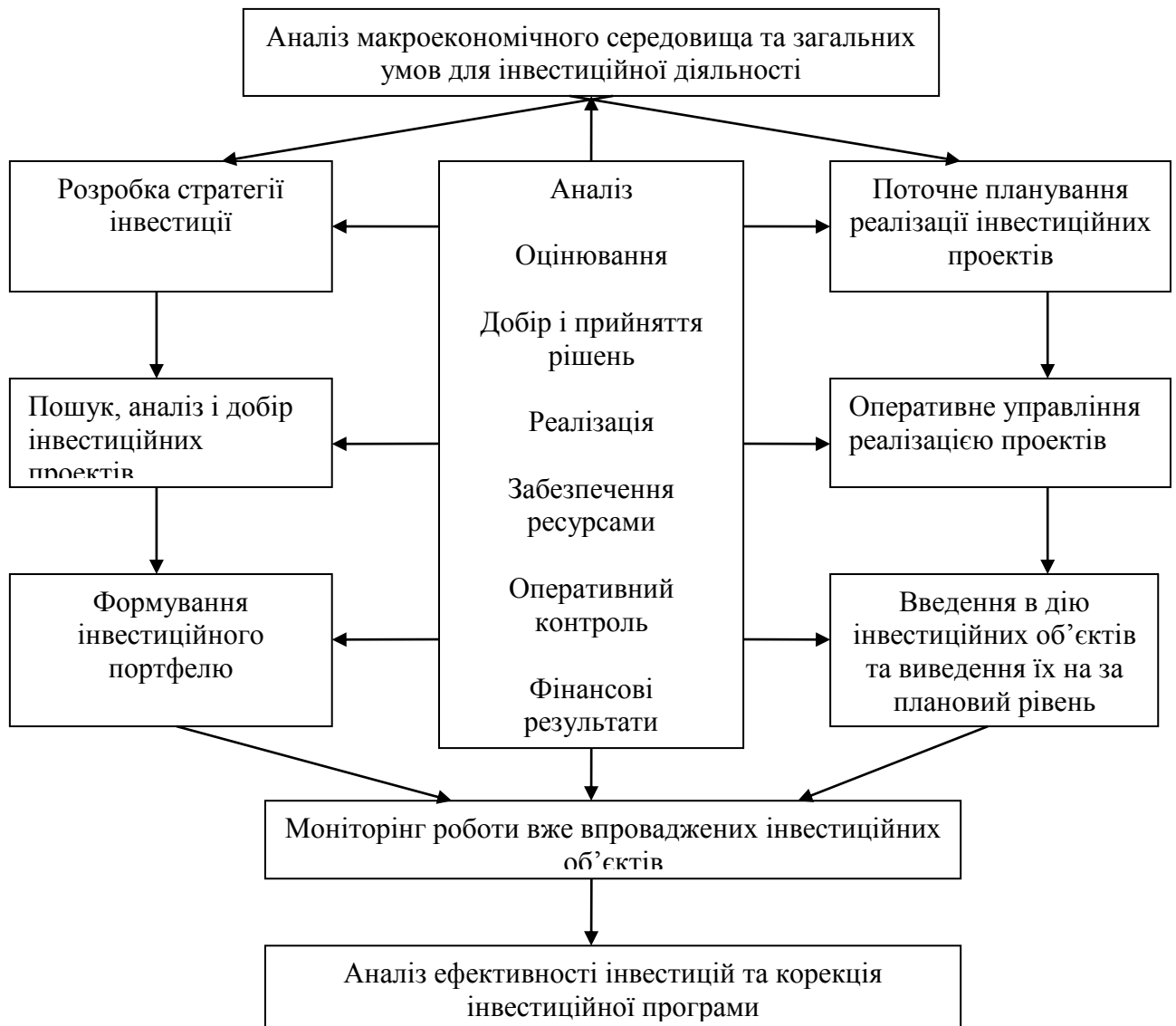

Рисунок 1.4 - Технологія управління інвестиційною діяльністю

підвищенню рівня життя громадян. розвитку. Узагальнення наукових напрацювань, практичного досвіду та сучасних підходів до інвестиційної діяльності створює передумови для більш ефективного використання наявних ресурсів і досягнення вищих результатів у процесі реалізації інвестиційних проєктів. Інвестування є невід'ємною складовою господарської діяльності, яка базується на застосуванні відповідних механізмів, інструментів та методів забезпечення приросту капіталу.

Глибоке розуміння принципів, закономірностей та технологій інвестиційного процесу дозволяє підприємствам більш результативно здійснювати виробничу й фінансову діяльність, приймати обґрунтовані управлінські рішення та забезпечувати оптимальне використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів. У підсумку це сприяє зміцненню конкурентних позицій підприємства, підвищенню його інвестиційної привабливості та забезпеченню довгострокового сталого розвитку.

1.2 Використання бухгалтерської та статистичної звітності при прийнятті інвестиційних рішень

Підвищення результативності функціонування регіональної економіки та зміцнення її конкурентних позицій потребують безперервного пошуку ефективних механізмів активізації інвестиційних процесів. Водночас реалізація інвестиційної діяльності неможлива без формування достатньої фінансової бази, здатної забезпечити фінансування перспективних проєктів і програм розвитку.

У сучасних умовах особливого значення набувають питання виявлення та залучення джерел інвестиційних ресурсів, а також їх ефективного використання в процесі реалізації інвестиційних програм. Необхідність інвестування є характерною для всіх сфер економічної діяльності, оскільки саме інвестиції забезпечують стабільне функціонування суб'єктів господарювання, створюють передумови для модернізації виробництва та формування довгострокових стратегій розвитку.

Для потенційного інвестора одним із головних завдань є вибір такого об'єкта вкладення капіталу, який забезпечить найбільш ефективне використання коштів і максимізацію очікуваного доходу. Водночас більшість підприємств відчуває нестачу інвестиційних ресурсів, необхідних для

розширення діяльності, впровадження інноваційних технологій, оновлення матеріально-технічної бази та підвищення конкурентоспроможності.

Прийняття інвестиційного рішення ґрунтується на комплексній оцінці потенційного об'єкта інвестування. Довіра інвестора до підприємства формується на основі результатів аналізу його діяльності, фінансового стану та перспектив розвитку. Методи оцінювання можуть відрізнятися залежно від галузевої специфіки та особливостей функціонування конкретного суб'єкта господарювання. Разом із тим існує універсальний підхід до дослідження інвестиційної привабливості підприємств, незалежно від напрямку їх діяльності.

Сутність такого підходу полягає у поетапному поглибленні аналізу: від попереднього відбору значної кількості підприємств у привабливих для інвестора галузях до детального дослідження фінансово-економічного стану найбільш перспективних об'єктів. Подальший аналіз передбачає оцінку потенціалу розвитку підприємства, його ринкових позицій, ефективності управління та безпосереднє вивчення окремих аспектів діяльності на місці функціонування [10].

Основні стадії зазначеного процесу наведено на рисунку 1.5 [13].

Комплексне дослідження підприємства потребує наявності повної, достовірної та актуальної інформації щодо результатів його діяльності, ресурсного потенціалу, фінансового стану та стратегічних планів розвитку. Чим вищим є рівень інформаційного забезпечення аналітичного процесу, тим більш обґрунтованими та достовірними будуть висновки щодо інвестиційної привабливості підприємства та доцільності вкладення капіталу.

Підприємства, що є
потенційно
привабливими для
інвестора.

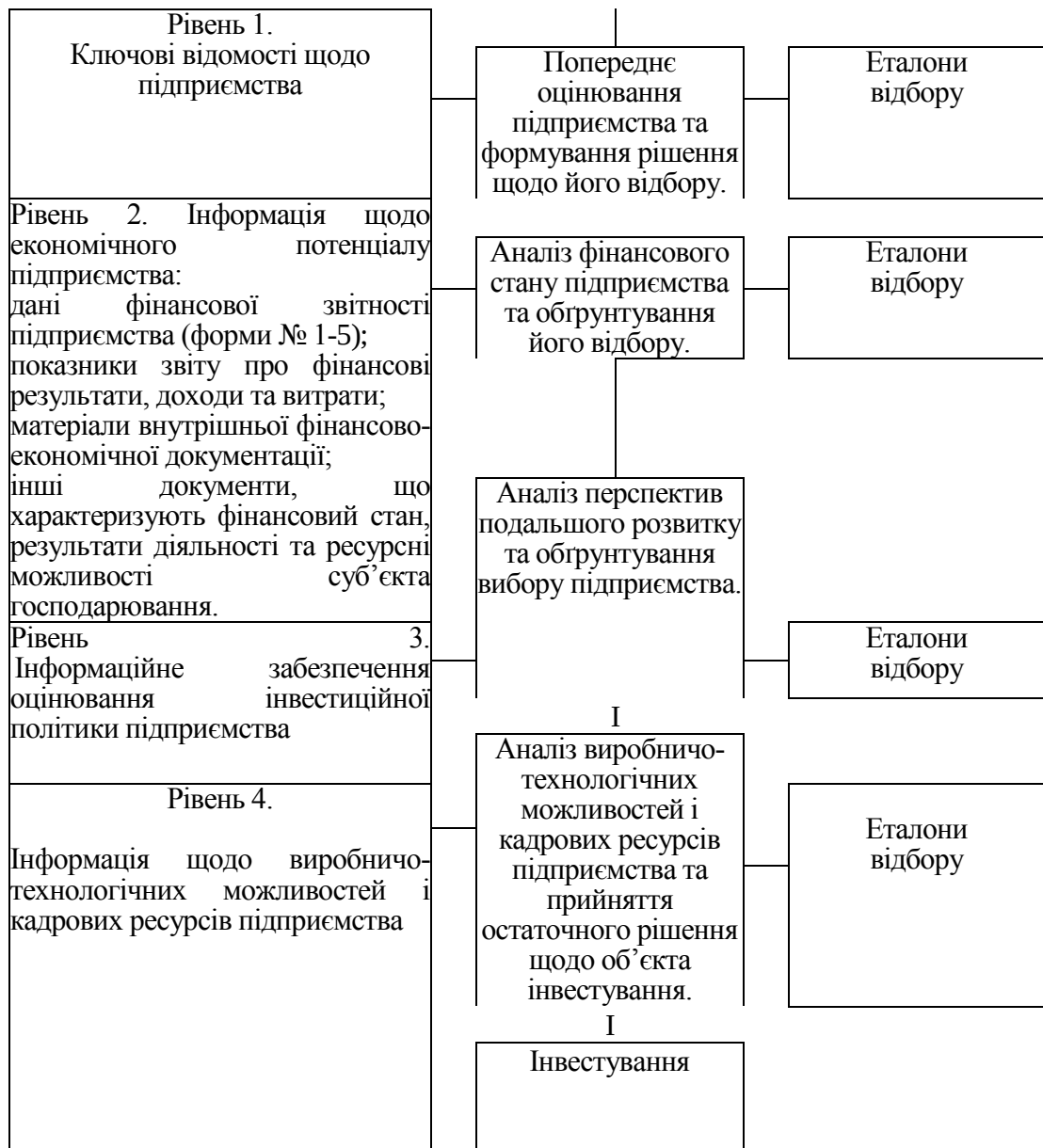

Рисунок 1.5 - Основні стадії обрання підприємства та прийняття рішень стосовно інвестування

Основними джерелами інформації для проведення аналізу підприємств можуть виступати різноманітні офіційні та аналітичні матеріали. До них належать дані, опубліковані у спеціалізованих довідниках, інформаційно-аналітичних виданнях та галузевих оглядах, а також відомості, які безпосередньо розкривають самі підприємства. Зокрема, це річні звіти про діяльність, бухгалтерська та фінансова звітність, корпоративні проспекти,

каталоги виставок і ярмарків, презентаційні матеріали та інші документи, що характеризують результати функціонування суб'єкта господарювання. Важливим джерелом інформації також є результати досліджень і аналітичних оглядів, підготовлених спеціалізованими організаціями. Окремий інтерес для інвесторів становлять дані приватизованих підприємств та інформація щодо суб'єктів господарювання, які здійснюють операції на фондовому ринку, зокрема біржові лістинги, емісійні проспекти та інші документи, пов'язані з обігом цінних паперів.

Для підвищення ефективності аналітичної роботи доцільним є накопичення та систематизація отриманої інформації у спеціалізованих базах даних або електронних інформаційних системах. Такий підхід дозволяє структурувати відомості за ієрархічним принципом відповідно до необхідного рівня деталізації та глибини дослідження підприємства.

Головною метою попереднього відбору підприємств є визначення найбільш перспективних об'єктів для подальшого поглибленого аналізу з боку потенційного інвестора. Ефективність такого відбору залежить як від кількості суб'єктів господарювання, що функціонують у відповідній галузі, так і від доступності достовірної інформації щодо їх фінансового стану та перспектив подальшого розвитку.

На початкових етапах оцінювання як критерії відбору можуть використовуватися показники ринкової позиції підприємства, рівень доходу на одну акцію, ринкова вартість акцій, конкурентне становище в галузі, обсяги реалізації продукції, величина прибутку, частка ринку та інші індикатори ефективності діяльності [10].

Важливим інформаційним джерелом для оцінки інвестиційної привабливості підприємства є його фінансова звітність. Вона являє собою систему бухгалтерської інформації, яка відображає фінансовий стан суб'єкта

господарювання, результати його діяльності та рух грошових потоків за відповідний звітний період [6].

Основні вимоги до складання та подання фінансової звітності регламентуються П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 року № 87. Цим нормативним документом визначаються:

мета формування фінансової звітності;

склад звітних документів;

звітні періоди;

якісні характеристики інформації та принципи її формування;

порядок розкриття інформації у фінансових звітах.

Основним призначенням фінансової звітності є задоволення інформаційних потреб широкого кола користувачів, які використовують її як базове джерело даних для прийняття економічно обґрунтованих управлінських та інвестиційних рішень [17].

До складу фінансової звітності підприємства входять:

Баланс (форма № 1); Звіт про фінансові результати (форма № 2); Звіт про рух грошових коштів (форма № 3); Звіт про власний капітал (форма № 4); Примітки до фінансової звітності.

Для окремих категорій суб'єктів господарювання законодавством передбачено обов'язкове оприлюднення річної фінансової звітності. Це стосується акціонерних товариств, емітентів облігацій, банківських установ, інвестиційних і страхових компаній, кредитних спілок, недержавних пенсійних фондів, фондів і валютних бірж та інших фінансових установ.

Такі організації повинні забезпечити публічне розкриття річної звітності шляхом її опублікування у друкованих виданнях або поширення у вигляді окремих офіційних публікацій [17].

Функціональне призначення окремих форм фінансової звітності наведено в таблиці 1.2 [23].

Фінансова звітність є важливим інструментом інформаційного забезпечення користувачів, оскільки дозволяє оцінити доцільність придбання чи продажу цінних паперів, приймати рішення щодо участі в капіталі підприємства, аналізувати якість управління, визначати рівень кредитоспроможності, оцінювати здатність підприємства виконувати свої зобов'язання, встановлювати обґрунтований розмір дивідендних виплат, а також здійснювати державне та корпоративне регулювання господарської діяльності. Саме тому фінансова звітність виступає ключовою інформаційною базою для прийняття інвестиційних, фінансових і управлінських рішень.

Таблиця 1.2 - Форми бухгалтерської звітності та їхнє призначення

Форми фінансової звітності	Зміст	Використання інформації
1	2	3
Баланс	Сукупність економічних ресурсів, що перебувають у розпорядженні та під контролем підприємства на звітну дату.	Оцінювання структури економічних ресурсів підприємства, аналіз ліквідності та фінансової стійкості, прогнозування потреби в позикових коштах і перспективних змін ресурсного потенціалу.
Звіт про фінансові результати	Показники доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства за звітний період.	Аналіз та прогнозування результативності діяльності підприємства, а також дослідження структури його доходів і витрат.
Звіт про власний капітал	Динаміка змін у структурі власного капіталу	Аналіз та прогнозування динаміки власного капіталу підприємства.

	підприємства за звітний період.	
Звіт про рух грошових коштів	Рух грошових коштів та напрями їх використання у межах звітного періоду.	Аналіз та прогнозування результативності операційної, інвестиційної й фінансової діяльності підприємства.
Примітки до звіту	Дані про облікову політику та аналітичне пояснення звітних показників. Інформаційне забезпечення облікової політики та деталізація статей звітності.	Оцінка та прогнозування впливу облікової політики, ризиків і факторів невизначеності на діяльність підприємства, його активи та зобов'язання.

Формування фінансової звітності повинно здійснюватися на основі загальновизнаних принципів бухгалтерського обліку, які забезпечують об'єктивність, достовірність та інформативність звітних даних. До основних принципів належать:

принцип автономності підприємства, відповідно до якого суб'єкт господарювання розглядається як самостійна юридична особа, відокремлена від його власників та інших учасників господарських відносин;

принцип безперервності діяльності, що передбачає оцінювання активів і зобов'язань виходячи з припущення про подальше функціонування підприємства в майбутньому;

принцип періодичності, згідно з яким діяльність підприємства умовно поділяється на окремі звітні періоди для підготовки та подання фінансової звітності;

принцип історичної (фактичної) собівартості, який визначає пріоритет оцінювання активів на основі реальних витрат, понесених на їх придбання або створення;

принцип обрахування та відповідності доходів і витрат, відповідно до якого фінансові результати визначаються шляхом співставлення доходів звітного періоду з витратами, понесеними для їх отримання. При цьому господарські операції відображаються в обліку в момент їх виникнення незалежно від фактичного руху грошових коштів;

принцип повного розкриття інформації, що вимагає відображення у звітності всіх суттєвих відомостей про події та операції, які можуть вплинути на прийняття управлінських або інвестиційних рішень;

принцип послідовності, який передбачає стабільне застосування обраної облікової політики. Будь-які зміни в методах обліку повинні бути належним чином обґрунтовані та розкриті у фінансовій звітності;

принцип обачності, що полягає у застосуванні таких методів оцінки, які запобігають завищенню вартості активів і доходів та заниженню величини зобов'язань і витрат;

принцип переважання економічного змісту над юридичною формою, згідно з яким господарські операції відображаються відповідно до їх економічної сутності;

принцип єдиного грошового вимірника, який забезпечує узагальнення та відображення всіх хазяйських операцій у останній грошовій одиниці [18].

Важливою характеристикою фінансової звітності є її своєчасність. Подання звітних даних із порушенням установлених строків суттєво знижує їх практичну цінність для користувачів та може негативно впливати на процес прийняття управлінських рішень.

Однією з ключових якісних характеристик фінансової звітності є достовірність, яка забезпечується відсутністю суттєвих помилок, викривлень та упереджених оцінок. Рівень достовірності фінансової інформації, як правило, підтверджується результатами аудиторської перевірки.

Не менш важливою характеристикою є зіставність, що дозволяє порівнювати показники діяльності підприємства за різні звітні періоди, а також здійснювати порівняльний аналіз між різними суб'єктами господарювання.

У процесі складання фінансової звітності необхідно забезпечувати оптимальне поєднання зазначених принципів і характеристик для досягнення максимальної інформативності та корисності звітних даних.

Порядок і строки подання фінансової звітності регламентуються Порядком подання фінансової звітності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України.

Діяння цього нормативно-правового документа поширюється на всі підприємства та організації без врахування форми власності та організаційно-правового статусу. Згідно з установленими вимогами, квартальна бухгалтерська звітність (без врахування консолідованої та зведеної) подається не пізніше двадцять п'ятого дня після завершення звітного кварталу, а річна — у строки, визначені чинним законодавством. Для окремих категорій суб'єктів господарювання передбачено обов'язкове оприлюднення річної та консолідованої фінансової звітності через засоби масової інформації або інші офіційні джерела [17].

Однією з найважливіших форм фінансової звітності є Баланс, який відображає фінансовий стан підприємства на конкретну дату та містить інформацію про його активи, зобов'язання і власний капітал [10, с. 308].

Структурно баланс складається з двох взаємопов'язаних частин. Перша частина — актив, у якій відображаються економічні ресурси підприємства, здатні приносити економічні вигоди в майбутньому. Друга частина — пасив, що характеризує джерела формування цих ресурсів, включаючи власний капітал та зобов'язання.

Основним принципом побудови балансу є рівність підсумків активу та пасиву, що відображає взаємозв'язок між майном підприємства та джерелами його фінансування. Баланс є важливим аналітичним інструментом, який використовується для оцінювання фінансової стійкості підприємства, рівня його платоспроможності, ліквідності та здатності своєчасно виконувати взяті на себе зобов'язання перед контрагентами, інвесторами та кредиторами [18].

Одним із ключових узагальнюючих показників ефективності діяльності підприємства є прибуток, який характеризує кінцевий фінансовий результат

господарської діяльності та відображає рівень успішності функціонування суб'єкта господарювання.

Звіт про фінансові результати являє собою форму фінансової звітності, що містить інформацію про доходи, витрати, прибутки та збитки підприємства за певний звітний період [17]. У цьому звіті показники групуються відповідно до видів діяльності, що дозволяє оцінити внесок кожного напрямку у формування загального фінансового результату.

Основною метою складання звіту є визначення величини прибутку або збитку, отриманого підприємством у процесі здійснення господарської діяльності. Документ дає можливість оцінити результативність роботи підприємства та виявити фактори, які вплинули на формування фінансового результату протягом звітного періоду. Саме завдяки зіставленню доходів і витрат визначається величина чистого прибутку, що є різницею між отриманими доходами та понесеними витратами.

У зв'язку з високою інформаційною цінністю для власників, інвесторів, кредиторів та інших користувачів, звіт про фінансові результати часто розглядають як одну з найважливіших форм фінансової звітності [18].

Не менш вагомим джерелом є Звіт щодо руху грошових коштів, котрий дозволяє оцінити реальні грошові потоки підприємства та сформулювати висновки щодо його фінансового стану і платоспроможності. Аналіз руху коштів дає змогу визначити джерела їх надходження, напрями використання та особливості формування грошових потоків.

Інформаційний взаємозв'язок основних форм фінансової звітності проявляється таким чином:

Баланс (форма № 1) відображає склад активів, зобов'язань і власного капіталу підприємства;

Звіт щодо фінансових результатів визначає витрати, доходи та фінансові наслідки за видами діяльності;

Звіт щодо руху грошових коштів розкриває надходження та використання грошових ресурсів за звітний період.

Форма № 3 складається після підготовки Балансу та Звіту про фінансові результати, оскільки її показники безпосередньо пов'язані з інформацією, наведеною в цих документах. Методика складання звіту ґрунтується на поділі господарської діяльності підприємства на три основні напрями: операційну, інвестиційну та фінансову діяльність [10].

Операційна діяльність є основним джерелом формування грошових надходжень підприємства. До притоку коштів належать надходження від реалізації продукції, товарів і послуг, а до основних напрямів їх використання — оплата сировини, матеріалів, виплата заробітної плати, податків та інших поточних витрат.

Інвестиційна діяльність охоплює операції, пов'язані з придбанням і реалізацією необоротних активів та фінансових інвестицій, які не належать до еквівалентів грошових коштів. До її основних складових належать:

- вкладення у матеріальні активи, зокрема земельні ділянки, будівлі, споруди, машини та обладнання;

- інвестиції у фінансові активи, включаючи акції, облігації та інші цінні папери.

Придбання таких активів, як правило, призводить до відтоку грошових коштів, тоді як їх реалізація забезпечує відповідні надходження.

Фінансова діяльність пов'язана зі змінами у структурі власного та позикового капіталу підприємства. Вона включає:

- залучення коштів шляхом емісії та реалізації акцій;

- виплату дивідендів власникам корпоративних прав;

- розміщення боргових цінних паперів та виконання зобов'язань за ними;

- отримання кредитів і позик, а також їх погашення.

Залучення додаткового капіталу через випуск акцій або боргових інструментів сприяє збільшенню грошових надходжень, тоді як виплата дивідендів, відсотків та погашення кредитних зобов'язань зумовлюють скорочення грошових ресурсів підприємства.

Під час складання Звіту про рух грошових коштів використовуються такі загальні принципи:

- скорочення обсягу активів, що не належать до грошових коштів, зазвичай супроводжується збільшенням грошових надходжень;

- зростання вартості таких активів потребує використання грошових ресурсів;

- збільшення величини зобов'язань або власного капіталу сприяє припливу коштів на підприємство;

- зменшення обсягу зобов'язань чи власного капіталу, як правило, пов'язане з відтоком грошових ресурсів.

Таким чином, Звіт про рух грошових коштів є важливим інструментом оцінювання фінансової стійкості підприємства, оскільки дозволяє визначити джерела формування грошових потоків, ефективність їх використання та здатність підприємства забезпечувати безперервність господарської діяльності в довгостроковій перспективі.

- скорочення обсягу зобов'язань супроводжується відтоком грошових ресурсів підприємства;

- амортизаційні відрахування не формують реального надходження коштів, однак їх величина враховується під час коригування фінансового результату [18].

Звіт про власний капітал є складовою фінансової звітності, що відображає зміни у структурі та величині приватного капіталу суб'єкта господарювання протягом звітного періоду. Порядок його складання, зміст та вимоги до розкриття інформації визначаються П(С)БО 5 «Звіт щодо власного капіталу», затвердженим Міністерством фінансів України.

У міжнародній практиці обліку та фінансового аналізу використовуються дві основні концепції капіталу:

- фінансова концепція, відповідно до якої капітал розглядається як сукупність інвестованих коштів або купівельної спроможності власників і

фактично ототожнюється з чистими активами чи власним капіталом підприємства;

фізична концепція, згідно з якою капітал трактується як виробничий потенціал підприємства, тобто його здатність забезпечувати випуск продукції та створення економічних благ.

Зазначені підходи стали основою для формування двох концепцій збереження капіталу:

концепції збереження фінансового капіталу, за якої прибуток виникає лише тоді, коли вартість чистих активів на кінець звітного періоду перевищує їх величину на початок періоду після врахування внесків власників і виплат на їх користь;

концепції збереження фізичного капіталу, відповідно до якої прибуток формується лише за умови зростання виробничого потенціалу або ресурсів підприємства порівняно з початком звітного періоду після врахування операцій із власниками.

Вибір відповідної концепції повинен здійснюватися з урахуванням інформаційних потреб користувачів фінансової звітності та специфіки діяльності підприємства.

Примітки до фінансової звітності є важливим елементом системи фінансової інформації, оскільки містять додаткові пояснення, деталізацію окремих статей звітності та інші відомості, передбачені чинними стандартами бухгалтерського обліку.

У примітках, як правило, розкриваються:

особливості облікової політики підприємства, включаючи принципи, методи та процедури ведення бухгалтерського обліку;

інформація, яка не відображена безпосередньо у фінансових звітах, але підлягає обов'язковому розкриттю відповідно до нормативних вимог;

додаткові аналітичні пояснення щодо окремих показників фінансової звітності, необхідні для правильного розуміння та інтерпретації інформації користувачами [23, с. 282].

У разі виявлення неточностей або незначних розбіжностей у фінансовій звітності проводиться аналіз причин їх виникнення та, за необхідності, вносяться відповідні коригування. Після перевірки достовірності облікових даних, підтверджених первинними документами, здійснюється остаточна оцінка правильності складання фінансової звітності [17].

На сучасному етапі розвитку фондового ринку українські підприємства дедалі активніше використовують фінансові інструменти як напрям інвестування. У результаті такої діяльності формується портфель цінних паперів, який являє собою сукупність акцій, облігацій, корпоративних прав, паїв та інших фінансових активів, придбаних за рахунок власних або залучених коштів з метою отримання доходу у формі дивідендів, процентів, приросту ринкової вартості чи інших фінансових вигід.

Склад і види цінних паперів, що можуть перебувати в обігу на ринку, визначаються законодавством відповідної держави. В Україні порядок їх випуску та обігу регламентується нормативно-правовими актами у сфері фондового ринку. Значна різноманітність фінансових інструментів, відмінності в рівнях прибутковості та ризику, особливості оподаткування й механізми обігу ускладнюють процес формування та ефективного управління інвестиційним портфелем.

Для зовнішніх користувачів фінансової інформації, зокрема потенційних інвесторів, акціонерів і кредиторів, основним завданням аналізу є визначення рівня інвестиційної привабливості підприємства. У такому випадку особлива увага приділяється оцінці реальних інвестицій, оскільки саме вони значною мірою визначають перспективи майбутнього розвитку суб'єкта господарювання.

Поряд із показниками прибутковості та рентабельності потенційних інвесторів цікавлять масштаби капіталовкладень, ефективність їх використання та динаміка інвестиційної активності підприємства. Аналіз реальних інвестицій з урахуванням інфляційних процесів дозволяє оцінити

тенденції розвитку підприємства та його готовність до модернізації виробництва.

Важливим напрямом дослідження є аналіз структури капітальних вкладень, який дає можливість оцінити перспективність інвестиційної політики підприємства. Основними об'єктами такого аналізу виступають:

галузева (виробнича) структура інвестицій, що характеризує можливості диверсифікації діяльності підприємства;

технологічна структура капіталовкладень, яка відображає співвідношення між витратами на будівельно-монтажні роботи та вкладеннями в обладнання, машини й технологічні засоби;

відтворювальна структура інвестицій, яка показує співвідношення між вкладеннями у нове будівництво, розширення діючих потужностей, реконструкцію та технічне переоснащення виробництва.

Комплексний аналіз зазначених напрямів інвестиційної діяльності дозволяє оцінити потенціал економічного розвитку підприємства, рівень його фінансової стійкості та перспективи довгострокового зростання [21].

Для внутрішніх користувачів результатів аналізу одним із ключових завдань є обґрунтування вибору найбільш ефективних напрямів розміщення інвестиційних ресурсів. На початковій стадії оцінюється доцільність спрямування коштів у реальні або фінансові інвестиції. За результатами проведеного аналізу визначається пріоритетний напрям інвестування або формується оптимальна комбінація різних видів інвестиційних вкладень.

Методичні підходи до оцінювання прибутковості та ризиковості інвестицій значною мірою залежать від особливостей об'єкта інвестування. Зокрема, аналіз виробничих проєктів суттєво відрізняється від оцінювання фінансових інструментів. У більшості випадків поставлені інвестиційні завдання можуть бути вирішені кількома альтернативними способами, тому важливим етапом аналізу є вибір найбільш доцільного варіанта капіталовкладень або формування такого портфеля цінних паперів, який максимально відповідатиме стратегічним цілям та потребам підприємства.

Після ухвалення інвестиційного рішення та початку реалізації проєкту або придбання фінансових активів основна увага приділяється контролю за перебігом інвестиційного процесу. На цьому етапі аналіз спрямований на своєчасне виявлення відхилень від запланованих показників, визначення причин їх виникнення та розроблення коригувальних управлінських заходів. Такий вид дослідження має оперативний характер і забезпечує ефективне управління інвестиційною діяльністю в режимі поточного контролю.

Після завершення інвестиційного циклу здійснюється оцінка фактичних результатів реалізованого проєкту або інвестиційної операції. Головною метою цього етапу є визначення реального рівня ефективності вкладених ресурсів, а також виявлення причин розбіжностей між прогнозованими та фактичними результатами. Отримані висновки формують інформаційну основу для вдосконалення майбутніх інвестиційних рішень та підвищення якості управління інвестиційними процесами.

Таким чином, аналіз інвестиційної діяльності підприємства охоплює весь життєвий цикл інвестиційного процесу та включає попередній, оперативний і ретроспективний аналіз, кожен із яких виконує власні функції та забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень [21].

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що для потенційних інвесторів і суб'єктів господарювання надзвичайно важливе значення мають результати комплексного аналізу діяльності підприємства, передусім його інвестиційної та фінансової складових. Саме на основі даних бухгалтерської та фінансової звітності, нинішніх методик фінансово-господарського аналізу й прикладного досвіду функціонування підприємств формується система даних оцінювання інвестиційних можливостей суб'єкта господарювання.

Особливу роль у цьому процесі відіграють показники основних форм фінансової звітності — Балансу, Звіту про фінансові результати та Звіту про рух грошових коштів. Їх дослідження в динаміці за декілька звітних періодів із урахуванням змін на початок і кінець року дає змогу неупереджено оцінити фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання, рівень його

інвестиційної активності, перспективи розвитку та інвестиційну привабливість.

1.3 Оцінка нормативно-правової бази інвестиційної діяльності

Базовим нормативно-правовим актом, який регулює інвестиційні процеси в Україні, є законодавчий акт України «Про інвестиційну діяльність». Саме цей документ визначає правові, організаційні та економічні засади здійснення інвестиційної діяльності, встановлюючи основні правила взаємодії її учасників та механізми державного регулювання.

Зазначений законодавчий акт:

розкриває зміст понять «інвестиції» та «інвестиційна діяльність»;

визначає основні види й організаційні форми здійснення інвестиційної діяльності;

встановлює перелік об'єктів, у які можуть спрямовуватися інвестиційні ресурси;

характеризує суб'єктів інвестиційного процесу, зокрема інвесторів та інших учасників інвестиційної діяльності, а також регламентує їхні права й обов'язки;

визначає договірні відносини як основну правову форму взаємодії між учасниками інвестиційного процесу;

закріплює механізми державного впливу на інвестиційну сферу;

регламентує порядок проведення експертизи інвестиційних проєктів;

встановлює державні гарантії захисту прав інвесторів та забезпечення збереження інвестицій;

визначає підстави припинення інвестиційної діяльності та відповідальність її учасників за порушення чинного законодавства;

врегулює інші питання, пов'язані з реалізацією інвестиційних проєктів та функціонуванням інвестиційного середовища.

Відповідно до положень Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиційна діяльність являє собою сукупність практичних заходів і дій фізичних осіб, юридичних осіб та держави, спрямованих на здійснення інвестицій і досягнення визначених економічних або соціальних результатів [1].

Учасниками інвестиційного процесу можуть виступати як громадяни та підприємства України, так і іноземні фізичні та юридичні особи, а також державні інституції. Центральне місце серед них належить інвесторам — суб'єктам, які приймають рішення щодо вкладення власних, залучених або позикових ресурсів, а також майнових чи інтелектуальних цінностей у певні об'єкти інвестування [1].

Інвестиційна діяльність може здійснюватися як індивідуально, так і на засадах спільного інвестування. Для реалізації колективних інвестиційних проєктів законодавством передбачено створення спеціалізованих інститутів спільного інвестування, зокрема корпоративних та пайових інвестиційних фондів. Основним призначенням таких структур є акумулювання коштів інвесторів і подальше їх розміщення в цінні папери, корпоративні права, об'єкти нерухомості та інші активи з метою отримання прибутку. Порядок функціонування зазначених інституцій регулюється Законом України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» [3]. Окремий напрям правового регулювання стосується іноземного інвестування. Іноземними інвестиціями вважаються матеріальні, фінансові та інтелектуальні цінності, щокладаються іноземними інвесторами в об'єкти господарської діяльності на території України відповідно до вимог національного законодавства. Основною метою таких вкладень є отримання економічної вигоди або досягнення суспільно значущого соціального результату [24].

Таким чином, законодавче забезпечення інвестиційної діяльності в Україні формує необхідні правові передумови для залучення внутрішнього та зовнішнього капіталу, створює механізми захисту інвесторів і сприяє

розвитку інвестиційного середовища як важливого чинника економічного зростання держави. Правове забезпечення іноземного інвестування в Україні здійснюється на основі, Закону України «Про режим іноземного інвестування», а також Закону України «Про захист іноземних інвестицій в Україні». Зазначені нормативно-правові акти визначають порядок здійснення іноземних інвестицій, гарантії захисту прав інвесторів та механізми державної підтримки інвестиційної діяльності [4; 5].

На макроекономічному рівні створення сприятливих умов для розвитку інвестиційної діяльності належить до повноважень органів державної влади. Держава має у своєму розпорядженні як інструменти прямого впливу, так і механізми опосередкованого регулювання інвестиційних процесів. До прямих важелів належать централізовані державні капіталовкладення у стратегічно важливі об'єкти та фінансування розвитку державного сектору економіки. Водночас значна роль відводиться непрямим методам впливу на інвестиційне середовище [19].

Основними напрямками непрямого державного регулювання інвестиційної діяльності є формування сприятливого політичного, економічного, правового та соціального середовища для інвесторів. Реалізація цього завдання передбачає не лише створення належних умов ведення господарської діяльності, а й використання інструментів макроекономічного впливу на інвестиційну активність через податково-бюджетну, грошово-кредитну, амортизаційну, інноваційну політику та заходи щодо залучення іноземного капіталу [14].

Функціонування ринкової економіки характеризується циклічністю розвитку, коли періоди економічного піднесення та активного інвестування змінюються фазами спаду й кризових явищ. У зв'язку з цим одним із ключових завдань державного регулювання є пом'якшення негативних наслідків економічних циклів. Для цього в періоди надмірної ділової активності держава може стримувати інвестиційні процеси, тоді як у фазах

уповільнення економічного розвитку — стимулювати інвестиційну діяльність шляхом застосування відповідних економічних інструментів [19].

Важливе місце серед механізмів державного впливу займають бюджетні інструменти. Через систему оподаткування та бюджетного перерозподілу доходів держава формує фінансові ресурси, необхідні для виконання своїх функцій, водночас зберігаючи економічні стимули для розвитку підприємництва та отримання прибутку. Масштаби державного бюджету значно перевищують фінансові можливості навіть найбільших корпорацій, тому бюджетні витрати виступають потужним фактором формування сукупного попиту та активізації інвестиційних процесів.

Значний вплив на розвиток інвестиційної діяльності мають також соціальні програми, що фінансуються з бюджету. Отримані населенням соціальні виплати спрямовуються на споживчий ринок, стимулюючи попит на товари та послуги. У свою чергу, зростання попиту сприяє розширенню виробництва, що створює додаткову потребу в інвестиційних ресурсах та активізує інвестиційні процеси в економіці [7].

Таким чином, інвестиції є одним із ключових чинників структурної модернізації та розвитку матеріального виробництва. Саме тому держава повинна використовувати комплекс економічних, правових, організаційних та адміністративних механізмів для стимулювання інвестиційної активності та подолання негативних тенденцій щодо скорочення обсягів капіталовкладень. Система державного регулювання інвестиційної діяльності характеризується високим рівнем взаємозв'язку між окремими інструментами впливу. Ефективність реалізації інвестиційної політики значною мірою залежить від узгодженості застосовуваних заходів та діяльності державних інституцій, відповідальних за їх розроблення і впровадження. Вибір конкретних форм та методів регулювання визначається рівнем розвитку ринкових відносин, структурою національної економіки та поточною соціально-економічною ситуацією. Ігнорування взаємодії між

окремими елементами інвестиційної політики може суттєво знизити результативність державного впливу на інвестиційні процеси [35].

Узагальнену систему інструментів державного регулювання інвестиційної роботи наведено на рисунку 1.6 [19].

Рисунок 1.6 - Державне регулювання умов інвестиційної діяльності

Податкові механізми державного регулювання інвестиційної діяльності спрямовані на стимулювання вкладення капіталу у стратегічно важливі та пріоритетні сектори економіки шляхом застосування відповідних податкових інструментів, зокрема пільгових режимів оподаткування та диференційованих ставок податків.

До найбільш поширених інструментів податкового стимулювання інвестиційної активності належить надання податкових преференцій щодо прибутку, який спрямовується на розвиток виробництва та реалізацію інвестиційних проєктів. Загалом методи податкового впливу на інвестиційні процеси можна об'єднати в такі основні групи:

застосування диференційованих податкових ставок;

тимчасове звільнення від сплати окремих податків;

скорочення або коригування бази оподаткування;

усунення механізмів подвійного оподаткування.

Ефективна податкова система повинна бути орієнтована на підтримку інвестиційної діяльності. Цього можна досягти шляхом встановлення обґрунтованої залежності між рівнем оподаткування та обсягом прибутку, який підприємство спрямовує на модернізацію виробництва, технічне переоснащення та інші інвестиційні потреби. Такий підхід створює додаткові стимули для активізації інвестиційних процесів у пріоритетних напрямках економічного розвитку.

Додатковим інструментом стимулювання може бути застосування коригувальних коефіцієнтів до податкових ставок залежно від темпів зростання частки прибутку, яка використовується на виробничо-інвестиційні цілі порівняно з попередніми податковими періодами.

Водночас надання інвестиційних податкових пільг повинно мати обмежений характер і застосовуватися переважно на етапі становлення підприємства або досягнення ним проєктних виробничих показників. Тривале використання пільгових режимів може призводити до порушення конкурентного середовища, викривлення ринкових механізмів та виникнення структурних диспропорцій в економіці [35].

Важливу роль у формуванні сприятливих умов для інвестування відіграє грошово-кредитна політика держави. Через регулювання грошового обігу та діяльності банківської системи держава впливає на доступність фінансових ресурсів і рівень інвестиційної активності в економіці.

До основних інструментів монетарного регулювання належать:

норми обов'язкового резервування для комерційних банків, які визначають частку коштів, що повинна зберігатися в резервах і не може використовуватися для кредитування та інвестування;

облікова ставка центрального банку, яка впливає на вартість кредитних ресурсів для банківської системи та визначає рівень доступності інвестиційного фінансування;

дії з урядовими цінними документами на відкритому ринку.

Регулюючи дохідність і привабливість державних цінних паперів, держава може впливати на розподіл фінансових ресурсів між фінансовим та реальним секторами економіки. Підвищення привабливості державних боргових інструментів стимулює інвесторів вкладати кошти в них, що зменшує обсяг вільних ресурсів для кредитування інвестиційних проєктів. Натомість зниження дохідності таких інструментів сприяє вивільненню коштів, які можуть бути спрямовані на фінансування інвестиційної діяльності через банківську систему або безпосередньо інвесторами [19].

Суттєвий вплив на активізацію інвестиційних процесів здійснює також амортизаційна політика держави. Її основною метою є створення умов для ефективного відновлення та оновлення основного капіталу за рахунок власних фінансових ресурсів підприємств, сформованих через амортизаційні відрахування.

До пріоритетних напрямів державної амортизаційної політики належать:

формування належної економічної та нормативно-правової основи для відтворення й оновлення основних засобів;

скорочення надмірного адміністративного втручання у сферу амортизаційного регулювання та розширення економічної самостійності суб'єктів господарювання;

запровадження альтернативних методів нарахування амортизації та надання підприємствам права самостійно обирати найбільш доцільний із них;

розмежування бухгалтерського та податкового підходів до нарахування амортизації відповідно до їх функціонального призначення;

стимулювання використання прискореної амортизації як джерела фінансування інвестиційних програм через застосування відповідних податкових стимулів;

недопущення необґрунтованого зростання виробничих витрат шляхом надання можливості враховувати прискорену амортизацію при визначенні оподаткованого прибутку, а не безпосередньо у складі собівартості продукції.

Отже, податкова, грошово-кредитна та амортизаційна політика виступають взаємодоповнюючими інструментами державного регулювання інвестиційної діяльності. Їх ефективне поєднання створює необхідні умови для активізації інвестиційних процесів, модернізації виробництва та забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Вітчизняні суб'єкти господарювання мають можливість застосовувати різні методи нарахування амортизації, однак на практиці найпоширенішим

залишається податковий метод. Його популярність пояснюється наявністю законодавчо встановлених норм амортизаційних відрахувань та чітко визначеного механізму їх обчислення. По суті, податкову амортизацію можна розглядати як один із інструментів стимулювання інвестиційної діяльності, оскільки вона сприяє оновленню основних засобів, розширенню виробничих потужностей і підтриманню матеріально-технічної бази підприємств на належному рівні.

Надання підприємствам права самостійно формувати власну амортизаційну політику є важливим кроком у напрямі підвищення ефективності господарювання. Такий підхід дозволяє суб'єктам господарювання самостійно визначати строки корисного використання основних засобів і обирати найбільш доцільний метод нарахування амортизації з урахуванням особливостей діяльності та стратегічних інтересів підприємства [14].

Водночас активізація інвестиційних процесів та забезпечення сталого економічного зростання залежать не лише від амортизаційної політики. Важливу роль у цьому відіграють також державне регулювання фондового ринку, підтримка інноваційної діяльності, стимулювання науково-технічного розвитку та формування сприятливих умов для залучення іноземного капіталу [14].

На сьогодні в Україні сформовано значний масив нормативно-правових актів, які регламентують інвестиційну діяльність на різних рівнях управління. Однак існуюча законодавча база характеризується певними недоліками. Зокрема, протягом років незалежності нормативне регулювання діяльності іноземних інвесторів неодноразово змінювалося, що негативно впливало на стабільність інвестиційного середовища та послаблювало довіру до України як надійного партнера для ведення бізнесу.

Формування сприятливого інвестиційного середовища потребує створення однакових і зрозумілих правил ведення господарської діяльності для всіх економічних суб'єктів незалежно від форми власності, масштабів діяльності, організаційно-правового статусу чи розміру статутного капіталу. Саме відкритість, передбачуваність і прозорість регуляторного середовища є важливими передумовами залучення інвестицій та збільшення обсягів інвестиційних ресурсів в економіці.

Сприятливий інвестиційний клімат передбачає насамперед стабільність нормативно-правової бази, відсутність суперечностей і неоднозначного трактування законодавчих норм, а також чіткі та зрозумілі механізми регулювання підприємницької діяльності. Практика свідчить, що для більшості інвесторів визначальне значення мають саме стабільність, прозорість і передбачуваність правового середовища, які часто є важливішими за окремі податкові пільги чи фінансові стимули.

Чимало науковців і практиків наголошують, що надання спеціальних преференцій виключно іноземним інвесторам не завжди є виправданим. Ефективна інвестиційна політика повинна базуватися на принципі рівності умов для внутрішніх і зовнішніх інвесторів. Аналіз чинного законодавства у сфері інвестиційної діяльності та оподаткування свідчить, що окремі нормативні положення все ще стримують активне залучення капіталу до національної економіки [10].

Важливим напрямом удосконалення інвестиційного середовища є також посилення механізмів захисту прав інвесторів. Для цього доцільно впроваджувати типові форми договорів щодо здійснення фінансових операцій, у яких мають бути чітко визначені права, обов'язки та відповідальність усіх учасників інвестиційного процесу. Такий підхід дозволить мінімізувати ризики недобросовісної поведінки фінансових посередників і забезпечити належний рівень захисту інвесторів.

Крім того, важливо забезпечити ефективне функціонування державного органу, відповідального за нагляд за діяльністю небанківських фінансових установ. До його повноважень повинні належати ліцензування учасників фінансового ринку, розроблення нормативної бази, контроль за рівнем їх платоспроможності та фінансової стійкості, а також здійснення заходів щодо захисту прав і законних інтересів інвесторів. Саме наявність дієвої системи державного контролю та правового захисту сприяє підвищенню довіри до фінансового ринку та активізації інвестиційної діяльності в країні.

Для підвищення рівня захисту інвесторів доцільним є створення спеціального компенсаційного механізму, наприклад фонду захисту прав громадян, які здійснюють інвестиційну діяльність. Водночас принциповою умовою функціонування такого фонду має бути його спрямованість виключно на захист прав інвесторів у разі порушення законодавства, а не на відшкодування втрат, спричинених помилковими інвестиційними рішеннями або невдалим вибором об'єктів вкладення капіталу.

Інвестиційна діяльність за своєю природою пов'язана з різними видами ризиків, які є невід'ємною складовою ринкової економіки. Тому створення механізмів, що гарантували б компенсацію наслідків необґрунтованих інвестиційних рішень окремих осіб, не можна вважати економічно виправданим. Практика функціонування фінансових ринків свідчить про існування прямої залежності між рівнем прибутковості та ступенем ризику: чим вищий потенційний дохід від інвестицій, тим більшою є ймовірність втрати вкладеного капіталу.

Підвищення рівня захисту національного інвестора потребує не лише вдосконалення спеціального інвестиційного законодавства, а й комплексного оновлення нормативно-правової бази, яка регулює функціонування економіки загалом. У цьому контексті важливого значення набуває

модернізація законодавства у сфері власності, корпоративного управління, обігу цінних паперів, ціноутворення та функціонування фондового ринку. Саме ці нормативні акти формують базові умови діяльності акціонерних товариств та інших суб'єктів господарювання, які виступають об'єктами інвестування.

Поряд із правовими інструментами державне регулювання інвестиційної діяльності охоплює значний комплекс організаційних заходів, що реалізуються через систему державних інституцій. Координуючу роль у цьому процесі відіграє Кабінет Міністрів України, який забезпечує загальне управління інвестиційною сферою та реалізацію державної інвестиційної політики.

Крім центральних органів виконавчої влади, важливе місце в інвестиційній інфраструктурі займають спеціалізовані державні та змішані установи, діяльність яких спрямована на покращення інвестиційного клімату, підтримку вітчизняних інвесторів та залучення іноземного капіталу. До таких інституцій належать державні інвестиційно-кредитні установи, фонди підтримки інноваційного розвитку, професійні об'єднання з управління проєктами та інші організації, що сприяють розвитку інвестиційних процесів.

У сучасних умовах державна підтримка інвестиційної діяльності повинна мати вибірковий і структурно орієнтований характер, враховуючи потреби окремих секторів економіки. Насамперед великі інвестиційні проєкти мають бути спрямовані на реалізацію стратегічних завдань структурної модернізації національного господарства, серед яких:

впровадження ресурсозберігаючих технологій у базових галузях економіки;

комплексне використання сировинних ресурсів і наближення виробничих процесів до джерел їх видобутку;

розвиток машинобудівного комплексу та виробництво сучасного обладнання для технологічного оновлення підприємств;

модернізація будівельної індустрії та виробничої інфраструктури;

розвиток підприємств із переробки сільськогосподарської продукції та вдосконалення аграрної інфраструктури;

формування сприятливих умов для функціонування малого та середнього бізнесу;

оновлення матеріально-технічної бази соціальної інфраструктури, зокрема шляхом розширення сфери послуг із відносно невисокою капіталомісткістю [19].

Наукові дослідження свідчать, що сучасна система інвестиційного права України все ще має низку проблемних аспектів. Серед них особливо виділяють недостатню ефективність механізмів реалізації законодавчих норм, наявність суперечностей і неоднозначностей у нормативних актах, а також недосконалість взаємодії між окремими елементами інвестиційної інфраструктури. Такі недоліки негативно впливають на рівень інвестиційної активності та стримують приплив капіталу в економіку країни [10].

Незважаючи на наявні проблеми, Україна зберігає потенціал для залучення інвестиційних ресурсів. Водночас ключовим чинником формування позитивного інвестиційного іміджу держави є саме внутрішні інвестиції. Саме вони створюють основу для економічного зростання, модернізації виробництва та підвищення рівня добробуту населення. Практика свідчить, що іноземний капітал активно надходить насамперед у ті країни, де вже існують успішні приклади ефективного інвестування з боку національних інвесторів.

Отже, перспективи економічного відновлення та довгострокового розвитку України значною мірою визначатимуться внутрішніми ресурсами та здатністю держави створити сприятливі умови для накопичення й ефективного використання національних заощаджень. Саме обсяг і структура внутрішніх інвестиційних ресурсів впливають на темпи економічного зростання, масштаби виробництва, рівень технологічного розвитку та конкурентоспроможність країни.

Таким чином, одним із пріоритетних завдань державної економічної політики залишається подальше вдосконалення системи нормативно-правового регулювання щодо інвестиційної діяльності, усунення законодавчих бар'єрів для залучення внутрішнього та зовнішнього капіталу, а також підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів як важливого чинника сталого соціально-економічного розвитку держави.

2 АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ»

2.1 Загальна характеристика підприємства

Публічне акціонерне товариство «Запорізький залізорудний комбінат» належить до провідних підприємств гірничо-металургійного комплексу України та спеціалізується на видобутку і первинній переробці залізної руди. Повна юридична назва підприємства — Публічне акціонерне товариство «Запорізький залізорудний комбінат», створене за участю іноземного капіталу. Основним напрямом його діяльності є видобування високоякісних залізних руд та забезпечення сировиною металургійних підприємств.

Історія освоєння Білозерського залізорудного району бере початок із перших геологічних досліджень території Південної України. Важливим етапом стало відкриття Білозерської магнітної аномалії геологічною експедицією під керівництвом В. В. Сусленикова у 1948 році. Подальше промислове освоєння родовища розпочалося наприкінці 1950-х років, а першу тонну залізної руди Південно-Білозерського родовища було видобуто 28 серпня 1967 року на шахті «Південна». Введення в експлуатацію першої черги комбінату відбулося у грудні 1969 року. Видобуток руди здійснюється в складних гірничо-геологічних умовах на значних глибинах, що перевищують 600 м, під декількома водоносними горизонтами.

Мінерально-сировинна база підприємства представлена переважно гематитовими та мартитовими рудами Південно-Білозерського родовища. Руди характеризуються високим вмістом заліза, який у середньому становить близько 62 %, низьким рівнем кремнезему та незначною концентрацією шкідливих домішок, що забезпечує їх високу якість і конкурентоспроможність. Розвідані запаси родовища оцінюються приблизно у 300 млн т, що створює передумови для довгострокового функціонування комбінату та подальшого нарощування виробничих потужностей.

До виробничої структури підприємства входять шахта «Експлуатаційна», яка забезпечує видобуток руди, шахта «Прохідницька», дробильно-сортувальна фабрика, цех закладання виробленого простору, а також енергетичний, залізничний, автотранспортний, ремонтно-механічний підрозділи та цехи з обслуговування і ремонту гірничого обладнання. Проектна потужність шахти «Експлуатаційна» становить близько 4 млн т руди на рік.

Технологічний процес видобутку базується на використанні сучасного гірничошахтного обладнання та механізованих систем транспортування. Переміщення руди здійснюється за допомогою електровозної відкатки із застосуванням контактних електровозів та спеціалізованих вагонеток. Проведення горизонтальних гірничих виробок здійснюється буропідривним методом із використанням бурових установок, навантажувальної техніки та вентиляційного обладнання. Для підвищення ефективності робіт на підприємстві впроваджено сучасне імпортне прохідницьке устаткування, зокрема самохідні бурові установки та машини для доставки гірничої маси. Вертикальні виробки споруджуються із застосуванням спеціалізованих прохідницьких комплексів, що забезпечує високий рівень механізації виробничих процесів.

Таким чином, ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат» є стратегічно важливим підприємством гірничодобувної галузі України, яке має значний ресурсний потенціал, сучасну виробничо-технічну базу та достатні запаси сировини для стабільного розвитку в довгостроковій перспективі.

Запаси шахтного поля розробляються із застосуванням поверхово-камерної системи видобутку, що передбачає підповерхове відпрацювання рудних покладів із подальшим заповненням виробленого простору тверднучими закладними сумішами. Технологічний цикл очисних робіт включає три основні стадії: підготовку камери шляхом формування

випускних воронок, створення відрізної щілини для відокремлення рудного масиву та безпосереднє відпрацювання запасів камери.

Вентиляція гірничих виробок організована за всмоктуючим принципом із використанням діагональної схеми провітрювання. Повітрообмін забезпечується роботою головних вентиляторних установок, розміщених на Південному, Північному та Дренажному вентиляційних стовбурах. Подача свіжого повітря до виробничих ділянок здійснюється через центральну групу стовбурів на основні робочі горизонти, розташовані на глибинах 340, 480, 640, 740 та 840 метрів.

Підприємство спеціалізується на видобутку кількох видів залізорудної продукції, серед яких агломераційна, мартенівська та доменна руда. Агломераційна руда характеризується вмістом заліза на рівні близько 62 % і вмістом кремнезему до 16,4 %. Мартенівські руди марок № 21 та № 22 містять відповідно 58,5 % і 61,5 % заліза, а їх вологість не перевищує 3 %. Доменна руда відзначається вмістом заліза на рівні 53,5 % за максимально допустимого вмісту кремнезему до 28,5 %.

У структурі виробництва переважає агломераційна руда, частка якої сягає близько 85 % загального обсягу видобутку. Завдяки високому вмісту заліза та низькій кількості домішок ця продукція характеризується високими якісними параметрами та є конкурентоспроможною порівняно з рудами інших залізорудних басейнів.

Реалізація продукції здійснюється як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Значна частина видобутої руди традиційно експортується до країн Центральної Європи, зокрема Чехії, Словаччини, Польщі та Австрії. Водночас вагомим споживачем продукції комбінату на внутрішньому ринку залишається металургійний комплекс України, зокрема підприємство Запоріжсталь. Така диверсифікація каналів збуту сприяє підтриманню стабільних виробничих показників і зміцненню ринкових позицій підприємства.

2.2 Аналіз основних показників інвестиційної привабливості підприємства

На державному рівні з метою підвищення ефективності оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання була розроблена Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій. Її створення ґрунтувалося на положеннях законодавства України у сфері інвестиційної діяльності та нормативних актах, що регламентують функціонування системи запобігання банкрутству підприємств. Відповідно до зазначеної Методики, інвестиційна привабливість розглядається як ступінь відповідності фінансових, виробничих, організаційних та інших характеристик підприємства вимогам потенційного інвестора і визначається за допомогою системи показників та інтегрального індексу оцінювання.

У сучасній економічній практиці для визначення доцільності інвестування використовують різноманітні методичні підходи, серед яких особливого поширення набули метод чистої теперішньої вартості, внутрішньої норми дохідності, індекс прибутковості, метод оцінювання строку окупності інвестицій та показник бухгалтерської рентабельності. Поряд із цим окремі науковці пропонують враховувати ринкову капіталізацію підприємства, співвідношення ринкової та балансової вартості акцій, рівень їх ліквідності та дивідендної дохідності, що дозволяє більш повно оцінити перспективи розвитку суб'єкта господарювання.

У міжнародній практиці широкого застосування набули рейтингові методики оцінювання інвестиційної привабливості, які базуються на аналізі фінансово-економічних результатів діяльності компаній. Такі підходи передбачають дослідження обсягів доходів і прибутків, вартості активів, ефективності використання інвестиційних ресурсів, темпів розвитку підприємства та його ринкової капіталізації.

Незалежно від методики оцінювання, ключове значення мають показники ліквідності, фінансової стійкості, ресурсовіддачі, рівня залучення позикового капіталу та прибутковості діяльності. Особливу увагу інвестори приділяють прибутку підприємства, який виступає основним джерелом формування фінансових ресурсів, розширення господарської діяльності та зміцнення ринкових позицій. Високий рівень прибутковості свідчить про здатність підприємства забезпечувати стабільний розвиток і знижує ризики для потенційних інвесторів.

У процесі фінансового аналізу використовуються різні показники рентабельності, що характеризують ефективність використання окремих видів капіталу. До них належать рентабельність сукупного, власного, операційного, акціонерного, основного та оборотного капіталу. Застосування зазначених індикаторів дозволяє комплексно оцінити результативність діяльності підприємства та його інвестиційний потенціал.

Інформаційною базою для проведення аналізу виступають форми фінансової звітності підприємства, зокрема баланс, звіт про фінансові результати та інші дані бухгалтерського обліку, які забезпечують об'єктивну оцінку фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання.

Узагальнення існуючих підходів до оцінювання інвестиційної привабливості дозволяє виділити основні групи показників, що мають найбільше значення для потенційних інвесторів: стан і рівень оновлення основних засобів, забезпеченість власними оборотними ресурсами, показники рентабельності, платоспроможності, ефективності використання ресурсного потенціалу та фінансової стійкості підприємства. Саме ці індикатори доцільно використовувати для аналізу інвестиційної привабливості ПАТ «Запорізький залізорудний комбінат» за 2020–2022 роки.

Важливим елементом такого дослідження є оцінювання стану основних засобів, оскільки рівень забезпеченості підприємства виробничими фондами та ефективність їх використання безпосередньо впливають на обсяги виробництва, конкурентоспроможність продукції та фінансові результати

діяльності. Основні засоби формують матеріально-технічну основу функціонування підприємства та визначають можливості його подальшого розвитку як за рахунок нарощування виробничих потужностей, так і шляхом підвищення ефективності використання наявних ресурсів.

$$K_{\text{п}} = ЗВ / \text{ПВ} , \quad (2.1)$$

де $K_{\text{п}}$ – коефіцієнт придатності основних фондів;

ПВ – первісна вартість основних фондів, грн.;

ЗВ – залишкова вартість основних засобів, грн. [28].

$$K_{\text{п}}^{2020} = 264219,0 / 689048,0 = 0,3830 = 38,30\%$$

$$K_{\text{п}}^{2021} = 304003,0 / 759374,0 = 0,400 = 40,01\%$$

$$K_{\text{п}}^{2022} = 348632,0 / 837167,0 = 0,4160 = 41,60\%$$

Коефіцієнт придатності основних засобів характеризує частку їх вартості, яка ще не втратила своїх експлуатаційних властивостей і придатна для подальшого використання у виробничому процесі. Збільшення значення цього показника в ПАТ «ЗЗРК» протягом 2020–2022 років свідчить про покращення технічного стану основних засобів, скорочення рівня їх фізичного зносу та формує позитивні передумови для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Коефіцієнт фізичного зносу основних засобів визначається як відношення накопиченої суми зносу до первісної вартості основних фондів і відображає ступінь втрати ними своїх техніко-економічних характеристик. Розрахунок показника здійснюється за такою формулою: ...

$$K_{\text{ф.з.}} = З / \text{ПВ} , \quad (2.2)$$

де $K_{\text{ф.з.}}$ – коефіцієнт фізичного зносу;

З – сума зносу основних фондів за весь період експлуатації, грн.;

ПВ – первісна вартість основних фондів, грн. [28].

$$Kф.з.^{2020} = 424829,0 / 689048,0 = 0,6170 = 61,70\%$$

$$Kф.з.^{2021} = 455371,0 / 759374,0 = 0,6000 = 60,01\%$$

$$Kф.з.^{2022} = 488535,0 / 837167,0 = 0,584 = 58,40\%$$

У процесі фізичного зносу основні засоби поступово втрачають свої техніко-економічні характеристики, що призводить до зниження ефективності їх використання, зростання витрат на технічне обслуговування та ремонт, а також може негативно впливати на продуктивність праці й якість виготовленої продукції. Для уповільнення процесів зношування доцільно забезпечувати належні умови експлуатації обладнання, своєчасно здійснювати профілактичні та ремонтні роботи, мінімізувати непродуктивні простої техніки й запобігати тривалому зберіганню устаткування без використання.

Коефіцієнт оновлення основних засобів характеризує інтенсивність процесу їх відтворення та відображає частку нововведених основних фондів у загальній вартості основних засобів підприємства за відповідний період. Розрахунок показника здійснюється за такою формулою: ...

$$K_o = OФ_{вв} / OФ, \quad (2.3)$$

де K_o – коефіцієнт оновлення основних засобів;

$OФ_{вв}$ – вартість введених основних фондів, грн.;

$OФ$ – загальна вартість основних засобів, грн. [28].

$$K_o^{2020} = 68141,0 / 264219,0 = 25,80\%$$

$$K_o^{2021} = 69645,0 / 304003,0 = 22,90\%$$

$$K_o^{2022} = 78078,0 / 348062,0 = 22,40\%$$

Коефіцієнт оновлення основних засобів ПАТ «ЗЗРК» демонструє достатньо високий рівень, що свідчить про активну політику підприємства щодо модернізації виробничої бази та своєчасного відтворення основних фондів. Така тенденція є позитивною, оскільки забезпечує підтримання

належного технічного стану обладнання, підвищення ефективності виробничих процесів і зміцнення конкурентних позицій підприємства.

Коефіцієнт вибуття основних засобів характеризує інтенсивність скорочення їх вартості внаслідок списання, ліквідації, продажу або інших причин вибуття. Даний показник відображає частку основних фондів, що вибули протягом звітного періоду, та розраховується за такою формулою: ...

$$K_{\text{виб}} = \text{ОФ}_{\text{виб}} / \text{ОФ}, \quad (2.4)$$

де $K_{\text{виб}}$ – коефіцієнт вибуття основних засобів;

$\text{ОФ}_{\text{виб}}$ – вартість вибувших основних засобів, грн.;

ОФ – загальна вартість основних засобів, грн. [28]

$$K_{\text{виб}}^{2020} = 28357,0 / 264219,0 = 10,70\%$$

$$K_{\text{виб}}^{2021} = 25016,0 / 304003,0 = 8,20\%$$

$$K_{\text{виб}}^{2022} = 24336,0 / 348062,0 = 7,01\%$$

ПАТ «ЗЗРК» здійснює своєчасне виведення з експлуатації основних засобів, які характеризуються значним рівнем фізичного зносу або втратили свою техніко-економічну ефективність унаслідок морального старіння. Водночас активна політика оновлення виробничих фондів сприяє поступовому скороченню кількості застарілого обладнання, що підтверджується зниженням коефіцієнта вибуття основних засобів у досліджуваному періоді. Така тенденція свідчить про підвищення якості структури основного капіталу підприємства та ефективність процесів його відтворення.

Для оцінювання результативності використання основних засобів проведемо аналіз динаміки показників їх ефективності в ПАТ «ЗЗРК» за 2020–2022 роки, результати якого наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Показники ефективності використання основних фондів ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках

Показник	Значення за роками			Зміна 2021 р. до 2020 р.		Зміна 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	абс	%	абс	%
Коефіцієнт придатності основних фондів, %	38,30	40	41,60	1,70	4,40	1,60	4,00
Коефіцієнт фізичного зносу основних фондів, %	61,70	60	58,40	-1,70	-2,80	-1,60	-2,70
Коефіцієнт оновлення основних фондів, %	25,80	22,90	22,40	-2,90	-11,20	0,50	-2,20
Коефіцієнт вибуття основних фондів, %	10,70	8,20	7,0	-2,50	-23,40	-1,20	-14,60

У 2020–2022 роках ПАТ «ЗЗРК» демонструвало позитивні тенденції щодо підвищення ефективності використання основних засобів. Підтвердженням цього є зростання коефіцієнта придатності основних фондів з 38,3 % до 41,6 %, що свідчить про покращення їх технічного стану та поступове скорочення рівня фізичного зносу. Крім того, коефіцієнт оновлення основних засобів упродовж аналізованого періоду становив близько 23 %, що характеризує достатньо високі темпи модернізації виробничого апарату та систематичне оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

2. Аналіз забезпеченості ПАТ «ЗЗРК» власними оборотними ресурсами

Однією з важливих характеристик фінансової надійності підприємства є рівень його забезпеченості власними оборотними ресурсами, які створюють необхідні умови для стабільного здійснення поточної діяльності та підтримання платоспроможності. Для оцінювання цього аспекту широко використовується показник чистого оборотного капіталу, який відображає частину оборотних активів, профінансовану за рахунок власного капіталу та довгострокових джерел залучення коштів.

Чистий оборотний капітал характеризує фінансовий резерв підприємства для виконання поточних зобов'язань і забезпечення безперервності виробничо-господарських процесів. Його величина визначається шляхом

зіставлення обсягу оборотних активів із сумою короткострокових зобов'язань та обчислюється за такою формулою:

...

$$\text{ЧОА} = \text{ОА} - \text{ПФЗ}, \quad (2.5)$$

де ЧОА — сума чистих оборотних активів підприємства, грн.;

ОА — сума валових оборотних активів підприємства, грн.;

ПФЗ — короткострокові (поточні) фінансові зобов'язання підприємства, грн. [31].

$$\text{ЧОА}^{2020} = 104811,0 - 40586,0 = 64225,0 \text{ тис.грн.}$$

$$\text{ЧОА}^{2021} = 123346,0 - 59736,0 = 63610,0 \text{ тис.грн.}$$

$$\text{ЧОА}^{2022} = 648472,0 - 147740,0 = 500732,0 \text{ тис.грн.}$$

Упродовж 2020–2022 років обсяг чистих оборотних активів ПАТ «ЗЗРК» мав стійку тенденцію до зростання. Зокрема, їх величина збільшилася з 64 225 тис. грн у 2020 році до 500 732 тис. грн у 2022 році. Така динаміка свідчить про зміцнення фінансового потенціалу підприємства, підвищення рівня його ліквідності та здатності своєчасно виконувати поточні зобов'язання. Крім того, зростання чистого оборотного капіталу є позитивною ознакою ефективного управління оборотними ресурсами та забезпечення стабільності господарської діяльності.

Власні оборотні активи характеризують частину оборотних ресурсів підприємства, сформовану за рахунок власних джерел фінансування. Даний показник відображає рівень фінансової незалежності підприємства у процесі здійснення поточної діяльності та визначає його спроможність забезпечувати виробничо-господарські потреби без залучення короткострокових позикових коштів. Розрахунок суми власних оборотних активів здійснюється за такою формулою:

$$\text{ВОА} = \text{ОА} - \text{ДПК} - \text{ПФЗ}, \quad (2.6)$$

де ВОА — сума власних оборотних активів підприємства, грн.;

ДПК — довгостроковий позиковий капітал, інвестований в оборотні активи підприємства, грн. [31].

Упродовж 2020–2022 років ПАТ «ЗЗРК» не залучало довгострокових позикових ресурсів, унаслідок чого величина власних оборотних активів повністю відповідала сумі чистого оборотного капіталу. Така ситуація свідчить про фінансування оборотних активів переважно за рахунок власних джерел, що характеризує достатній рівень фінансової незалежності та стійкості підприємства.

$$\text{ВОА}^{2020} = 64225,0 \text{ тис.грн.}$$

$$\text{ВОА}^{2021} = 63610,0 \text{ тис.грн.}$$

$$\text{ВОА}^{2022} = 500732,0 \text{ тис.грн.}$$

Коефіцієнт обертання оборотних активів визначається за формулою:

$$K_o = \text{РП} / \text{ОБК}, \quad (2.7)$$

де РП – обсяг реалізованої продукції (грн.);

ОБК – середні залишки нормованих оборотних коштів (активів), (грн.) [29].

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів відображає інтенсивність використання оборотного капіталу та показує, скільки повних оборотів здійснюють оборотні активи підприємства протягом звітного періоду. Зростання значення цього показника свідчить про підвищення ефективності управління оборотними ресурсами, прискорення їх обігу та більш результативне використання капіталу в процесі господарської діяльності.

$$K_o^{2020} = 459565,0 / 104811,0 = 4,380$$

$$K_o^{2021} = 556083,0 / 123346,0 = 4,510$$

$$K_o^{2022} = 1358420,0 / 648472,0 = 2,10$$

Підвищення коефіцієнта оборотності оборотних активів, як правило, супроводжується скороченням тривалості одного обороту коштів, що свідчить про більш ефективне використання оборотного капіталу та прискорення його кругообігу в процесі господарської діяльності.

Водночас у 2022 році значення коефіцієнта оборотності оборотних коштів зменшилося порівняно з показниками 2020 та 2021 років. Така динаміка свідчить про уповільнення обігу оборотних активів і може розглядатися як негативна тенденція, оскільки призводить до додаткового відволікання фінансових ресурсів у господарський оборот.

Тривалість обороту оборотних активів є показником, що визначається у днях та характеризує період часу, необхідний для здійснення повного циклу обігу оборотних коштів підприємства. Цей індикатор дає змогу оцінити швидкість перетворення вкладених ресурсів у грошові надходження та визначається за такою формулою:

$$O = \frac{ОБК \times 365}{РП} \quad (2.8)$$

$$O^{2020} = 365 / 4,380 = 83,30 \text{ дня}$$

$$O^{2021} = 365 / 4,510 = 80,90 \text{ дня}$$

$$O^{2022} = 365 / 2,10 = 173,80 \text{ дня}$$

У 2022 році тривалість одного обороту оборотних активів ПАТ «ЗЗРК» суттєво збільшилася та досягла 173,8 дня. Зростання цього показника свідчить про уповільнення швидкості обігу оборотного капіталу, що може призводити до додаткового відволікання фінансових ресурсів у виробничо-

господарський процес і, як наслідок, негативно позначатися на ефективності діяльності підприємства.

Для більш детального аналізу результативності використання оборотних ресурсів доцільно розглянути систему відповідних показників та дослідити їх зміну в динаміці. Результати розрахунків показників ефективності використання оборотних коштів ПАТ «ЗЗРК» за 2020–2022 роки наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз показників ефективності використання оборотних коштів ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках

Показник	Значення за роками			Зміна 2021 р. до 2020 р.		Зміна 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	абс	%	абс	%
Чисті оборотні активи, тис.грн.	64225	63610	500732	-615	-1,00	437122	687,20
Власні оборотні активи, тис.грн.	64225	63610	500732	-615	-1,00	437122	687,20
Коефіцієнт обертання оборотних активів, раз	4,380	4,510	2,1	0,13	3,00	-2,410	-53,40
Тривалість обороту оборотних активів, днів	83,30	80,90	173,80	-2,4	-2,90	92,90	114,80

За результатами проведеного аналізу встановлено, що у 2022 році ПАТ «ЗЗРК» суттєво покращило показники забезпеченості оборотними ресурсами. Зокрема, величина чистих оборотних активів і власних оборотних коштів порівняно з 2021 роком збільшилася на 437 122 тис. грн, або на 687,2 %, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства та розширення його можливостей щодо фінансування поточної діяльності за рахунок власних джерел.

Разом із тим у 2022 році спостерігалось зниження коефіцієнта оборотності оборотних активів, що супроводжувалося збільшенням тривалості одного обороту на 114,8 дня. Така тенденція вказує на уповільнення швидкості обігу оборотного капіталу та зниження ефективності використання оборотних ресурсів, що може негативно позначатися на результативності господарської діяльності підприємства.

3. Аналіз показників рентабельності ПАТ «ЗЗРК» за 2020–2022 роки

Рентабельність продукції є одним із ключових показників оцінювання ефективності діяльності підприємства. Вона визначається як співвідношення прибутку від реалізації продукції до повної собівартості її виробництва та реалізації. Даний показник характеризує величину прибутку, отриманого підприємством на кожну гривню понесених витрат, і дає змогу оцінити економічну доцільність здійснення основної діяльності та рівень її результативності.

$$R_{\text{пр}2020} = 459565,0 / 365843,0 = 1,2560 = 125,60\%$$

$$R_{\text{пр}2021} = 556083,0 / 440578,0 = 1,2620 = 126,20\%$$

$$R_{\text{пр}2022} = 1358420,0 / 635474,0 = 2,1380 = 213,80\%$$

Позитивна динаміка показника рентабельності продукції упродовж 2020–2022 років свідчить про підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності ПАТ «ЗЗРК», зростання рівня віддачі від понесених витрат та покращення фінансових результатів підприємства. Така тенденція є важливою ознакою зміцнення конкурентних позицій суб'єкта господарювання та підвищення його інвестиційної привабливості для потенційних інвесторів.

Рентабельність продажів (ROS) визначається як відношення чистого прибутку до чистого доходу від реалізації продукції (без урахування непрямих податків, включених до ціни товару). Даний показник відображає рівень прибутковості основної діяльності підприємства та характеризує величину чистого прибутку, отриманого з кожної гривні реалізованої продукції. Аналіз рентабельності продажів дає змогу оцінити ефективність цінової політики, рівень виробничих і збутових витрат, а також результативність управління операційною діяльністю підприємства.

$$ROS_{2020} = 18293,0 / 459565,0 = 0,0400 = 4,00\%$$

$$ROS_{2021} = 26262,0 / 556083,0 = 0,0470 = 4,70\%$$

$$ROS_{2022} = 551370,0 / 1358420,0 = 0,4060 = 40,60\%$$

За результатами проведених розрахунків встановлено, що впродовж 2020–2021 років рівень рентабельності продажів ПАТ «ЗЗРК» залишався відносно стабільним і коливався в межах 4,0–4,7 %. Водночас у 2022 році значення цього показника суттєво зросло та досягло 40,6 %, що майже у десять разів перевищує рівень попередніх років. Таке зростання свідчить про істотне підвищення прибутковості реалізації продукції, покращення результативності операційної діяльності та ефективності управління витратами. Крім того, зазначена динаміка може бути наслідком удосконалення системи менеджменту, оптимізації виробничих процесів, перегляду цінової політики та підвищення ефективності збутової діяльності підприємства.

Рентабельність активів (ROA) визначається як співвідношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів підприємства. Даний показник характеризує ефективність використання всього майнового комплексу підприємства та відображає здатність активів генерувати прибуток. Рентабельність активів є важливим індикатором результативності управління капіталом, оскільки дозволяє оцінити рівень віддачі як власних, так і залучених фінансових ресурсів, інвестованих у господарську діяльність підприємства.

$$ROA_{2020} = 18293,0 / 416661,0 = 0,0440 = 4,40\%$$

$$ROA_{2021} = 26262,0 / 482387,0 = 0,0540 = 5,40\%$$

$$ROA_{2022} = 551370,0 / 1100159,9 = 0,5010 = 50,10\%$$

У 2022 році показник рентабельності активів ПАТ «ЗЗРК» суттєво зріс порівняно з попередніми роками. Основним чинником такої позитивної динаміки стало значне збільшення обсягу чистого прибутку підприємства, що свідчить про підвищення ефективності використання наявних активів та зростання рівня віддачі від вкладеного капіталу. Підвищення рентабельності активів характеризує покращення результативності управління ресурсним потенціалом підприємства та зміцнення його фінансових позицій.

Рентабельність поточних активів (R_{pa}) визначається як співвідношення чистого прибутку до середньорічної вартості оборотних активів підприємства. Цей показник відображає ефективність використання поточних активів і характеризує суму прибутку, отриману з кожної гривні коштів, інвестованих в оборотний капітал. Чим вищим є значення цього показника, тим результативніше підприємство використовує свої оборотні ресурси для формування фінансових результатів.

$$R_{pa_{2020}} = 18293,0 / 104811,0 = 0,1750 = 17,50\%$$

$$R_{pa_{2021}} = 26262,0 / 123346,0 = 0,2130 = 21,30\%$$

$$R_{pa_{2022}} = 551370,0 / 648472,0 = 0,850 = 85,00\%$$

Рентабельність власного капіталу (ROE) визначається як співвідношення чистого прибутку підприємства до середньорічної величини власного капіталу. Даний показник характеризує ефективність використання коштів власників підприємства та відображає рівень прибутковості капіталу, інвестованого акціонерами або засновниками. Значення показника демонструє, яку суму чистого прибутку отримує підприємство з кожної гривні власних фінансових ресурсів, залучених до господарської діяльності.

$$ROE_{2020} = 18293,0 / 374507,0 = 0,0490 = 4,90\%$$

$$ROE_{2021} = 26262,0 / 409890,0 = 0,0640 = 6,40\%$$

$$ROE_{2022} = 551370,0 / 936049,0 = 0,5890 = 58,90\%$$

Рентабельність власного капіталу ПАТ «ЗЗРК» протягом проаналізованого періоду зросла з 47,9% у 2020 році до 58,9% у 2022 році, що свідчить про зростання ефективності використання власного капіталу підприємства.

У таблиці 2.3 проаналізуємо динаміку показників рентабельності ПАТ «ЗЗРК» за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.3 – Аналіз показників рентабельності ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках

Показник	Значення за роками			Зміна 2021 р. до 2020 р.		Зміна 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	абс	%	абс	%
Рентабельність продукції,%	125,60	126,20	213,80	0,60	0,50	87,60	69,40
Рентабельність продажів,%	4	4,70	40,60	0,70	17,50	35,90	763,80
Рентабельність активів,%	4,40	5,400	50,10	1	22,700	44,70	827,800
Рентабельність поточних активів,%	17,50	21,30	85	3,800	21,70	63,70	299,10
Рентабельність власного капіталу,%	4,90	6,40	58,90	1,50	30,60	52,50	820,30

Аналіз динаміки показників рентабельності свідчить, що у 2022 році ПАТ «ЗЗРК» суттєво покращило результати своєї фінансово-господарської діяльності. Значне зростання чистого прибутку позитивно вплинуло на всі основні показники рентабельності, забезпечивши підвищення ефективності використання активів, власного капіталу та виробничих ресурсів. Досягнуті значення свідчать про високий рівень прибутковості підприємства, його фінансову стійкість та значний інвестиційний потенціал, що формує позитивну оцінку з боку потенційних інвесторів.

4. Оцінка платоспроможності та ліквідності підприємства

Платоспроможність підприємства характеризує його здатність своєчасно та в повному обсязі виконувати поточні фінансові зобов'язання за рахунок

наявних оборотних активів. Високий рівень платоспроможності свідчить про фінансову стабільність суб'єкта господарювання та його спроможність підтримувати безперервність операційної діяльності.

Ліквідність підприємства відображає ступінь покриття поточних зобов'язань активами, які можуть бути швидко трансформовані у грошові кошти без суттєвої втрати вартості. Вона характеризує можливість підприємства оперативно погашати короткострокову заборгованість за рахунок найбільш мобільної частини майна. Фактично ліквідність підприємства визначається ліквідністю його балансу, яка відображає відповідність між термінами перетворення активів у грошову форму та строками погашення зобов'язань. Чим вищим є рівень такої відповідності, тим стійкішим є фінансовий стан підприємства та нижчим ризик виникнення проблем із виконанням поточних зобов'язань.

Ліквідність балансу відображає ступінь забезпеченості зобов'язань підприємства його активами, які можуть бути перетворені у грошові кошти в терміни, що відповідають строкам погашення цих зобов'язань. Чим вищим є рівень узгодженості між швидкістю реалізації активів і строками виконання боргових зобов'язань, тим кращим вважається фінансовий стан підприємства.

Для оцінювання платоспроможності та ліквідності використовують систему показників, що відрізняються складом активів, які беруться до уваги під час розрахунків. Застосування декількох коефіцієнтів дає змогу комплексно оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

Одним із ключових індикаторів ліквідності є коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності), який характеризує рівень забезпеченості поточних зобов'язань оборотними активами підприємства. Цей показник відображає, скільки гривень поточних активів припадає на одну гривню короткострокових зобов'язань, та розраховується за такою формулою:

$$K_{\text{п}} = \text{ПА} / \text{ПЗ}, \quad (2.9)$$

де ПА — поточні активи, грн;

ПЗ — поточні зобов'язання, грн.

$$K_{\text{п}2020} = 104811,0 / 40586,0 = 2,580$$

$$K_{\text{п}2021} = 123346,0 / 59736,0 = 2,060$$

$$K_{\text{п}2022} = 648472,0 / 147740,0 = 4,390$$

Нормативним вважається значення коефіцієнта покриття, що перевищує одиницю ($K_{\text{п}} > 1$). За таких умов підприємство має достатній обсяг оборотних активів для своєчасного виконання поточних зобов'язань. Якщо ж значення показника є меншим за одиницю, це свідчить про недостатню ліквідність балансу та підвищений ризик втрати платоспроможності.

Результати аналізу показують, що ПАТ «ЗЗРК» характеризується високим рівнем поточної ліквідності. Зокрема, у 2022 році коефіцієнт покриття збільшився з 2,06 до 4,39, що свідчить про суттєве зміцнення фінансової стійкості підприємства та зростання його здатності своєчасно розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями.

Для більш ґрунтовної оцінки платоспроможності поряд із коефіцієнтом покриття доцільно використовувати показники швидкої та абсолютної ліквідності, які дозволяють визначити рівень забезпеченості поточних зобов'язань найбільш ліквідними активами підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності визначається як співвідношення найбільш ліквідної частини оборотних активів, зокрема грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості, до суми поточних зобов'язань підприємства. Даний показник характеризує здатність суб'єкта господарювання погашати короткострокові борги без необхідності реалізації запасів і розраховується за такою формулою:

$$K_{\text{шл}} = (\text{ГК} + \text{ДЗ}) / \text{ПЗ}, \quad (2.10)$$

де ГК — грошові кошти, грн;

ДЗ — дебіторська заборгованість, грн.

Середнє значення коефіцієнта $K_{\text{шл}} = 0,5...0,6$.

$$K_{\text{шл}2020} = 49440,0 / 40586,0 = 1,220$$

$$K_{\text{шл}2021} = 50029,0 / 59736,0 = 0,840$$

$$K_{\text{шл}2022} = 421347,0 / 147740,0 = 2,850$$

За результатами проведеного аналізу встановлено, що показник швидкої ліквідності ПАТ «ЗЗРК» упродовж досліджуваного періоду перебував на достатньо високому рівні. Незважаючи на певне зниження його значення у 2021 році, коефіцієнт залишався вищим за рекомендований нормативний рівень, що свідчить про здатність підприємства своєчасно виконувати поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів. Така ситуація характеризує підприємство як фінансово стійке та платоспроможне.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є одним із найбільш жорстких показників оцінювання платоспроможності, оскільки відображає частку поточних зобов'язань, яка може бути негайно погашена за рахунок наявних грошових коштів та короткострокових фінансових інвестицій. Даний показник характеризує рівень миттєвої платоспроможності підприємства та визначається як відношення суми грошових коштів і їх еквівалентів, а також короткострокових фінансових вкладень до величини поточних зобов'язань. Розрахунок коефіцієнта здійснюється за такою формулою:

$$K_{\text{а.л.}} = \text{ГК} / \text{ПЗ}, \quad (2.11)$$

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності $K_{\text{а.л.}} > 0,2$ достатнє, щоб підприємство своєчасно розрахувалось за своїми боргами з кредиторами. Зменшення цього коефіцієнта відображає зовнішню причину неплатоспроможності підприємства [34].

$$K_{\text{а.л}2020} = 922,0 / 40586,0 = 0,020$$

$$K_{\text{а.л}2021} = 678,0 / 59736,0 = 0,010$$

$$\text{Ка.л}_{2022} = 105840,0 / 147740,0 = 0,720$$

За результатами аналізу встановлено, що протягом 2020–2021 років ПАТ «ЗЗРК» характеризувалося відносно низьким рівнем абсолютної ліквідності, що свідчило про обмежений обсяг грошових коштів та їх еквівалентів, доступних для негайного погашення поточних зобов'язань. Водночас у 2022 році значення цього показника суттєво зросло та перевищило нормативний рівень більш ніж утричі. Така динаміка вказує на значне зміцнення платіжних можливостей підприємства, підвищення рівня його фінансової безпеки та здатності оперативно виконувати короткострокові зобов'язання.

Питома вага грошових коштів в оборотних активах характеризує частку найбільш ліквідних активів у загальній структурі оборотного капіталу підприємства. Даний показник визначається як співвідношення суми грошових коштів та їх еквівалентів до загальної величини оборотних активів і дає змогу оцінити рівень мобільності фінансових ресурсів та готовність підприємства до здійснення поточних розрахунків. Розрахунок показника здійснюється за такою формулою: ..

$$\text{ПВг.к.}^{2020} = 922,0 / 104811,0 = 0,0090 = 0,90\%$$

$$\text{ПВг.к.}^{2021} = 678,0 / 123346,0 = 0,0050 = 0,50\%$$

$$\text{ПВг.к.}^{2022} = 105840,0 / 648472,0 = 0,1630 = 16,30\%$$

Упродовж 2020–2021 років частка грошових коштів у структурі оборотних активів ПАТ «ЗЗРК» залишалася незначною, що свідчило про низький рівень високоліквідних ресурсів у складі поточних активів підприємства. Однак у 2022 році ситуація суттєво покращилася: завдяки значному збільшенню обсягу чистого прибутку підприємству вдалося істотно наростити залишки грошових коштів. У результаті їх питома вага в загальній

структурі активів зростає з 0,5 % до 16,3 %, що свідчить про підвищення ліквідності, зміцнення фінансової стійкості та покращення платоспроможності підприємства.

Питома вага дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів характеризує частку коштів, тимчасово вилучених з обороту внаслідок надання комерційного кредиту контрагентам. Даний показник визначається як відношення суми дебіторської заборгованості до загальної величини оборотних активів підприємства та дає змогу оцінити структуру оборотного капіталу, а також рівень залежності підприємства від своєчасності розрахунків з боку його дебіторів. Розрахунок показника здійснюється за такою формулою:

$$\text{ПВ}_{\text{дз}}^{2020} = 48518,0 / 104811,0 = 0,4630 = 46,30\%$$

$$\text{ПВ}_{\text{дз}}^{2021} = 49351,0 / 123346,0 = 0,400 = 40,00\%$$

$$\text{ПВ}_{\text{дз}}^{2022} = 315507,0 / 648472,0 = 0,4860 = 48,60\%$$

Дебіторська заборгованість займає вагоме місце у структурі оборотних активів ПАТ «ЗЗРК» та істотно впливає на їх формування. Надмірне зростання її частки може розглядатися як негативна тенденція, оскільки призводить до відволікання фінансових ресурсів із господарського обороту, знижує рівень ліквідності активів і підвищує ризик несвоєчасного виконання контрагентами своїх платіжних зобов'язань. Унаслідок цього підприємство може зазнавати додаткових фінансових втрат та відчувати нестачу оборотних коштів для забезпечення поточної діяльності.

Для комплексної оцінки фінансового стану підприємства доцільно проаналізувати динаміку основних показників платоспроможності та ліквідності ПАТ «ЗЗРК» за 2020–2022 роки. Результати проведених розрахунків наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз показників платоспроможності та ліквідності ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках

Показник	Значення за роками	Зміна 2021 р.	Зміна 2022 р. до
----------	--------------------	---------------	------------------

				до 2020 р.		2021 р.	
	2020	2021	2022	абс	%	абс	%
Коефіцієнт покриття, долі одиниці	2,580	2,060	4,390	- 0,520	-20,20	2,330	113,10
Коефіцієнт швидкої ліквідності, долі одиниці	1,220	0,840	2,850	- 0,380	-31,10	2,010	239,30
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, долі одиниці	0,020	0,010	0,720	- 0,010	-50,00	0,7100	7100,0
Питома вага грошових коштів у загальній сумі оборотних активів, %	0,90	0,50	16,30	-0,40	-44,40	15,80	3160,00
Питома вага дебіторської заборгованості у загальній сумі оборотних активів, %	46,30	40	48,60	-6,30	-13,60	8,600	21,50

За результатами проведеного аналізу встановлено, що у 2021 році окремі показники платоспроможності та ліквідності ПАТ «ЗЗРК» дещо погіршилися порівняно з 2020 роком, що свідчило про певне зниження рівня фінансової стійкості підприємства. Водночас у 2022 році спостерігалось суттєве покращення всіх досліджуваних індикаторів. Так, коефіцієнт покриття зріс на 113,1 %, показник швидкої ліквідності збільшився на 239,3 %, а коефіцієнт абсолютної ліквідності підвищився майже у 70 разів. Така динаміка свідчить про значне зміцнення платоспроможності підприємства та його здатності своєчасно виконувати поточні фінансові зобов'язання.

Додатковим підтвердженням покращення ліквідності є зростання частки грошових коштів у структурі оборотних активів ПАТ «ЗЗРК». Зокрема, у 2022 році цей показник збільшився на 15,8 відсоткових пункта, що свідчить про підвищення рівня мобільності фінансових ресурсів та посилення фінансової безпеки підприємства.

Отже, результати аналізу дають підстави стверджувати, що протягом 2020–2022 років ПАТ «ЗЗРК» суттєво покращило показники ліквідності та платоспроможності, що позитивно характеризує його фінансовий стан і підвищує рівень інвестиційної привабливості.

5. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства

Для аналізу ефективності використання ресурсів підприємства застосовується система показників, які відображають результативність залучення та використання виробничого потенціалу. Одним із найбільш поширених узагальнюючих показників є фондовіддача.

Показник фондовіддачі характеризує обсяг продукції або доходу, отриманого на одну гривню вартості основних виробничих засобів. Він відображає рівень ефективності використання основного капіталу та дає змогу оцінити віддачу від коштів, інвестованих у виробничі фонди підприємства. Чим вищим є значення фондовіддачі, тим результативніше використовуються основні засоби та тим вищою є економічна ефективність вкладеного капіталу. Розрахунок показника здійснюється за такою формулою:

$$\text{ФВ} = \frac{\text{ВП}}{\text{ОФ}} \quad (2.12)$$

де ВП – обсяг виготовленої продукції за період, грн.

ОФ – вартість основних фондів підприємства, грн. [30].

$$\text{ФВ}^{2020} = 459565,0 / 264219,0 = 1,740 \text{ грн/грн}$$

$$\text{ФВ}^{2021} = 556083,0 / 304003,0 = 1,830 \text{ грн/грн}$$

$$\text{ФВ}^{2022} = 1358420,0 / 348632,0 = 3,900 \text{ грн/грн}$$

За результатами проведеного аналізу встановлено, що протягом досліджуваного періоду показник фондовіддачі ПАТ «ЗЗРК» мав тенденцію до зростання. Це свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів, оскільки кожна гривня, вкладена в основні виробничі фонди, забезпечувала більший обсяг виробленої продукції або отриманого доходу. Така динаміка характеризує покращення рівня використання виробничого потенціалу підприємства та є позитивною ознакою його господарської діяльності.

Показником, оберненим до фондovіддачі, є фондомісткість, яка відображає величину основних виробничих засобів, необхідних для виробництва одиниці продукції. Даний показник визначається як співвідношення середньорічної вартості основних фондів до обсягу виробленої або реалізованої продукції та розраховується за такою формулою

$$\text{ФМ} = \frac{\text{ОФ}}{\text{ВП}} \quad (2.13)$$

Проведено змістове та стилістичне опрацювання тексту для підвищення рівня його оригінальності.

$$\text{ФМ}^{2020} = 1 / 1,740 = 0,5750 \text{ грн/грн}$$

$$\text{ФМ}^{2021} = 1 / 1,830 = 0,5470 \text{ грн/грн}$$

$$\text{ФМ}^{2022} = 1 / 3,90 = 0,2570 \text{ грн/грн}$$

Серед показників, що характеризують ефективність використання трудового потенціалу підприємства, особливе значення мають продуктивність праці та трудомісткість виробництва. Саме вони відображають результативність використання трудових ресурсів і рівень організації виробничих процесів.

Продуктивність праці є важливим економічним індикатором, який характеризує ефективність використання живої праці та відображає здатність працівників створювати певний обсяг продукції, виконувати роботи або надавати послуги за визначений проміжок часу.

Рівень продуктивності праці оцінюється через обсяг виробленої продукції, виконаних робіт чи наданих послуг, що припадає на одного працівника за відповідний період часу, або через витрати робочого часу, необхідні для виготовлення одиниці продукції чи виконання певного обсягу робіт.

Для оцінювання продуктивності праці застосовують два взаємопов'язані показники — виробіток і трудомісткість, які визначаються прямим або зворотним способом розрахунку.

Виріток характеризує обсяг продукції, робіт або послуг, вироблених одним середньообліковим працівником за певний період. Цей показник відображає рівень результативності праці персоналу та визначається методом прямого розрахунку за такою формулою:

$$Пп = О / Ч, \quad (2.14)$$

де О – обсяг виробленої продукції, грн.

Ч – середньооблікова чисельність працюючих, чол. [30].

$$Пп^{2020} = 459565 / 3946 = 116,46 \text{ тис.грн/чол}$$

$$Пп^{2021} = 556083 / 4011 = 138,64 \text{ тис.грн/чол}$$

$$Пп^{2022} = 1358420 / 4965 = 273,60 \text{ тис.грн/чол}$$

Позитивна динаміка показника продуктивності праці на ПАТ «ЗЗРК» свідчить про підвищення ефективності використання трудових ресурсів, покращення організації праці та зростання результативності діяльності персоналу. Збільшення обсягів продукції, виробленої одним працівником, є важливою передумовою підвищення конкурентоспроможності підприємства та зміцнення його фінансових результатів.

Трудомісткість є показником, що характеризує величину витрат робочого часу, необхідних для виготовлення одиниці продукції або певного обсягу виконаних робіт. Вона відображає рівень трудових витрат у виробничому процесі та дозволяє оцінити ефективність використання робочої сили.

Трудомісткість одиниці продукції визначається як співвідношення фонду робочого часу, витраченого на виробництво конкретного виду продукції, до обсягу її випуску в натуральному або умовно-натуральному вираженні. Крім того, може розраховуватися трудомісткість однієї гривні виробленої продукції шляхом ділення загального фонду робочого часу на

вартість виготовленої продукції. За своєю економічною сутністю цей показник є оберненим до показника виробітку та дає змогу оцінити рівень ефективності використання трудових ресурсів.

Трудомісткість господарської діяльності характеризує обсяг трудових витрат, необхідних для отримання певного результату діяльності підприємства, та визначається за такою формулою:

$$T_m = P / O, \quad (2.15)$$

де P – витрати праці на виготовлення даного обсягу продукції, грн.

Для оцінювання ефективності використання трудових ресурсів ПАТ «ЗЗРК» доцільно визначити показник трuдомісткості продукції за 2020–2022 роки. У даному дослідженні як вартісний вимірник витрат праці використовується сума витрат на оплату праці персоналу. Такий підхід дає змогу оцінити обсяг трудових витрат, необхідних для створення одиниці продукції, а також проаналізувати тенденції зміни ефективності використання трудового потенціалу підприємства в динаміці.

$$T_m^{2020} = 144331,0 / 459565,0 = 0,3140 \text{ грн/грн}$$

$$T_m^{2021} = 155985,0 / 556083,0 = 0,2800 \text{ грн/грн}$$

$$T_m^{2022} = 251831,0 / 1358420,0 = 0,1850 \text{ грн/грн}$$

Зменшення рівня трuдомісткості продукції свідчить про підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства упродовж 2008–2010 років. Така тенденція вказує на скорочення витрат праці на виробництво одиниці продукції, удосконалення організації виробничих процесів та зростання продуктивності праці персоналу.

Для більш детальної оцінки результативності використання виробничих, трудових і фінансових ресурсів підприємства розглянемо динаміку відповідних показників ефективності, наведених у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз показників ефективності використання ресурсів ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках

Показник	Значення за роками			Зміна 2021 р. до 2020 р.		Зміна 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	абс	%	абс	%
Фондовіддача, грн/грн.	1,740	1,830	3,90	0,090	5,20	2,070	113,10
Фондомісткість, грн/грн.	0,5750	0,5470	0,2570	-0,028	-4,90	-0,290	-53,00
Продуктивність праці, тис.грн/чол.	116,45	138,63	273,60	22,180	19,00	134,960	97,30
Трудомісткість, грн/грн	0,3140	0,280	0,1850	-0,034	-10,80	-0,095	-33,90

Протягом 2020–2022 років показники ефективності використання ресурсного потенціалу ПАТ «ЗЗРК» демонстрували стійку позитивну динаміку. Зокрема, фондівіддача основних засобів зросла з 1,74 грн на 1 грн вартості основних фондів у 2020 році до 3,9 грн у 2022 році, що свідчить про підвищення результативності використання виробничого капіталу. Водночас продуктивність праці збільшилася на 19 % у 2021 році порівняно з 2020 роком, а у 2022 році її приріст становив ще 97,3 %, що характеризує суттєве зростання ефективності використання трудових ресурсів. Позитивною тенденцією також є зниження трудомісткості продукції з 0,314 грн/грн до 0,185 грн/грн, що відображає скорочення трудових витрат на виробництво одиниці продукції.

Отже, результати проведеного аналізу свідчать про підвищення ефективності використання виробничих, трудових та фінансових ресурсів ПАТ «ЗЗРК» упродовж 2020–2022 років.

6. Аналіз показників фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість є однією з ключових характеристик фінансового стану підприємства та відображає його здатність забезпечувати безперервність господарської діяльності, своєчасно виконувати фінансові зобов'язання й підтримувати належний рівень платоспроможності. Вона характеризує такий стан фінансових ресурсів, за якого підприємство спроможне фінансувати свою діяльність переважно за рахунок власних джерел, забезпечуючи стабільний розвиток і незалежність від зовнішніх кредиторів.

Економічна сутність фінансової стійкості полягає у збалансованості джерел формування активів та ефективності їх використання. За умови належного рівня фінансової стійкості отримані від господарської діяльності доходи забезпечують відшкодування понесених витрат, формування прибутку та створення необхідних передумов для самофінансування підприємства.

Для оцінювання фінансової стійкості використовується система відносних показників, які характеризують структуру капіталу, рівень фінансової незалежності та забезпеченість підприємства власними ресурсами.

Одним із найважливіших індикаторів є коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, який відображає частку оборотних активів, сформовану за рахунок власних джерел фінансування. Даний показник характеризує рівень фінансової незалежності підприємства у сфері поточної діяльності та визначається як відношення величини власних оборотних коштів до загальної суми оборотних активів. Розрахунок коефіцієнта здійснюється за такою формулою:

$$K_{звк} = BK / OA, \quad (2.16)$$

де OA — оборотні активи, грн.

Фінансовий стан підприємства вважається нормальним, якщо коефіцієнт забезпеченості власними коштами $K_{звк} > 1$ [34].

$$K_{звк}^{2020} = 374507,0 / 104811,0 = 3,570$$

$$K_{звк}^{2021} = 409890,0 / 123346,0 = 3,320$$

$$K_{звк}^{2022} = 936049,0 / 648472,0 = 1,440$$

Показник забезпеченості власними коштами у ПАТ «ЗЗРК» протягом досліджуваного періоду перебував у межах нормативних значень, що свідчить про достатній рівень фінансування оборотних активів за рахунок власних джерел. Водночас спостерігається певна тенденція до його

зниження, яка потребує подальшого моніторингу з метою недопущення посилення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Важливим індикатором фінансової стійкості є коефіцієнт співвідношення залученого та власного капіталу, який характеризує рівень фінансового ризику та ступінь залежності підприємства від позикових ресурсів. Даний показник відображає, яка сума залучених коштів припадає на одну гривню власного капіталу, інвестованого в активи підприємства. Чим нижчим є значення коефіцієнта, тим вищим вважається рівень фінансової незалежності суб'єкта господарювання. Розрахунок показника здійснюється як відношення загальної суми зобов'язань до величини власного капіталу за такою формулою:

$$K_{зк/вк} = ПК / ВК, \quad (2.17)$$

де ПК – позикові кошти підприємства, грн.

$$K_{зк/вк}^{20020} = 42154,0 / 374507,0 = 0,1120$$

$$K_{зк/вк}^{2021} = 72497,0 / 409890,0 = 0,1770$$

$$K_{зк/вк}^{2022} = 164110,0 / 936049,0 = 0,1750$$

Нормативним вважається таке значення коефіцієнта співвідношення залученого та власного капіталу, за якого його величина не перевищує одиницю ($K_{зк/вк} < 1$). За таких умов підприємство зберігає належний рівень фінансової незалежності та має достатній запас фінансової стійкості. Перевищення показником значення 1 свідчить про зростання залежності від позикових ресурсів і підвищення фінансових ризиків.

У ПАТ «ЗЗРК» коефіцієнт співвідношення залученого та власного капіталу протягом досліджуваного періоду залишався суттєво нижчим за гранично допустимий рівень. Це характеризує підприємство як фінансово стійкий суб'єкт господарювання з низьким рівнем залежності від зовнішніх джерел фінансування та високим рівнем інвестиційної привабливості.

Для оцінювання ступеня залежності підприємства від залучених фінансових ресурсів також використовується коефіцієнт концентрації залученого капіталу. Даний показник відображає частку позикових коштів у загальній вартості активів підприємства та характеризує рівень участі кредиторів у фінансуванні його діяльності. Він визначається як відношення суми довгострокових і поточних зобов'язань до загальної величини активів підприємства та розраховується за такою формулою:

$$K_{\text{кзк}} = \text{ДКВ} / A, \quad (2.18)$$

де ДКВ — довго- і короткострокові вкладення, грн;

A — активи, грн. [34].

$$K_{\text{кзк}}^{2020} = 40586,0 / 416661,0 = 0,100$$

$$K_{\text{кзк}}^{2021} = 59736,0 / 482387,0 = 0,120$$

$$K_{\text{кзк}}^{2022} = 147740,0 / 1100159,0 = 0,130$$

Низьке значення показників залученого капіталу свідчить про незначний рівень залежності ПАТ «ЗЗРК» від зовнішніх кредиторів та позикових джерел фінансування. Така ситуація характеризує підприємство як фінансово незалежне, здатне забезпечувати свою діяльність переважно за рахунок власних ресурсів, що позитивно впливає на його фінансову стійкість і ділову репутацію.

Поряд із показниками залученого капіталу для оцінювання структури джерел фінансування використовується коефіцієнт концентрації власного капіталу, який відображає частку активів підприємства, сформовану за рахунок власних фінансових ресурсів. Даний показник характеризує рівень фінансової автономії суб'єкта господарювання та його незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Розрахунок коефіцієнта здійснюється за такою формулою:

$$K_{\text{КВК}} = \text{ВК} / \text{А} \quad (2.19)$$

Що більший цей коефіцієнт, то стабільніший фінансовий стан підприємства [34].

$$K_{\text{КВК}}^{2020} = 374507,0 / 416661,0 = 0,900$$

$$K_{\text{КВК}}^{2021} = 409890,0 / 482387,0 = 0,880$$

$$K_{\text{КВК}}^{2022} = 936049,0 / 1100159,0 = 0,870$$

Отже, упродовж досліджуваного періоду переважна частина активів ПАТ «ЗЗРК» формувалася за рахунок власного капіталу, частка якого становила від 87 % до 90 % загальної вартості майна підприємства. Така структура джерел фінансування свідчить про високий рівень фінансової автономії, низьку залежність від зовнішніх кредиторів та достатній запас фінансової стійкості.

Для оцінювання рівня залежності підприємства від залучених джерел фінансування використовується коефіцієнт фінансової залежності, який характеризує співвідношення між загальною вартістю активів і величиною власного капіталу. Даний показник відображає, якою мірою активи підприємства забезпечені власними фінансовими ресурсами, та розраховується за такою формулою: ...

$$K_{\text{ф.з}} = \text{А} / \text{ВК} \quad (2.20)$$

$$K_{\text{ф.з.}}^{2020} = 416661,0 / 374507,0 = 1,1130$$

$$K_{\text{ф.з.}}^{2021} = 482387,0 / 409890,0 = 1,1770$$

$$K_{\text{ф.з.}}^{2022} = 1100159,0 / 936049,0 = 1,1750$$

За результатами проведеного аналізу фінансового стану встановлено, що ПАТ «ЗЗРК» характеризується високим рівнем фінансової незалежності та стійкості. Переважне формування активів за рахунок власного капіталу, незначна залежність від позикових ресурсів і достатній рівень забезпеченості

власними оборотними коштами свідчать про стабільний фінансовий стан підприємства. Отримані результати підтверджують його здатність ефективно функціонувати в умовах мінливого ринкового середовища, своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та підтримувати належний рівень інвестиційної привабливості.

У таблиці 2.6 проаналізуємо показники фінансового стану ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках.

Таблиця 2.6 – Аналіз показників фінансового стану ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках

Показник	Значення за роками			Зміна 2021 р. до 2020 р.		Зміна 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	абс	%	абс	%
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами, долі одиниці	3,570	3,320	1,440	-0,250	-7,00	-1,880	-56,6
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів, долі одиниці	0,1120	0,1770	0,1750	0,0650	58,00	-0,0020	-1,10
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, долі одиниці	0,10	0,120	0,130	0,0200	20,00	0,010	8,30
Коефіцієнт концентрації власного капіталу, долі одиниці	0,90	0,880	0,870	-0,020	-2,20	-0,010	-1,10
Коефіцієнт фінансової залежності, долі одиниці	1,1130	1,1770	1,1750	0,0640	5,80	-0,0020	-0,20

Упродовж 2020–2022 років окремі показники фінансової стійкості ПАТ «ЗЗРК» демонстрували незначне зростання рівня залучення позикового капіталу. Зокрема, коефіцієнт концентрації залучених коштів підвищився з 0,10 у 2020 році до 0,12 у 2021 році та досяг 0,13 у 2022 році. Однак частка позикових ресурсів у структурі джерел фінансування підприємства залишалася відносно низькою та коливалася в межах 10–13 %. Це свідчить про збереження високого рівня фінансової автономії та не створює суттєвих загроз для фінансової стійкості підприємства.

Для узагальненої оцінки інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» доцільно розрахувати інтегральний показник, результати якого наведено в таблиці 2.7.

З цією метою абсолютні значення досліджуваних показників трансформуються у відносні величини шляхом їх нормування. Для показників, позитивна динаміка яких характеризується зростанням, за базове приймається максимальне значення, яке прирівнюється до одиниці, а значення інших періодів визначаються як відношення фактичного показника до найкращого результату. Для показників, оптимальне значення яких досягається за умови зниження, за еталон приймається мінімальне значення, що прирівнюється до одиниці, а відносні показники розраховуються як відношення найменшого значення до відповідного показника аналізованого періоду.

Інтегральний показник інвестиційної привабливості визначається як середнє арифметичне нормованих значень відібраних показників ефективності діяльності підприємства. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити рівень інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання та простежити тенденції її зміни в динаміці.

Таблиця 2.7 – Визначення показника інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках

Показник	Абсолютні значення показників ефективності			Відносні значення показників ефективності		
	2020р.	2021р.	2022р.	2020р.	2021р.	2022р.
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт придатності основних фондів, %	38,30	40	41,60	0,920	0,960	1
Власні оборотні активи, тис.грн.	64225	63610	500732	0,130	0,130	1
Тривалість обороту оборотних активів, днів	83,30	80,90	173,80	0,970	1,000	0,470
Рентабельність продукції, %	125,60	126,20	213,80	0,590	0,590	1
Рентабельність продажів, %	4	4,700	40,60	0,100	0,120	1
Рентабельність активів, %	4,40	5,40	50,10	0,090	0,110	1
Рентабельність поточних активів, %	17,50	21,30	85	0,210	0,250	1
Рентабельність власного капіталу, %	4,90	6,40	58,90	0,080	0,110	1

Коефіцієнт покриття, долі одиниці	2,580	2,060	4,390	0,590	0,470	1
Коефіцієнт швидкої ліквідності, долі одиниці	1,220	0,840	2,850	0,430	0,290	1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, долі одиниці	0,020	0,010	0,720	0,030	0,010	1
Питома вага грошових коштів у загальній сумі оборотних активів, %	0,90	0,50	16,30	0,060	0,030	1
Фондовіддача, грн/грн	1,740	1,830	3,90	0,450	0,470	1
Продуктивність праці, грн/чол	116,460	138,640	273,60	0,430	0,510	1
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами, долі одиниці	3,570	3,320	1,440	1	0,930	0,400
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, долі одиниці	0,10	0,120	0,130	1	0,770	0,770
Коефіцієнт фінансової залежності, долі одиниці	1,1130	1,1770	1,1750	1	0,950	0,950
Разом:				8,0500	7,6900	15,590
Інтегральний показник інвестиційної привабливості ЗАТ «ЗЗРК»				0,470	0,450	0,920

Розрахуємо інтегральний показник інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» за 2020-2022 роки:

$$ІП_{20} = 8,050 / 17 = 0,470$$

$$ІП_{21} = 7,690 / 17 = 0,450$$

$$ІП_{22} = 15,590 / 17 = 0,920$$

Отже, у 2021 році рівень інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» порівняно з 2020 роком дещо знизився: значення інтегрального показника скоротилося з 0,47 до 0,45. Водночас у 2022 році спостерігалось суттєве покращення інвестиційних характеристик підприємства, внаслідок чого відповідний показник зріс до 0,92.

Проведена оцінка свідчить про позитивну динаміку інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» у досліджуваному періоді. Незважаючи на незначне зниження показника у 2021 році, вже у 2022 році підприємство продемонструвало високий рівень інвестиційного потенціалу. Максимального значення інтегральний показник досяг саме у 2022 році, становивши 0,92, що характеризує підприємство як перспективний об'єкт для

залучення інвестиційних ресурсів та реалізації довгострокових інвестиційних проєктів.

2.3 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності підприємства

Поняття «ефект» походить від латинського слова *effectus* і трактується як результат або наслідок певної дії. Залежно від характеру отриманих змін ефект може бути позитивним, якщо досягаються бажані результати, негативним – у разі виникнення несприятливих наслідків, або нейтральним, коли суттєві зміни відсутні.

Оцінювання ефективності інвестиційної діяльності підприємства має здійснюватися з урахуванням його стратегічних орієнтирів, напрямів реалізації поставлених цілей та можливостей вибору найбільш доцільного варіанта інвестування серед наявних альтернатив. Такий підхід узгоджується з основними положеннями теорії ефективності, відповідно до якої результативність визначається через співвідношення досягнутого результату та ресурсів, витрачених на його отримання.

Визначення ефективності інвестиційних вкладень передбачає комплексне оцінювання отриманих результатів. Як критерії результативності можуть використовуватися обсяги виробництва продукції у натуральному або вартісному вимірі, рівень прибутку чи інші економічні показники. Водночас самі по собі абсолютні значення цих показників не дають можливості об'єктивно оцінити ефективність діяльності підприємства, оскільки не відображають обсяг ресурсів, необхідних для їх досягнення. Саме тому при проведенні оцінки доцільно враховувати не лише кінцеві результати, а й сукупність витрат, пов'язаних з їх формуванням [30].

Узагальнена методика визначення ефективності функціонування підприємства ґрунтується на зіставленні отриманого результату з обсягом

використаних ресурсів та може бути представлена у вигляді такого співвідношення: ..

$$E_f = E / B, \quad (2.20)$$

де E_f — ефективність;

E — ефект;

B — витрати .

Водночас необхідно враховувати, що перелік ресурсів і чинників, які формують рівень ефективності діяльності підприємства, не є сталим або вичерпним. Залежно від особливостей функціонування суб'єкта господарювання, галузевої специфіки та умов зовнішнього середовища на результати його діяльності можуть впливати додаткові економічні, організаційні, технологічні та ринкові фактори [30].

У таблиці 2.8 наведено вихідні показники, що використовуються для оцінювання ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК» протягом 2020–2022 років.

Результати проведеного аналізу свідчать про стійку тенденцію до нарощування обсягів інвестиційних ресурсів, залучених підприємством у досліджуваному періоді. Так, у 2021 році загальна сума інвестицій збільшилася на 13 484 тис. грн, або на 27,3% порівняно з попереднім роком. У 2022 році темпи приросту були значно вищими: обсяг інвестицій зріс на 126 599 тис. грн, що відповідає приросту на 201,5%.

Одним із джерел збільшення інвестиційних надходжень стала додаткова емісія акцій, проведена ПАТ «ЗЗРК» у 2021 році. У межах цього заходу підприємство розмістило 7 695 080 додаткових акцій, що становило 7,4% від кількості акцій, які перебували в обігу до здійснення емісії. Це сприяло зміцненню фінансової бази товариства та розширенню можливостей для реалізації інвестиційних програм.

Таблиця 2.8 – Вихідні дані для оцінки ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках

Показник	Значення за роками			Зміна 2021 р. до 2020 р.		Зміна 2022 р. до 2021 р.	
	2020	2021	2022	абс	%	абс	%
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	459565,0	556083,0	1358420,0	96518,0	21,0	802337	144,30
Валовий прибуток, тис.грн.	93722,0	115505,0	722946,0	21783,0	23,2	607441	525,90
Чистий прибуток, тис.грн.	18293,0	26262,0	551370,0	7969,0	43,6	525108	1999,50
Вартість активів, тис.грн.	416661,0	482387,0	1100159,0	65726,0	15,8	617772	128,10
Сума інвестованих коштів, тис.грн.	49359,0	62843,0	189442,0	13484,0	27,3	126599	201,50
Кількість простих акцій, штук	104541043,0	112236123	112236123	7695080	7,4	0	0,00

Аналіз основних показників діяльності ПАТ «ЗЗРК» свідчить про позитивну динаміку результативності функціонування підприємства упродовж досліджуваного періоду. Так, обсяг чистого доходу у 2021 році зріс на 21% порівняно з попереднім роком, а у 2022 році його приріст становив ще 144,3%. Валовий прибуток товариства також демонстрував стійку тенденцію до зростання: у 2021 році він збільшився на 23,2%, тоді як у 2022 році його обсяг перевищив показник попереднього року на 525,9%.

Значне покращення спостерігалось і щодо чистого фінансового результату. У 2021 році чистий прибуток підприємства зріс на 43,6%, а у 2022 році темпи його приросту досягли 1999,5%, що свідчить про істотне підвищення ефективності господарської діяльності. Одночасно відбулося нарощування ресурсного потенціалу підприємства: загальна вартість активів збільшилася з 416 661 тис. грн у 2020 році до 1 100 159 тис. грн у 2022 році.

Для більш повної оцінки результативності вкладення капіталу доцільно визначити систему показників ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК». До основних індикаторів, які характеризують рівень віддачі від

інвестиційних ресурсів, належить показник дохідності інвестицій, що відображає суму доходу від реалізації продукції, отриманого в розрахунку на одну гривню інвестованих коштів: ...

$$ДІ^{2020} = 459565,0 / 49359,0 = 9,310 \text{ грн/грн}$$

$$ДІ^{2021} = 556083,0 / 62843,0 = 8,850 \text{ грн/грн}$$

$$ДІ^{2022} = 1358420,0 / 189442,0 = 7,170 \text{ грн/грн}$$

Упродовж досліджуваного періоду показник дохідності інвестицій ПАТ «ЗЗРК» мав тенденцію до зниження. Така динаміка свідчить про скорочення обсягу доходу, який підприємство отримує на одиницю залучених інвестиційних ресурсів, що може розглядатися як негативна характеристика результативності інвестиційної діяльності та потребує додаткового аналізу причин зменшення ефективності використання вкладеного капіталу.

2. Валовий прибуток у розрахунку на інвестований капітал. Даний показник характеризує рівень віддачі інвестицій з позиції формування валового прибутку та визначається шляхом співставлення величини валового прибутку підприємства з обсягом інвестиційних ресурсів, залучених у відповідному періоді. Його значення відображає, яку суму валового прибутку генерує кожна гривня вкладених коштів, що дозволяє оцінити ефективність використання інвестицій у процесі здійснення господарської діяльності.

$$ВПІ^{2020} = 93722,0 / 49359,0 = 1,90 \text{ грн/грн}$$

$$ВПІ^{2021} = 115505,0 / 62843,0 = 1,840 \text{ грн/грн}$$

$$ВПІ^{2022} = 722946,0 / 189442,0 = 3,820 \text{ грн/грн}$$

У 2021 році порівняно з 2020 роком показник валового прибутку в розрахунку на одну гривню інвестованих коштів продемонстрував незначне зниження. Проте вже у 2022 році спостерігалось істотне покращення результативності використання інвестиційних ресурсів, унаслідок чого значення цього показника зросло до 3,82 грн валового прибутку на 1 грн вкладеного капіталу. Така динаміка свідчить про підвищення ефективності

господарської діяльності підприємства та більш продуктивне використання залучених інвестицій.

3. Чистий прибуток у розрахунку на одну гривню інвестованого капіталу. Цей показник характеризує кінцеву результативність інвестиційної діяльності та визначається як співвідношення суми чистого прибутку підприємства до обсягу інвестиційних ресурсів, залучених у відповідному періоді. Його значення відображає величину чистого фінансового результату, отриманого на кожну гривню вкладених коштів, що дає можливість оцінити рівень прибутковості інвестицій та ефективність використання капіталу підприємства.

$$\text{ПІ}^{2020} = 18293,0 / 49359,0 = 0,3710 \text{ грн/грн}$$

$$\text{ПІ}^{2021} = 26262,0 / 62843,0 = 0,41800 \text{ грн/грн}$$

$$\text{ПІ}^{2022} = 551370,0 / 189442,0 = 2,9110 \text{ грн/грн}$$

Протягом 2020–2022 років спостерігалася стійка тенденція до зростання обсягу чистого прибутку, отриманого в розрахунку на одну гривню інвестованих коштів. Позитивна динаміка цього показника свідчить про підвищення результативності використання інвестиційних ресурсів та зміцнення фінансової віддачі від здійснених капіталовкладень. Отримані результати підтверджують покращення ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК» у досліджуваному періоді.

4. Вартість активів підприємства в розрахунку на одну гривню інвестицій. Даний показник характеризує рівень забезпеченості інвестицій активами підприємства та визначається шляхом співвідношення загальної вартості активів (валюти балансу) до обсягу інвестиційних ресурсів, залучених у відповідному періоді. Його значення дає можливість оцінити, який обсяг майна та ресурсного потенціалу припадає на кожну гривню вкладеного капіталу, а також визначити вплив інвестицій на розширення економічної бази підприємства.

$$\text{Аі}^{2020} = 416661,0 / 49359,0 = 8,440 \text{ грн/грн}$$

$$Ai^{2021} = 482387,0 / 62843,0 = 7,680 \text{ грн/грн}$$

$$Ai^{2022} = 1100159,0 / 189442,0 = 5,810 \text{ грн/грн}$$

Незважаючи на зниження показника вартості активів у розрахунку на одну гривню інвестованого капіталу, така тенденція не свідчить про погіршення результативності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК». Основною причиною зміни показника стало суттєве збільшення обсягів залучених інвестиційних ресурсів, темпи приросту яких перевищували темпи зростання активів підприємства. Отже, зменшення значення показника обумовлене переважно розширенням інвестиційної бази, а не зниженням ефективності використання капіталу.

5. Дохідність акцій ПАТ «ЗЗРК». Для оцінювання результативності вкладень у корпоративні права підприємства доцільно визначити показник дохідності акцій, який розраховується як співвідношення чистого доходу від реалізації продукції до загального обсягу інвестованих коштів. Цей показник характеризує здатність підприємства генерувати дохід за рахунок залученого капіталу та відображає рівень економічної віддачі від інвестицій акціонерів.

$$ДА^{2020} = 459565,0 / 10454103,0 = 0,00440 = 4,40 \text{ грн/акцію}$$

$$ДА^{2021} = 556083,0 / 112236123,0 = 0,0050 = 5,0 \text{ грн/акцію}$$

$$ДА^{2022} = 1358420,0 / 112236123,0 = 0,0120 = 12,0 \text{ грн/акцію}$$

6. Визначимо суму валового прибутку, що припадає на одну просту акцію ПАТ «ЗЗРК» у 2020-2022 роках.

$$ВПА^{2020} = 93722,0 / 10454103,0 = 0,00090 = 0,90 \text{ грн/акцію}$$

$$ВПА^{2021} = 115505,0 / 112236123,0 = 0,0010 = 1,0 \text{ грн/акцію}$$

$$ВПА^{2022} = 722946,0 / 112236123,0 = 0,00640 = 6,40 \text{ грн/акцію}$$

7. Чистий прибуток на одну просту акцію. Визначається як відношення суми отриманого чистого прибутку підприємства на кількість простих акцій підприємства.

$$ПА^{2020} = 18293,0 / 10454103,0 = 0,00001750 = 0,1750 \text{ грн/акцію}$$

$$ПА^{2021} = 26262,0 / 112236123,0 = 0,00002340 = 0,2340 \text{ грн/акцію}$$

$$ПА^{2022} = 551370,0 / 112236123,0 = 0,004910 = 4,910 \text{ грн/акцію}$$

8. Вартість активів підприємства на одну просту акцію. Визначається як відношення валюти балансу підприємства до кількості простих акцій.

$$Аа^{2020} = 416661,0 / 10454103,0 = 39,860 \text{ грн/акцію}$$

$$Аа^{2021} = 482387,0 / 112236123,0 = 0,00002340 = 4,300 \text{ грн/акцію}$$

$$Аа^{2022} = 1100159,0 / 112236123,0 = 0,00491 = 9,80 \text{ грн/акцію}$$

Показник вартості активів у розрахунку на одну просту акцію ПАТ «ЗЗРК» у 2021 році дещо знизився, що було зумовлено проведенням додаткової емісії акцій та відповідним збільшенням їх кількості в обігу. Водночас у 2022 році спостерігалось зростання даного показника, що свідчить про нарощування активів підприємства більш високими темпами порівняно зі збільшенням акціонерного капіталу. Така динаміка є позитивною та характеризує підвищення результативності інвестиційної діяльності товариства.

Для узагальнення отриманих результатів та оцінювання змін у рівні ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК» упродовж 2020–2022 років у таблиці 2.9 наведено динаміку основних показників, що характеризують ефективність використання інвестиційних ресурсів підприємства.

Таблиця 2.9 – Динаміка показників ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК» за 2020-2022 роки

Показник	Значення показника			Відхилення 2021 р. від 2020 р.		Відхилення 2022 р. від 2021 р.	
	2020	2021	2022	абсолют	%	абсолют	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Доходність інвестицій, грн/грн	9,310	8,850	7,170	-0,460	-4,90	-1,680	-19,00
Валовий прибуток на інвестований капітал, грн/грн.	1,90	1,840	3,820	-0,60	-3,10	1,980	107,60

Чистий прибуток на одну гривню інвестованого капіталу	0,3710	0,41800	2,911	0,0470	12,70	2,4930	596,40
Вартість активів підприємства на одну гривню вкладених інвестицій	8,4400	7,68	5,810	-0,760	-9,00	-1,870	-24,30
Доходність акцій, грн/акцію	4,40	5	12	0,60	13,60	7	140
Валовий прибуток на одну просту акцію, грн/акція	0,900	1	6,40	0,100	11,10	5,40	540
Чистий прибуток на одну просту акцію	0,1750	0,2340	4,910	0,0590	33,70	4,6760	1998,30
Вартість активів підприємства на одну просту акцію	39,860	4,30	9,80	-35,560	-89,20	5,50	127,90

Результати проведеного аналізу свідчать, що впродовж 2020–2022 років показник дохідності інвестицій демонстрував тенденцію до зниження. Водночас прибутковість інвестованого капіталу характеризувалася стійким зростанням, що є позитивним сигналом для потенційних та існуючих інвесторів. Зокрема, у 2021 році рівень прибутковості інвестицій збільшився на 12,7% порівняно з попереднім роком, тоді як у 2022 році приріст становив 596,4%. За підсумками 2022 року на кожну гривню вкладених інвестицій припадало 2,911 грн чистого прибутку.

Позитивна динаміка також простежується щодо показника чистого прибутку в розрахунку на одну просту акцію. Якщо у 2020 році його значення становило 0,175 грн на акцію, то у 2021 році воно зросло до 0,234 грн, що на 33,7% більше порівняно з базовим періодом. Особливо вагоме збільшення відбулося у 2022 році, коли показник зріс на 4,676 грн на акцію, або майже у двадцять разів порівняно з попереднім роком.

Аналіз вартості активів у розрахунку на одну просту акцію показав, що у 2021 році цей показник скоротився на 35,56 грн, або на 89,2%, порівняно з 2020 роком. Основною причиною такого зниження стало збільшення кількості акцій в обігу внаслідок проведення додаткової емісії. Проте вже у 2022 році ситуація змінилася: показник зріс на 5,5 грн на акцію, що

відповідає приросту на 127,9%. Це свідчить про суттєве нарощування майнового потенціалу підприємства та підвищення ефективності використання залученого капіталу.

Отже, результати оцінювання ефективності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК» дають підстави вважати підприємство привабливим об'єктом для інвестування. Незважаючи на окремі коливання окремих показників, загальна тенденція свідчить про зростання фінансової результативності, підвищення віддачі від інвестиційних ресурсів та посилення економічного потенціалу товариства. Це підтверджує здатність підприємства забезпечувати стабільне зростання вартості вкладеного капіталу та формувати позитивні очікування для інвесторів у довгостроковій перспективі.

3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ»

3.1 Впровадження інвестиційного проєкту на підприємстві

З метою підвищення результативності інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК» запропоновано реалізацію інвестиційного проєкту, що передбачає оновлення парку прохідницького обладнання шляхом придбання сучасної високопродуктивної техніки.

Одним із ключових етапів технологічного процесу видобутку залізної руди є підготовка виїмкових блоків, яка полягає у проведенні комплексу гірничих виробок, необхідних для формування контурів майбутніх очисних камер та забезпечення доступу до запасів корисної копалини.

До складу зазначених робіт належать:

проходження панельних штреків у рудних та польових породах;

спорудження панельних підняттяєвих виробок різного функціонального призначення;

будівництво рудоспусків і допоміжних свердловин;

проведення виробок відкатного горизонту та вентиляційно-закладних комунікацій.

Переважає більшість підготовчих виробок здійснюється вузьким вибоєм, що створює передумови для використання сучасних високопродуктивних прохідницьких комплексів та дозволяє скоротити тривалість підготовки виїмкових ділянок. Вибір технологічної схеми проведення виробок визначається сукупністю гірничо-геологічних і техніко-економічних умов експлуатації родовища [42].

Ефективність виконання прохідницьких робіт значною мірою залежить від технічного рівня використовуваного обладнання, його експлуатаційних параметрів та відповідності конкретним умовам виробництва.

Різноманітність умов залягання рудних тіл і складність технології видобутку обумовлюють використання широкого спектра гірничих машин та

механізмів, серед яких очисні й прохідницькі комбайни, транспортні комплекси, навантажувальна техніка та допоміжне обладнання. Їх технічні характеристики формуються відповідно до технологічних схем експлуатації та виробничих потреб підприємства.

Прохідницькі комплекси, зокрема комбайни, навантажувальні та піддирні машини, виконують різні функціональні завдання, що зумовлює відмінності у їх конструктивних параметрах. На продуктивність такого обладнання впливають міцність гірських порід, геометричні параметри виробок, типи кріплення, особливості транспортування гірничої маси та інші виробничі чинники.

Сучасний ринок гірничого обладнання пропонує значну кількість моделей прохідницьких машин, які відрізняються рівнем автоматизації, продуктивністю та функціональними можливостями. Відповідно системи керування такими машинами також характеризуються різним ступенем складності та набором виконуваних функцій [43].

Важливим напрямом підвищення продуктивності прохідницьких робіт є автоматизація процесів буріння. Використання автоматизованих систем управління дозволяє збільшити швидкість проходки за рахунок оптимізації режимів роботи обладнання, скорочення тривалості допоміжних операцій та мінімізації простоїв. Крім того, автоматизація сприяє зменшенню кількості аварійних ситуацій, підвищенню надійності техніки та більш ефективному використанню трудових ресурсів.

Практичний досвід свідчить, що застосування комп'ютеризованих систем контролю процесу буріння забезпечує суттєве зростання продуктивності. Наприклад, у низці гірничих виробництв кількість прохідницьких циклів після впровадження автоматизованого управління збільшилася у 2,5 раза.

Попередні розрахунки підтверджують високу економічну доцільність автоматизації бурових процесів. Зокрема, обладнання працює в режимах, максимально наближених до оптимальних, що забезпечує ефективніше

використання встановленої потужності. Крім того, час переходу між окремими операціями буріння скорочується у декілька разів. Якщо при традиційній технології на зміну позиції витрачається в середньому 1,8–2,2 хвилини, то при використанні автоматизованих комплексів цей показник зменшується до 6–12 секунд. За наявності 45 шпурів у вибої це дозволяє скоротити загальні втрати часу приблизно з 90 до 9 хвилин, що суттєво підвищує продуктивність праці оператора та ефективність використання техніки [44].

З метою модернізації прохідницького комплексу на ПАТ «ЗЗРК» було прийнято рішення про придбання сучасного обладнання виробництва компанії Atlas Copco, а саме:

бурової установки «Boomer-281»;

самохідної вантажно-доставочної машини «ST-3,5».

Загальний обсяг інвестицій, необхідних для придбання зазначеної техніки, становить 11 500 тис. грн. Оскільки підприємство володіє достатнім обсягом власних фінансових ресурсів, реалізація проекту не потребує залучення зовнішнього фінансування.

У результаті здійснення інвестиційної операції в структурі балансу підприємства відбудуться такі зміни:

скорочення залишку грошових коштів на рахунках на суму 11 500 тис. грн;

збільшення вартості основних засобів на аналогічну величину.

Отже, загальний обсяг активів підприємства залишиться незмінним, однак відбудеться перерозподіл ресурсів між оборотними та необоротними активами.

Впровадження нового обладнання забезпечить суттєве зростання продуктивності прохідницьких робіт. Зокрема, місячний обсяг проходки в межах однієї бригади збільшиться більш ніж удвічі та досягне 90,5 м. Одночасно прогнозується підвищення обсягів видобутку руди з 5 до 6 тис. тонн на місяць [45].

Таким чином, реалізація інвестиційного проєкту з оновлення прохідницької техніки створить передумови для нарощування виробничих потужностей підприємства, підвищення ефективності використання ресурсів і зростання обсягів випуску продукції. З урахуванням зазначених змін очікується подальше збільшення виробничих результатів та покращення економічних показників діяльності ПАТ «ЗЗРК».

- у натуральних вимірниках:

$$\Delta OV = (6 - 5) \cdot 12 = 12,0 \text{ тис.тон. руди на рік}$$

- у відсотках до попереднього року:

$$\Delta OV = (6 - 5) / 5 = 20,0\%$$

Отже, впровадження сучасного прохідницького обладнання на ПАТ «ЗЗРК» сприятиме суттєвому підвищенню виробничих можливостей підприємства. За прогнозними розрахунками, річний обсяг видобутку руди збільшиться на 20% порівняно з показником 2022 року, що в абсолютному вимірі становитиме додатково близько 12 тис. тонн продукції на рік.

Розширення масштабів виробництва та нарощування обсягів видобутку матимуть позитивний вплив на фінансові результати діяльності товариства. Зокрема, збільшення випуску продукції створить передумови для зростання виручки від реалізації, що, своєю чергою, сприятиме підвищенню прибутковості підприємства та покращенню показників ефективності його господарської діяльності.

Відповідно до прогнозних розрахунків, зростання обсягів виробництва обумовить збільшення доходу від реалізації продукції:

$$\Delta ЧД = 1358420,0 \cdot 20,0\% = 271684,0 \text{ тис.грн.}$$

У відповідності від зростання доходу від реалізації продукції, збільшиться також собівартість реалізованої продукції:

$$\Delta С = 635474,0 \cdot 20,0\% = 127094,80 \text{ тис.грн.}$$

Збільшення валового прибутку ЗАТ «ЗЗРК» дорівнює:

$$\Delta ВП = 271684,0 - 127094,80 = 144589,20 \text{ тис.грн.}$$

Отже, реалізація запропонованого інвестиційного проєкту забезпечить ПАТ «ЗЗРК» отримання валового прибутку в обсязі 144 589,2 тис. грн щорічно протягом усього періоду використання придбаного обладнання.

З метою визначення економічної доцільності та інвестиційної привабливості проєкту проведемо оцінку основних показників його ефективності, виходячи з того, що строк експлуатації нової техніки становитиме п'ять років.

У таблиці 3.1 наведено вихідні параметри, необхідні для розрахунку показників ефективності реалізації інвестиційного проєкту.

Загальний обсяг капіталовкладень у проєкт складає 1 500,0 тис. грн. Після введення обладнання в експлуатацію прогнозований річний дохід від реалізації продукції становитиме 271 684,0 тис. грн. Очікувані експлуатаційні витрати визначено на рівні 127 094,8 тис. грн на рік, тоді як щорічна сума амортизаційних відрахувань становитиме 2 300,0 тис. грн. Зазначені показники є базою для подальшого розрахунку чистого грошового потоку, строку окупності, чистої теперішньої вартості та інших критеріїв оцінки інвестиційної ефективності проєкту.

Таблиця 3.1 – Вихідні дані для розрахунку ефективності інвестиційного проєкту

Показники	Роки здійснення проєкту					
	1-й	2-й	3-й	4-й	5-й	6-й
Капітальні витрати, грн.	11500,00	-	-	-	-	-
Виручка від реалізації робіт, грн.	-	271684,0	271684,0	271684,0	271684,0	271684,0
Експлуатаційні витрати, грн.	-	127094,80	127094,80	127094,800	127094,80	127094,80
Амортизація, грн.	-	2300,0	2300,0	2300,0	2300,0	2300,0
Балансовий прибуток, грн.	-	142289,20	142289,20	142289,20	142289,20	142289,200
Податок на прибуток	-	35572,2	35572,20	35572,20	35572,20	35572,20
Чистий прибуток, грн.	-	106717,0	106717,0	106717,0	106717,0	106717,0

Чистий грошовий потік, грн	-	109017,0	109017,0	109017,0	109017,0	109017,0
-------------------------------	---	----------	----------	----------	----------	----------

Балансовий прибуток за інвестиційним проєктом ПАТ «ЗЗРК» становить 142289,20 тис.грн. щорічно, а чистий прибуток за проєктом рівняється 106717 тис.грн.

Сума чистого грошового потоку становить 109017,0 тис.грн.

У таблиці 3.2 проведемо розрахунок чистої приведеної вартості проєкту, якщо ставка дисконту дорівнює 12,0%.

Таблиця 3.2 – Визначення чистої приведеної вартості (NPV) проєкту

Рік	Чисті грошові потоки, грн.	Коефіцієнт дисконтування (КД)	Чистий дисконтований грошовий потік (ДД)
2-й рік	109017,0	0,89290	97341,0
3-й рік	109017,0	0,79720	86908,0
4-й рік	109017,0	0,71180	77598,0
5-й рік	109017,0	0,63550	69280,0
6-й рік	109017,0	0,56740	61856,0
Разом:	545085,0	-	392984,0

За оцим інвестиційним проєктом сума кумулятивного дисконтованого грошового потоку становить 392984,0 тис.грн. за 5 років.

Чиста теперішня вартість (NPV) розраховується як загальна різниця між приведеними доходами й витратами за всі роки реалізації проєкту (формула 2.1):

$$NPV = \sum_{t=1}^T \frac{Pt - But - Bet}{(1+r)^t} \quad (3.1)$$

де P_t – обсяг грошових надходжень при реалізації проекту в t -му році, тобто виручка;

B_{ut} – інвестиційний капітал, тобто інвестиційні витрати в t -му році;

B_{et} – поточні витрати проекту, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції у t -му році;

$t(1;T)$ – вектор індексів років реалізації проекту;

r – дисконтна ставка [46].

$$NPV = 392984,0 - 11500,00 = 381484,0 \text{ тис.грн.}$$

Показник чистої приведеної вартості (NPV) є одним із ключових критеріїв оцінювання інвестиційних проектів. Його значення порівнюють із нульовою відміткою: якщо NPV має додатне значення, проект вважається економічно доцільним і може бути рекомендований до реалізації; якщо показник є від'ємним, впровадження проекту визнається недоцільним.

За результатами проведених розрахунків для ПАТ «ЗЗРК» величина чистої приведеної вартості становить 381 484 тис. грн, що свідчить про значний економічний ефект від реалізації запропонованого інвестиційного проекту та підтверджує його інвестиційну привабливість.

Важливим показником оцінки ефективності інвестицій також є внутрішня норма дохідності (IRR). Економічний зміст цього показника полягає у визначенні такого рівня ставки дисконтування, за якого чиста приведена вартість інвестиційного проекту дорівнює нулю. Іншими словами, IRR відображає максимально допустиму вартість капіталу, за якої проект залишається прибутковим і не втрачає своєї економічної доцільності.

Для визначення внутрішньої норми дохідності інвестиційного проекту ПАТ «ЗЗРК» використано метод послідовних наближень, який передбачає поетапний підбір ставки дисконту з метою встановлення значення, при якому NPV наближається до нуля. Результати відповідних розрахунків наведено в таблиці 3.3.

Чиста приведена вартість інвестиційного проєкту порівнюється з 0. Якщо вона більша за 0, то проєкт є ефективним, якщо менша – то проєкт відхиляється.

Інвестиційний проєкт ПАТ «ЗЗРК» має чисту приведену вартість у сумі 381484 тис.грн., що характеризує даний проєкт як ефективний.

Ще одним показником ефективності інвестиційного проєкту є IRR – внутрішня норма дисконтування. Економічна сутність даного показника полягає в тому, що IRR – це така норма дисконту, за якою чиста приведена вартість проєкту дорівнює 0.

Розрахунок IRR провидимо за допомогою метода послідовного приближення (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Розрахунок внутрішньої норми дисконтування IRR

Рік	Чисті грошові потоки, грн.	Вихідне положення		1-е приближення		2-е приближення		3-е приближення	
		r = 0,12		r = 0,23		r = 0,25		r = 30,0	
		КД	ДД, грн	КД	ДД, грн	КД	ДД, грн.	КД	ДД, грн
2-й	109017	0,8928	97341	0,813	88631	0,800	87214	0,032258064	3517
3-й	109017	0,7971	86908	0,661	72060	0,640	69771	0,001040584	113
4-й	109017	0,7117	77598	0,5373	58586	0,512	55817	3,35672E-05	4
5-й	109017	0,6356	69280	0,4368	47630	0,4096	44653	1,08281E-06	0
6-й	109017	0,5673	61856	0,3551	38723	0,3278	35725	3,49294E-08	0
Разом	545085	-	392984	-	305629	-	293179	-	3634
NPV	-	381484		294129		281679		-7866	

За своєю економічною сутністю внутрішня норма дохідності (IRR) характеризує граничний рівень прибутковості інвестиційного проєкту. Фактично цей показник відображає максимально допустиму вартість залученого капіталу, за якої реалізація проєкту залишається економічно виправданою. Для інвестора бажаним є перевищення фактичної дохідності над значенням IRR, оскільки її зниження свідчить про погіршення інвестиційної ефективності.

Показник IRR також розглядають як своєрідний критерій безбитковості інвестиційного проєкту. Якщо значення внутрішньої норми дохідності перевищує вартість капіталу, що використовується для фінансування проєкту, підприємство забезпечує приріст вартості для власників та отримує додатковий економічний ефект. У випадку, коли величина IRR є меншою за ціну залучених фінансових ресурсів, реалізація проєкту призводить до зниження ринкової вартості підприємства та скорочення добробуту акціонерів [46].

Для визначення внутрішньої норми дохідності використовується така розрахункова формула:

$$\sum_{t=1}^n \frac{B_t - C_t}{(1+i)^t} = 0, \quad (3.2)$$

На практиці визначення IRR проводиться за допомогою такої формули:

$$IRR = A + \frac{a(B - A)}{(a - b)}, \quad (3.3)$$

де A — величина ставки дисконту, при якій NPV позитивна;

B — величина ставки дисконту, при якій NPV негативна;

a — величина позитивної NPV, при ставці A ;

b — величина негативної NPV, при ставці B .

Таким чином, IRR за проєктом дорівнюватиме:

$$IRR = 0,120 + (381484 / (381484 + 7866) \cdot (3000 - 12)) = 2928\%$$

Для визначення ефективності проєкту IRR порівнюють зі ставкою дисконтування. Для інвестиційного проєкту ПАТ «ЗЗРК» величина IRR значно перевищує ставку дисконтування, отже проєкт є ефективним.

Розрахуємо індекс рентабельності (PI) даного інвестиційного проєкту:

$$PI = 392984,0 / 11500 = 34,20$$

Оскільки $PI > 1$, то проєкт є доцільним до прийняття.

Визначимо термін окупності проєкту

$$TO = 11500 / (392984 / 5) = 0,15 \text{ року} = 2 \text{ місяці}$$

Тобто, термін окупності інвестиційного проєкту менший за строк виконання інвестиційного проєкту, себто ефективність проєкту є панівною.

Для розрахунку коефіцієнта ефективності інвестицій ARR передовсім розрахуємо середньорічний чистий прибуток:

$$PN = 106717,0 \text{ тис.грн.}$$

Середньорічний обсяг капітальних вкладень складає:

$$IC = 11\,500 / 2 = 5750 \text{ тис.грн.}$$

Таким чином:

$$ARR = 106717 / 5750 = 18,6 = 1860\%$$

На основі розрахунків зведемо результати в таблицю 3.4.

Метод розрахунку чистого приведенного доходу (NPV) дозволяє проаналізувати інвестиції, що базується на визначенні величини, отриманої шляхом дисконтування різниці між річними відтоку і притоками реальних грошей, які накопичуються протягом усього життя проєкту.

Якщо $NPV > 0$ – проєкт слід приймати до реалізації;

Якщо $NPV < 0$ – проєкт слід відхилити, так як він збитковий;

Якщо $NPV = 0$ – проєкт не прибутковий і не збитковий (ситуація невизначеності).

У нашому випадку $NPV > 0$, тобто проєкт слід прийняти.

Таблиця 3.4 – Оцінка ефективності інвестиційного проєкту ПАТ «ЗЗРК»

Показники	Значення, тис.грн.	Обмеження	Рішення
Вартість інвестицій, тис.грн.	11 500,0	Менше суми наявних в ПАТ «ЗЗРК» власних грошових коштів	прийняти
Чиста приведена вартість,	381484,0	> 0	прийняти

тис.грн.			
Індекс рентабельності, грн/грн	34,20	> 1	прийняти
Внутрішня норма дисконту, %	2928,0	> проєктної	прийняти
Термін окупності, років	0,150	≤ 5 років	прийняти
Коефіцієнт ефективності інвестицій, %	1860,0	-	прийняти

За результатами комплексної оцінки показників інвестиційної ефективності встановлено, що запропонований інвестиційний проєкт є економічно доцільним і може бути рекомендований до реалізації. Загальний обсяг необхідних капіталовкладень становить 11 500 тис. грн, що не перевищує наявний обсяг власних фінансових ресурсів ПАТ «ЗЗРК», а отже, підприємство має можливість профінансувати проєкт без залучення додаткових зовнішніх джерел.

Високий рівень економічної результативності проєкту підтверджується значенням чистої приведеної вартості (NPV), яка становить 381 484 тис. грн. Додатково про інвестиційну привабливість свідчать такі показники, як індекс прибутковості інвестицій, що дорівнює 34,2, та внутрішня норма дохідності (IRR) на рівні 2928 %. Розрахунки також показали, що вкладені кошти повернуться менш ніж за один рік, що характеризує проєкт як високоефективний та швидкоокупний.

Реалізація запропонованого заходу забезпечить збільшення річного чистого прибутку підприємства на 106 717 тис. грн. Відповідно, за весь прогностичний період експлуатації обладнання, який становить п'ять років, сукупний обсяг накопиченого чистого прибутку становитиме:

$$106\,717 \times 5 = 533\,585 \text{ тис. грн.}$$

Отримані результати свідчать про економічну обґрунтованість та високу доцільність впровадження даного інвестиційного проєкту на ПАТ

«ЗЗРК», оскільки його реалізація сприятиме зростанню фінансових результатів, підвищенню прибутковості діяльності та зміцненню фінансового потенціалу підприємства.

3.2 Оцінка результативності реалізації інвестиційного проєкту та його впливу на показники діяльності підприємства

Унаслідок впровадження інвестиційного проєкту ПАТ «ЗЗРК» отримає додатковий чистий дохід у розмірі 271 684 тис. грн на рік. Одночасно реалізація проєкту зумовить збільшення виробничих витрат, у результаті чого собівартість продукції зросте на 127 094,8 тис. грн.

Для визначення впливу інвестиційного проєкту на фінансово-господарські результати діяльності підприємства доцільно проаналізувати зміни основних показників Звіту про фінансові результати після першого року експлуатації нового обладнання. Відповідні розрахунки та прогностичні зміни фінансових показників ПАТ «ЗЗРК» наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Зміна звіту про фінансові результати (за 1 рік)

Стаття	Рік		Відхилення від 2010 р.	
	2022	проєкт	Тис.грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції	1358420,00	1630104,00	271684,00	20,00
Собівартість реалізації продукції	635474,00	762568,80	127094,80	20,00
Валовий прибуток	722946,00	867535,20	144589,20	20,00
Інші операційні доходи	554653,00	554653,00	0,00	0,00
Операційні витрати	584227,00	595727,00	11500,00	2,00
Фінансові результати від операційної діяльності	693372,00	826461,20	133089,20	19,20
Інші доходи	50031,00	50031,00	0,00	0,00
Фінансові витрати	5388,00	5388,00	0,00	0,00
Інші витрати	10314,000	10314,00	0,00	0,00
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	727701,00	860790,20	133089,20	18,30
Податок на прибуток від звичайної діяльності	176331,00	215197,60	38866,60	22,00
Чистий прибуток	551370,00	645592,70	94222,60	17,10

У результаті реалізації інвестиційного проєкту фінансові результати ПАТ «ЗЗРК» суттєво покращилися. Зокрема, обсяг чистого прибутку підприємства збільшився на 94 222,6 тис. грн, що становить 17,1 % порівняно з показником 2022 року.

Основними чинниками такого зростання стали:

збільшення чистого доходу від реалізації продукції внаслідок нарощування обсягів видобутку руди з 5 тис. т до 6 тис. т на місяць після впровадження інвестиційного проєкту. Додатковий обсяг реалізації забезпечив приріст чистого доходу на 271 684 тис. грн, або 20 % відносно базового періоду;

підвищення виробничої собівартості, пов'язане зі збільшенням масштабів видобутку, склало 127 094,8 тис. грн, що також відповідає 20 % рівня 2022 року;

приріст валового прибутку за підсумками першого року реалізації проєкту досяг 144 589,2 тис. грн, що свідчить про його збільшення на 20 % порівняно з попереднім періодом;

операційні витрати підприємства зросли на 11 500 тис. грн, що обумовлено нарахуванням амортизації на нове інвестиційне обладнання, введене в експлуатацію;

сума податку на прибуток збільшилася на 38 866,6 тис. грн, або на 22 %, що стало наслідком зростання фінансового результату до оподаткування.

Отриманий додатковий чистий прибуток позитивно вплине на фінансовий стан ПАТ «ЗЗРК» та сприятиме зміцненню його економічного потенціалу. Зокрема, у структурі активів підприємства відбудеться збільшення обсягу оборотних активів за рахунок накопичення грошових коштів та інших ліквідних ресурсів. Водночас у пасиві балансу зросте величина нерозподіленого прибутку, що забезпечить відповідне збільшення власного капіталу підприємства.

Таким чином, реалізація запропонованого інвестиційного проєкту не лише забезпечує приріст прибутковості та підвищення ефективності

господарської діяльності ПАТ «ЗЗРК», а й сприяє зміцненню його фінансової стійкості, покращенню структури капіталу та розширенню можливостей для подальшого розвитку.

Прогнозні зміни основних статей балансу підприємства після впровадження інвестиційного проєкту наведено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Зміни показників балансу ПАТ «ЗЗРК» після реалізації інвестиційного проєкту (за 1 рік)

Стаття балансу	2022	проєкт	Відхилення	
			Тис.грн.	%
Актив				
I. Необоротні активи	451594,0	463094	11500,0	2,50
II. Оборотні активи	648472,0	731194,6	82722,60	12,80
III. Витрати майбутніх періодів	93,0	93	0	0,00
Баланс	1100159,0	1194382	94222,60	8,60
Пасив				
I. Власний капітал	936049,0	1030272	94222,60	10,10
II. Забезпечення наступних виплат та платежів	16370,0	16370	0,0	0,00
III. Довгострокові зобов’язання	0,0	0,0	0,0	0,00
IV. Поточні зобов’язання	147740,0	147740	0,0	0,00
V. Доходи майбутніх періодів	0,0	0	0,0	0,00
Баланс	1100159	1194382	94222,60	8,600

У результаті реалізації інвестиційного проєкту структура активів ПАТ «ЗЗРК» зазнає позитивних змін. Обсяг необоротних активів підприємства збільшиться на 11 500 тис. грн, що становить 2,5% порівняно з показником 2022 року. Водночас величина оборотних активів зросте на 12,8% відносно базового періоду.

На динаміку оборотних активів впливатимуть два основні чинники. По-перше, відбудеться скорочення їх вартості на 11 500 тис. грн унаслідок спрямування частини фінансових ресурсів на фінансування інвестиційного проєкту. По-друге, отримання додаткового чистого прибутку забезпечить приріст оборотного капіталу на 94 222,6 тис. грн.

Після завершення заходів, передбачених проєктом, власний капітал ПАТ «ЗЗРК» збільшиться на 94 222,6 тис. грн, що відповідає приросту на 10,1% порівняно з рівнем 2022 року. Таке зростання є наслідком підвищення фінансових результатів діяльності підприємства.

У цілому сукупна вартість активів і пасивів підприємства (валюта балансу) наприкінці першого року реалізації проєкту зросте на 94 222,6 тис. грн, або на 8,6% відносно базового періоду. Зазначена тенденція свідчить про позитивний економічний ефект від упровадження інвестиційних заходів та підтверджує доцільність їх реалізації.

Для оцінювання впливу інвестиційного проєкту на результати господарської діяльності у таблиці 3.7 наведено аналіз змін основних показників фінансових результатів ПАТ «ЗЗРК» після завершення терміну його реалізації.

Таблиця 3.7 – Зміна звіту про фінансові результати після впровадження інвестиційного проєкту

Стаття	Рік		Відхилення від 2022 р.	
	2022	проєкт	Тис.грн.	%
Чистий дохід від реалізації продукції	1358420,0	2716840,0	1358420,0	100,00
Собівартість реалізації продукції	635474,0	1270948,0	635474,0	100,00
Валовий прибуток	722946,0	1445892,0	722946,0	100,00
Інші операційні доходи	554653,0	554653,0	0,0	0,00
Операційні витрати	584227,0	595727,0	11500,0	2,00
Фінансові результати від операційної діяльності	693372,0	1404818,0	711446,0	102,60
Інші доходи	50031,0	50031,0	0,0	0,00
Фінансові витрати	5388,0	5388,0	0,0	0,00
Інші витрати	10314,0	10314,0	0,0	0,00
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	727701,0	1439147,0	711446,0	97,80
Податок на прибуток від звичайної діяльності	176331,0	359787,0	183456,0	104,00
Чистий прибуток	551370,0	1079360	527990,0	95,80

Після завершення п'ятирічного періоду реалізації інвестиційного проєкту очікується суттєве покращення фінансово-економічних показників ПАТ «ЗЗРК». Зокрема, обсяг чистого доходу від реалізації продукції збільшиться на 1 358 420 тис. грн, що відповідає приросту на 100% порівняно з базовим 2022 роком.

Одночасно зі зростанням обсягів діяльності відбудеться підвищення виробничих витрат, унаслідок чого собівартість продукції також збільшиться на 100% відносно початкового рівня. Водночас позитивний ефект від нарощування виробництва забезпечить приріст валового прибутку на 722 946 тис. грн, що удвічі перевищуватиме показник 2022 року.

Додаткові операційні витрати, пов'язані з упровадженням інноваційних технологічних рішень, становитимуть 11 500 тис. грн. Їхня частка дорівнюватиме близько 2% від величини відповідних витрат базового періоду.

У результаті реалізації інвестиційних заходів фінансовий результат від операційної та звичайної діяльності підприємства через п'ять років зросте на 711 446 тис. грн, що свідчить про високий рівень економічної ефективності проєкту та його здатність забезпечувати стабільне нарощування прибутковості.

Після виконання податкових зобов'язань чистий прибуток ПАТ «ЗЗРК» збільшиться на 527 990 тис. грн, або на 95,8% порівняно з рівнем 2022 року. Така динаміка підтверджує значний позитивний вплив інвестиційного проєкту на кінцеві результати господарської діяльності підприємства.

Для комплексної оцінки наслідків реалізації проєкту доцільно розглянути зміни у структурі активів і джерел їх формування. З цією метою проаналізуємо трансформації, які відбудуться у балансі ПАТ «ЗЗРК» після завершення терміну дії інвестиційного проєкту.

Таблиця 3.8 – Зміни показників балансу ПАТ «ЗЗРК» після реалізації закінчення терміну реалізації інвестиційного проєкту

Стаття балансу	2022	проєкт	Відхилення	
			Тис.грн.	%
Актив				
I. Необоротні активи	451594,0	451594,0	0,0	0,00
II. Оборотні активи	648472,0	1176462,0	527990,0	81,400
III. Витрати майбутніх періодів	93,0	93,0	0,0	0,0
Баланс	1100159,0	1628149,0	527990,0	48,00
Пасив				
I. Власний капітал	936049,0	1464039,0	527990,0	56,40
II. Забезпечення наступних виплат та платежів	16370,0	16370,0	0,0	0,00
III. Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,00
IV. Поточні зобов'язання	147740,0	147740,0	0,0	0,00
V. Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,00
Баланс	1100159,0	1628149,0	527990,0	48,00

Таким чином, після завершення п'ятирічного періоду реалізації інвестиційного проєкту оборотні активи ПАТ «ЗЗРК» збільшаться на суму додатково отриманого чистого прибутку, яка становитиме 527 990 тис. грн. Унаслідок цього на аналогічну величину зросте й валюта балансу підприємства. Загальний приріст оборотних активів досягне 81,4%, тоді як сукупна вартість майна підприємства збільшиться на 48% порівняно з базовим періодом.

Водночас обсяг необоротних активів залишиться на рівні 2022 року, оскільки інвестиційне обладнання за період реалізації проєкту буде повністю амортизоване та перенесе свою вартість на собівартість продукції.

У структурі джерел фінансування відбудеться зростання власного капіталу за рахунок накопиченого нерозподіленого прибутку, сформованого в результаті реалізації інвестиційного проєкту. Його величина збільшиться на 527 990 тис. грн, що відповідає приросту на 56,4% відносно рівня 2022 року.

Отже, впровадження запропонованого інвестиційного проєкту забезпечить ПАТ «ЗЗРК» додатковий чистий прибуток у розмірі 527 990 тис. грн протягом п'яти років та сприятиме збільшенню валюти балансу майже на половину. Отримані результати підтверджують економічну доцільність реалізації проєкту та його позитивний вплив на фінансовий стан і розвиток підприємства.

Для більш ґрунтовної оцінки результативності інвестиційного проєкту доцільно дослідити його вплив на показники ефективності використання активів підприємства та порівняти отримані значення з показниками 2022 року.

1. Показники ефективності використання активів підприємства

1.1. Чисті оборотні активи

У результаті реалізації інвестиційного проєкту обсяг чистих оборотних активів збільшується з 500 732 тис. грн до 583 454,6 тис. грн. Така динаміка свідчить про зміцнення поточної платоспроможності підприємства та підвищення його здатності своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання.

1.2. Власні оборотні активи

Показник власних оборотних активів також демонструє позитивну тенденцію, збільшуючись із 500 732 тис. грн до 583 454,6 тис. грн. Це свідчить про зростання частки власних фінансових ресурсів, що використовуються для фінансування поточної діяльності підприємства.

1.3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів

ісля впровадження інвестиційного проєкту коефіцієнт оборотності оборотних активів підвищується з 2,09 до 2,23 обороту за рік. Зростання цього показника характеризує прискорення процесу обігу оборотного капіталу та підвищення ефективності його використання у господарській діяльності.

1.4. Тривалість одного обороту оборотних активів

Скорочення тривалості одного обороту з 171,8 до 161,5 дня є позитивною тенденцією, оскільки свідчить про швидше повернення коштів, вкладених в оборотні активи. Це забезпечує підвищення ліквідності та створює додаткові можливості для фінансування операційної діяльності без залучення зовнішніх джерел фінансування.

Для узагальнення отриманих результатів показники ефективності використання активів ПАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту доцільно представити у таблиці 3.9, що дозволить комплексно оцінити зміни в ефективності функціонування підприємства.

Таблиця 3.9 – Оцінка зміни показників ефективності використання активів ПАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту

Показник	Рік		Відхилення	
	2022	проєкт	абс	%
Чисті оборотні активи, тис.грн.	500732,0	583455,0	82722,60	16,50
Власні оборотні активи, тис.грн.	500732,0	583455,0	82722,60	16,50
Коефіцієнт обертання оборотних активів, раз	2,090	2,230	0,140	6,70
Тривалість обороту оборотних активів, дні	171,80	161,50	-10,30	-6,00

Після впровадження інвестиційного проєкту чисті оборотні активи ПАТ «ЗЗРК» зростуть у порівнянні із 2022 роком на 82722,6 тис.грн. або на 16,5%.

У результаті реалізації інвестиційного проєкту величина власних оборотних активів ПАТ «ЗЗРК» збільшилася на 82 722,6 тис. грн, що відповідає приросту на 16,5% порівняно з показником 2022 року. Така тенденція свідчить про посилення фінансової стійкості підприємства та розширення його можливостей щодо фінансування поточної діяльності за рахунок власних ресурсів.

Після впровадження проєкту коефіцієнт оборотності оборотних активів зріс на 0,14 пункту, або на 6,7% відносно базового періоду. Підвищення інтенсивності обігу оборотного капіталу позитивно вплинуло на

ефективність використання наявних ресурсів та сприяло прискоренню їх кругообігу.

Унаслідок цього тривалість одного обороту оборотних активів скоротилася на 10,3 дня, або на 6% порівняно з рівнем 2022 року. Зменшення періоду обороту свідчить про більш раціональне управління оборотними коштами та підвищення ділової активності підприємства.

Для наочного відображення отриманих результатів та оцінки динаміки ключових показників ефективності використання оборотних активів відповідні зміни представлено на рисунку 3.1.

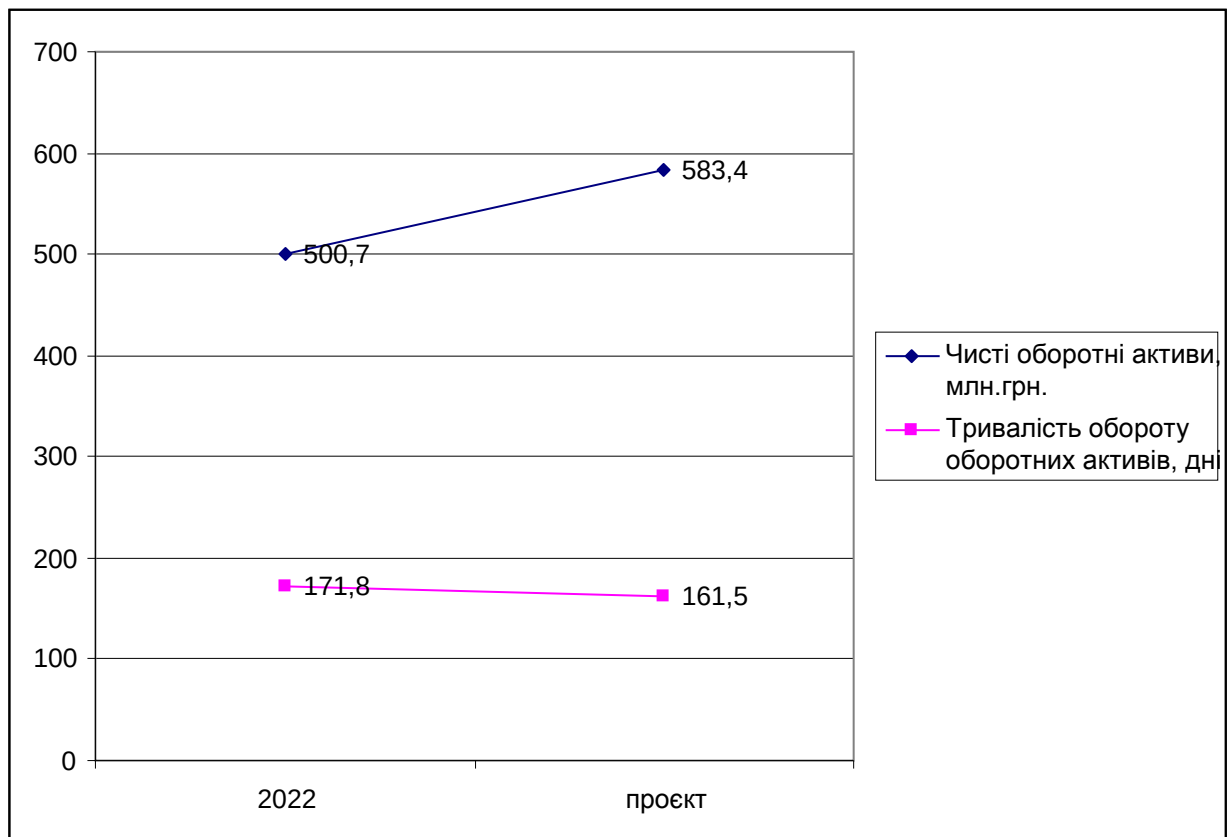

Рисунок 3.1 – Зміна показників ефективності використання активів ПАТ «ЗРК» після реалізації інвестиційного проєкту»

За результатами проведеного аналізу встановлено, що реалізація інвестиційного проєкту матиме позитивний вплив на ефективність

господарської діяльності ПАТ «ЗЗРК». Покращення основних показників використання активів свідчить про підвищення результативності управління ресурсним потенціалом підприємства, прискорення оборотності капіталу та зростання віддачі від залучених активів.

Отримані результати підтверджують економічну доцільність впровадження інвестиційних заходів, оскільки вони сприяють зміцненню фінансового стану підприємства та підвищенню ефективності використання його майнового комплексу. Зростання ділової активності та покращення показників оборотності створюють передумови для подальшого нарощування прибутковості та забезпечення стабільного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

2. Аналіз показників рентабельності ПАТ «ЗЗРК» після реалізації інвестиційного проєкту

Наступним етапом оцінювання ефективності інвестиційного проєкту є дослідження змін показників рентабельності, які характеризують рівень прибутковості діяльності підприємства та ефективність використання його ресурсів після впровадження запропонованих інвестиційних рішень.

2.1 Рентабельність продукції.

$$R_{\text{пр}_{2022}} = 1358420,0 / 635474,0 = 2,1380 = 213,80\%$$

$$R_{\text{пр}_{\text{пр}}} = 1630104,0 / 762568,80 = 2,1380 = 213,80\%$$

Значення показника рентабельності продукції ЗАТ «ЗЗРК» після реалізації інвестиційного проєкту не змінилось, адже впровадження даного проєкту не вплинуло на показник втрат на 1 гривню реалізованої продукції.

2.2 Рентабельність продажів.

$$ROS_{2022} = 551370,0 / 1358420,0 = 0,4060 = 40,60\%$$

$$ROS_{\text{пр}} = 645592,70 / 1630104,0 = 0,3960 = 39,60\%$$

За результатами розрахунків встановили, що рентабельність продажів підприємства ПАТ «ЗЗРК» наприкінці першого року впровадження

інвестиційного проекту зменшується. Основним фактором, що вплинув на це є зростання операційних витрат через здійснення капітальних вкладень та придбання прохідницької техніки.

2.3 Рентабельність активів.

$$ROA_{2022} = 551370,0 / 1100159,0 = 0,5010 = 50,10\%$$

$$ROA_{пр} = 645592,70 / 1194382,0 = 0,540 = 54,00\%$$

Рентабельність активів ПАТ «ЗЗРК» після впровадження інвестиційного проекту збільшується, що викликано зростанням суми отриманого підприємством чистого прибутку.

2.4 Рентабельність поточних активів.

$$R_{па2022} = 551370,0 / 648472,0 = 0,8500 = 85,00\%$$

$$R_{папр} = 645592,70 / 731194,60 = 0,8830 = 88,30\%$$

2.5 Рентабельність власного капіталу.

$$ROE_{2022} = 551370,0 / 936049,0 = 0,5890 = 58,90\%$$

$$ROE_{пр} = 645592,70 / 1030272,0 = 0,6270 = 62,70\%$$

Аналіз динаміки показників рентабельності свідчить про суттєве покращення фінансових результатів ПАТ «ЗЗРК» після впровадження інвестиційного проекту. Зростання більшості коефіцієнтів прибутковості обумовлене збільшенням обсягів чистого прибутку, що забезпечило підвищення ефективності використання активів, власного капіталу та виробничих ресурсів підприємства.

Отримані результати підтверджують, що реалізація проекту створила передумови для досягнення вищого рівня фінансової віддачі та зміцнення конкурентних позицій підприємства. Позитивна динаміка показників рентабельності характеризує ПАТ «ЗЗРК» як суб'єкт господарювання з

високою результативністю діяльності та значним потенціалом подальшого економічного розвитку.

Для більш детального аналізу змін у прибутковості підприємства доцільно розглянути динаміку основних показників рентабельності, наведену в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Оцінка зміни показників рентабельності ПАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту

Показник	Рік		Відхилення	
	2022	проєкт	абс	%
Рентабельність продукції, частка одиниці	2,1380	2,1380	0	0,00
Рентабельність продажів, частка одиниці	0,4060	0,3960	-0,0100	-2,50
Рентабельність активів, частка одиниці	0,5010	0,540	0,0390	7,80
Рентабельність поточних активів, частка одиниці	0,850	0,8830	0,0330	3,90
Рентабельність власного капіталу, частка одиниці	0,5890	0,6270	0,0380	6,50

Після першого року реалізації інвестиційного проєкту майже всі показники рентабельності ПАТ «ЗЗРК» мали позитивну тенденцію.

Відобразимо зміни, що відбулися на рисунку 3.2.

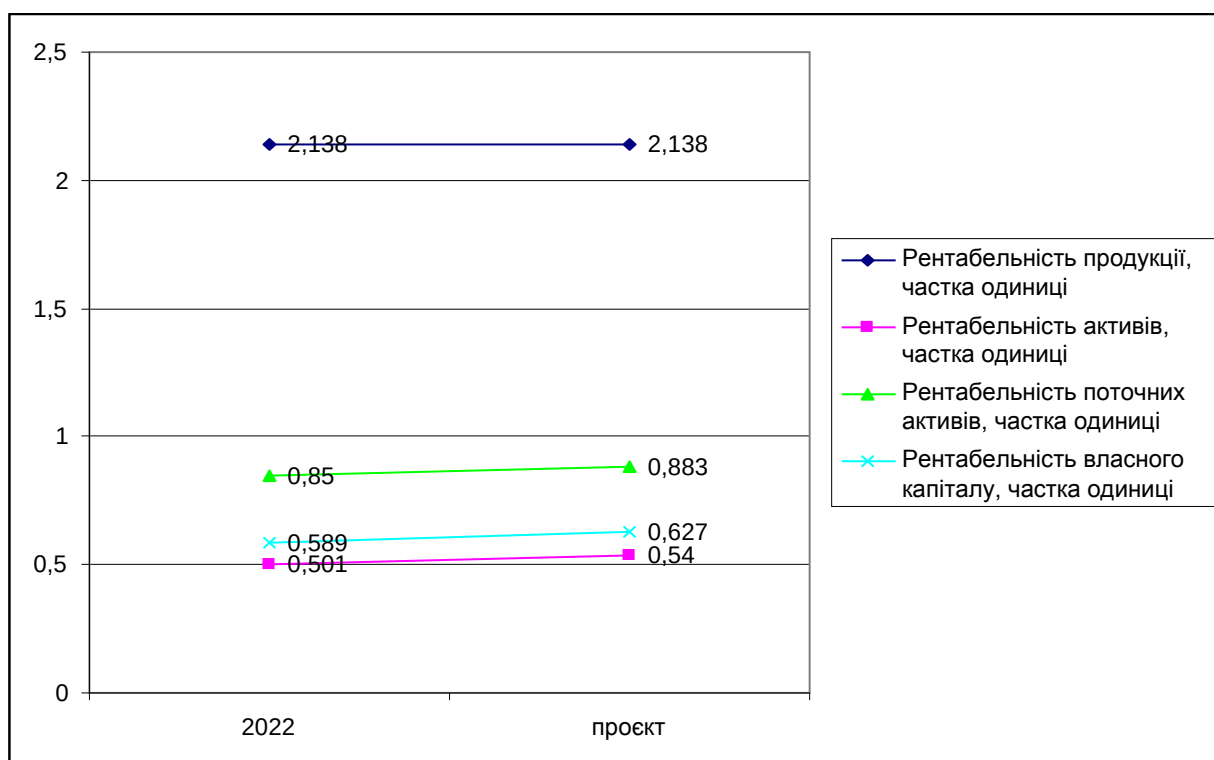

Рисунок 3.2 – Зміна показників рентабельності ПАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту

Результати проведених розрахунків свідчать про позитивну динаміку показників прибутковості ПАТ «ЗЗРК» після впровадження інвестиційного проєкту. Зокрема, наприкінці першого року його реалізації рентабельність активів зростає на 0,039 пункту, що відповідає приросту на 7,8% порівняно з рівнем 2022 року.

Водночас рентабельність оборотних активів підвищиться на 3,9%, що свідчить про більш ефективне використання ресурсів, залучених до поточної діяльності підприємства. Позитивні зміни також спостерігатимуться щодо рентабельності власного капіталу, яка збільшиться на 6,5%, відображаючи зростання віддачі на кошти, інвестовані власниками підприємства.

Отже, результати оцінювання підтверджують, що реалізація запропонованого інвестиційного проєкту матиме комплексний позитивний вплив на рівень прибутковості ПАТ «ЗЗРК». Підвищення показників

рентабельності свідчить про зростання ефективності використання активів і капіталу підприємства, а також про покращення його фінансово-економічного потенціалу та інвестиційної привабливості.

3. Стан платоспроможності та ліквідності підприємства.

3.1 Коефіцієнт покриття.

$$К_{П2022} = 648472,0 / 147740,0 = 4,390$$

$$К_{Ппр} = 731194,60 / 147740,0 = 4,950$$

ПАТ «ЗЗРК» має високий ступінь ліквідності, а після впровадження розглянутого інвестиційного проєкту він зростає з 4,39 до 4,95.

Відобразимо зміну показника ліквідності в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11 – Оцінка зміни показника ліквідності ПАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту

Показник	Рік		Відхилення	
	2022	проєкт	абс	%
Коефіцієнт покриття, грн/грн.	4,390	4,950	0,560	12,80

Після реалізації інвестиційного проєкту показник покриття зросте з 4,39 у 2022 році до 4,95, що свідчить про зростання ефективності діяльності підприємства, а також про збільшення платоспроможності ПАТ «ЗЗРК». Зростання показника становить 12,8% відносно рівня 2022 року.

Проілюструємо динаміку показника на рисунку 3.3.

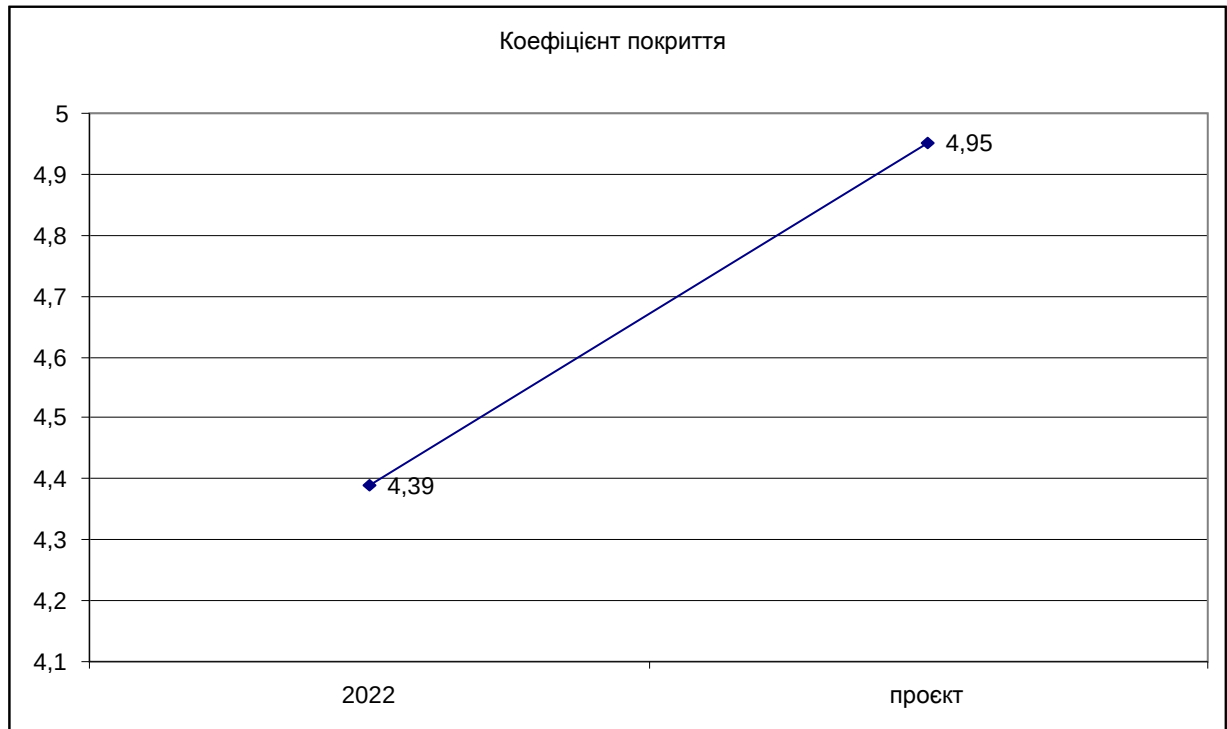

Рисунок 3.3 – Зміна показника ліквідності ПАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту

4. Показники ефективності використання ресурсів підприємства.

4.1 Показник фондівдачі.

$$\Phi B^{2022} = 1358420,0 / 348632,0 = 3,900 \text{ грн/грн}$$

$$\Phi B^{\text{пр}} = 1630104,0 / 360132,0 = 4,530 \text{ грн/грн}$$

Після реалізації інвестиційного проєкту спостерігатиметься підвищення фондівдачі основних засобів ПАТ «ЗЗРК», що свідчить про більш результативне використання виробничого потенціалу підприємства. Позитивна динаміка цього показника зумовлена насамперед збільшенням обсягу чистого доходу від реалізації продукції, завдяки чому кожна гривня, вкладена в основні засоби, забезпечуватиме вищий економічний результат. Це підтверджує зростання ефективності використання наявних виробничих ресурсів та підвищення загальної продуктивності діяльності підприємства.

4.2 Фондомісткість.

$$\Phi M^{2022} = 1 / 3,90 = 0,2570 \text{ грн/грн}$$

$$\Phi M^{np} = 1 / 4,530 = 0,2210 \text{ грн/грн}$$

Серед показників ефективності використання трудових ресурсів найбільш значущими є трудомісткість господарської діяльності та продуктивність праці.

4.3 Продуктивність праці.

$$Пп^{2022} = 1358420,0 / 4965,0 = 273,600 \text{ тис.грн/чол}$$

$$Пп^{np} = 1630140,0 / 4965,0 = 328,30 \text{ тис.грн/чол}$$

Зростання продуктивності праці на підприємстві ПАТ «ЗЗРК» свідчить про зростання ефективності використання персоналу.

Усі показники ефективності використання ресурсів ПАТ «ЗЗРК» зведемо в таблицю 3.12 та зробимо відповідні висновки.

Таблиця 3.12 – Оцінка зміни показників ефективності використання ресурсів ЗАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту

Показник	Рік		Відхилення	
	2022	проєкт	абс	%
Фондовіддача, грн/грн.	3,90	4,530	0,630	16,20
Фондомісткість, грн/грн.	0,2570	0,2210	-0,0360	-14,000
Продуктивність праці, тис.грн./чол.	273,600	328,30	54,70	20,00

Відобразимо зміну даних показників на рисунку 3.4.

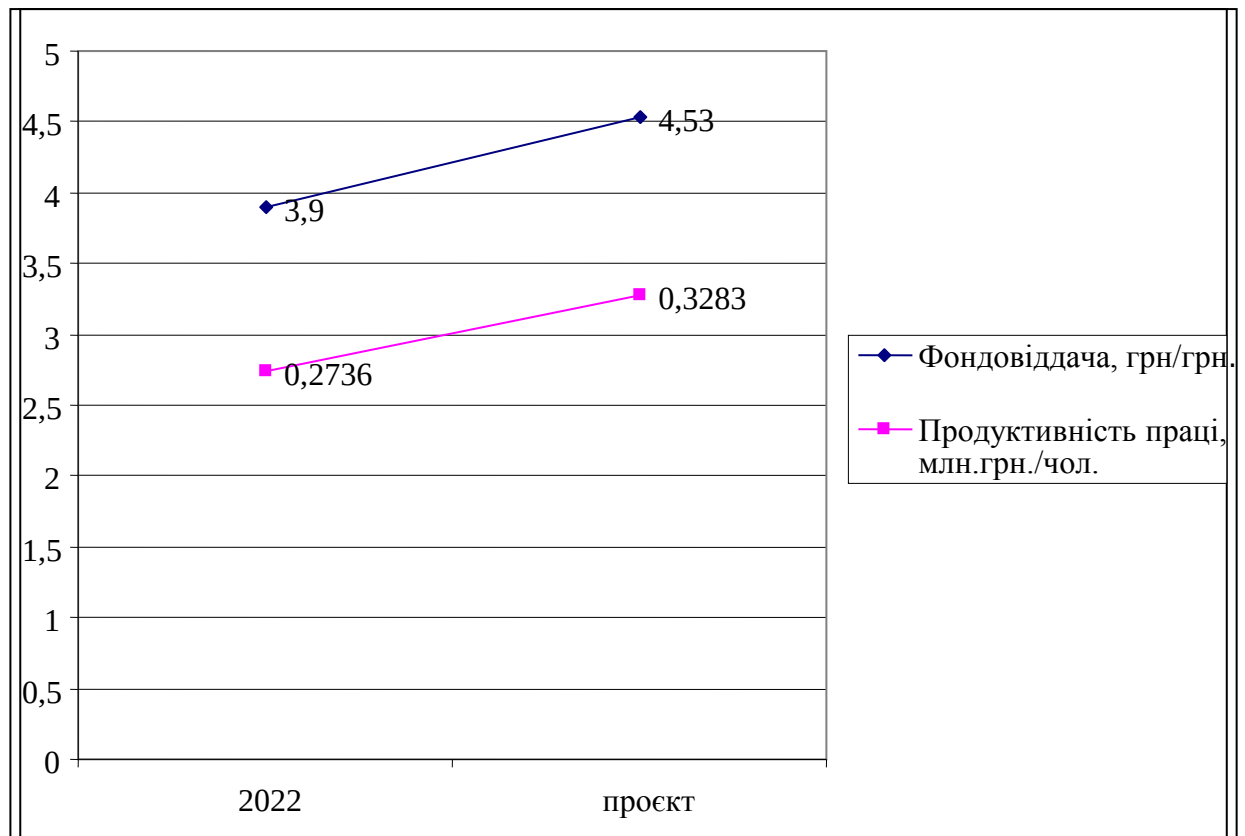

Рисунок 3.4 – Зміна показників ефективності використання ресурсів

Після реалізації інвестиційного проєкту ефективність використання ресурсів ПАТ «ЗЗРК» зросте. Фондовіддача збільшиться на 0,630 грн/грн або на 16,2% від рівня 2022 року. Фондомісткість зменшиться на 0,036 грн/грн або на 14,0%. Показник продуктивності праці зросте з 273,60 тис.грн./осіб до 328,30 тис.грн. осіб або на 20,0% від рівня 2022 року.

Таким чином, усі показники ефективності використання ресурсів підприємства після реалізації інвестиційного проєкту зростають.

5. Показники фінансової стійкості підприємства.

5.1 Коефіцієнт забезпеченості власними коштами.

$$Кзвк^{2022} = 936049,0 / 648472,0 = 1,440$$

$$Кзвк^{пр} = 1030272,0 / 731194,60 = 1,410$$

ПАТ «ЗЗРК» має нормальне значення показника забезпеченості власними коштами, хоча наприкінці першого року реалізації інвестиційного проєкту даний показник зменшується.

5.2 Співвідношення залучених і власних коштів.

$$K_{зк/вк}^{2022} = 164110,0 / 936049,0 = 0,1750$$

$$K_{зк/вк}^{пр} = 164110,0 / 1030272,0 = 0,1590$$

Нормальним є фінансовий стан підприємства, коли коефіцієнт $K_{зк/вк} < 1$. Якщо $K_{зк/вк} > 1$, фінансова стійкість і автономність підприємства досягають критичного значення. Фінансова стійкість ПАТ «ЗЗРК» після впровадження інвестиційного проєкту значно зростає.

5.3 Коефіцієнт концентрації залученого капіталу.

$$K_{кзк}^{2022} = 147740,0 / 1100159,0 = 0,1300$$

$$K_{кзк}^{пр} = 147740,0 / 1194382,0 = 0,1240$$

Залежність ПАТ «ЗЗРК» від кредиторів після впровадження інвестиційного проєкту зменшується.

5.4 Коефіцієнт концентрації власного капіталу.

$$K_{квк}^{2022} = 936049,0 / 1100159,0 = 0,8510$$

$$K_{квк}^{пр} = 1030272,0 / 1194382,0 = 0,8630$$

Таким чином, активи підприємства після реалізації інвестиційного проєкту на 86,30% складаються з власних коштів ПАТ «ЗЗРК».

5.5 Коефіцієнт фінансової залежності.

$$K_{ф.з.}^{2022} = 1100159,0 / 936049,0 = 1,1750$$

$$K_{ф.з.}^{пр} = 1194382,0 / 1030272,0 = 1,1590$$

Після реалізації запропонованих заходів залежність ПАТ «ЗЗРК» від позикових коштів зменшується.

У таблиці 3.13 відобразимо зміни, що відбулися з показниками фінансової стійкості ПАТ «ЗЗРК» після реалізації інвестиційного проєкту.

Таблиця 3.13 – Оцінка зміни показників фінансового стану ПАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту

Показник	Рік		Відхилення	
	2022	проєкт	абс	%
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами, частка одиниці	1,440	1,410	-0,0300	-2,10
Коефіцієнт співвідношення залучених і	0,1750	0,1590	-0,0160	-9,10

власних коштів, частка одиниці				
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, частка одиниці	0,130	0,1240	-0,0060	-4,60
Коефіцієнт концентрації власного капіталу, частка одиниці	0,8510	0,8630	0,01200	1,40
Коефіцієнт фінансової залежності, частка одиниці	1,1750	1,1590	-0,0160	-1,40

Після впровадження інвестиційного проєкту фінансова структура ПАТ «ЗЗРК» зазнає позитивних змін. Зокрема, коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу зменшиться на 0,016 пункту, або на 9,1% порівняно з рівнем 2022 року. Така тенденція свідчить про скорочення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та зміцнення його фінансової автономії.

Крім того, частка залученого капіталу в загальному обсязі джерел фінансування скоротиться на 4,6%, тоді як питома вага власного капіталу збільшиться на 1,4%. Це характеризує покращення структури капіталу та підвищення фінансової стійкості підприємства.

Позитивна динаміка простежується і за коефіцієнтом фінансової залежності, значення якого знизиться на 1,4% відносно базового періоду. Зменшення цього показника свідчить про підвищення рівня самофінансування та зростання фінансової незалежності ПАТ «ЗЗРК».

Для наочного представлення отриманих результатів зміну основних показників фінансового стану підприємства доцільно відобразити на рисунку 3.5.

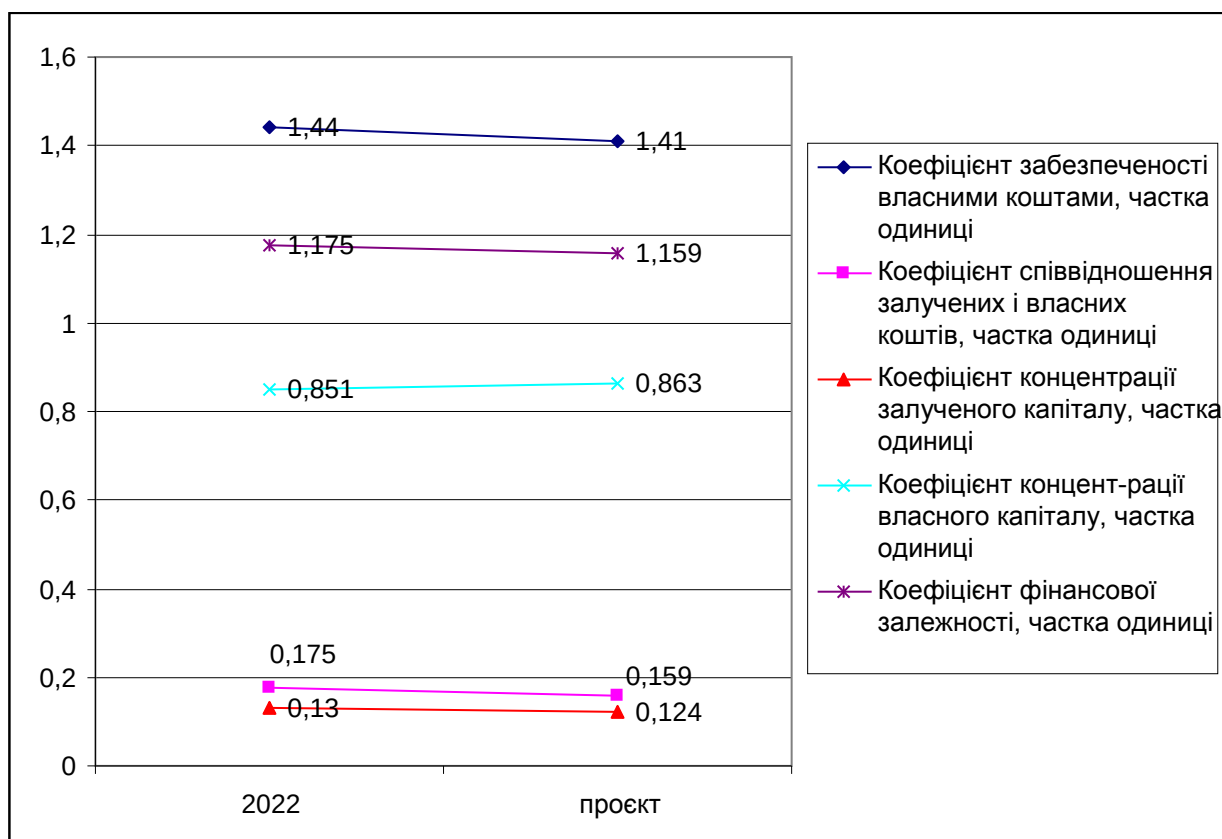

Рисунок 3.5 – Зміна показників фінансового стану ПАТ «ЗЗРК» до та після реалізації інвестиційного проєкту

Таким чином, реалізація інвестиційного проєкту позитивно вплине на всі аспекти економічної діяльності підприємства, призведе до покращення показників ефективності використання активів, збільшення рентабельності та платоспроможності, сприятиме зростання фінансової стійкості ПАТ «ЗЗРК».

Проаналізуємо зміну показника інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» після впровадження даного інвестиційного проєкту.

Дані для обрахунку даних змін відобразимо у таблиці 3.14.

Розрахуємо зміну показника інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» після впровадження інвестиційного проєкту:

$$ІП^{22} = 9,970 / 17 = 0,590$$

$$ІП^{\text{проєкт}} = 17 / 17 = 1,00$$

Таблиця 3.14 – Зміна показника інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» після впровадження інвестиційного проєкту

Показник	Абсолютне значення показника ефективності		Відносне значення показника ефективності	
	2022	проєкт	2022	проєкт
Коефіцієнт придатності основних фондів, %	41,60	42,40	0,980	1,000
Власні оборотні активи, тис.грн.	500732	583454,60	0,860	1,000
Тривалість обороту оборотних активів, днів	171,80	161,50	0,940	1,000
Рентабельність продукції, %	213,80	213,80	1,000	1,000
Рентабельність продажів, %	40,60	39,60	1,000	0,980
Рентабельність активів, %	50,10	54	0,930	1,000
Рентабельність поточних активів, %	85	88,30	0,960	1,000
Рентабельність власного капіталу, %	58,90	62,70	0,9400	1,000
Коефіцієнт покриття, долі одиниці	4,390	4,950	0,890	1,000
Коефіцієнт швидкої ліквідності, долі одиниці	2,850	2,850	1,000	1,000
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, долі одиниці	0,720	0,720	1,000	1,000
Питома вага грошових коштів у загальній сумі оборотних активів, %	16,30	16,30	1,000	1,000
Фондовіддача, грн/грн	3,90	4,530	0,860	1,000
Продуктивність праці, грн/чол	273,60	328,30	0,830	1,000
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами, долі одиниці	1,440	1,410	1,000	0,980
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, долі одиниці	0,130	0,1240	0,950	1,000
Коефіцієнт фінансової залежності, долі одиниці	1,1750	1,1590	1,000	0,990
Разом:			16,140	16,940
Інтегральний показник інвестиційної привабливості ЗАТ «ЗЗРК»			0,9500	0,9970

Відобразимо зміни, що відбулися на рисунку 3.6.

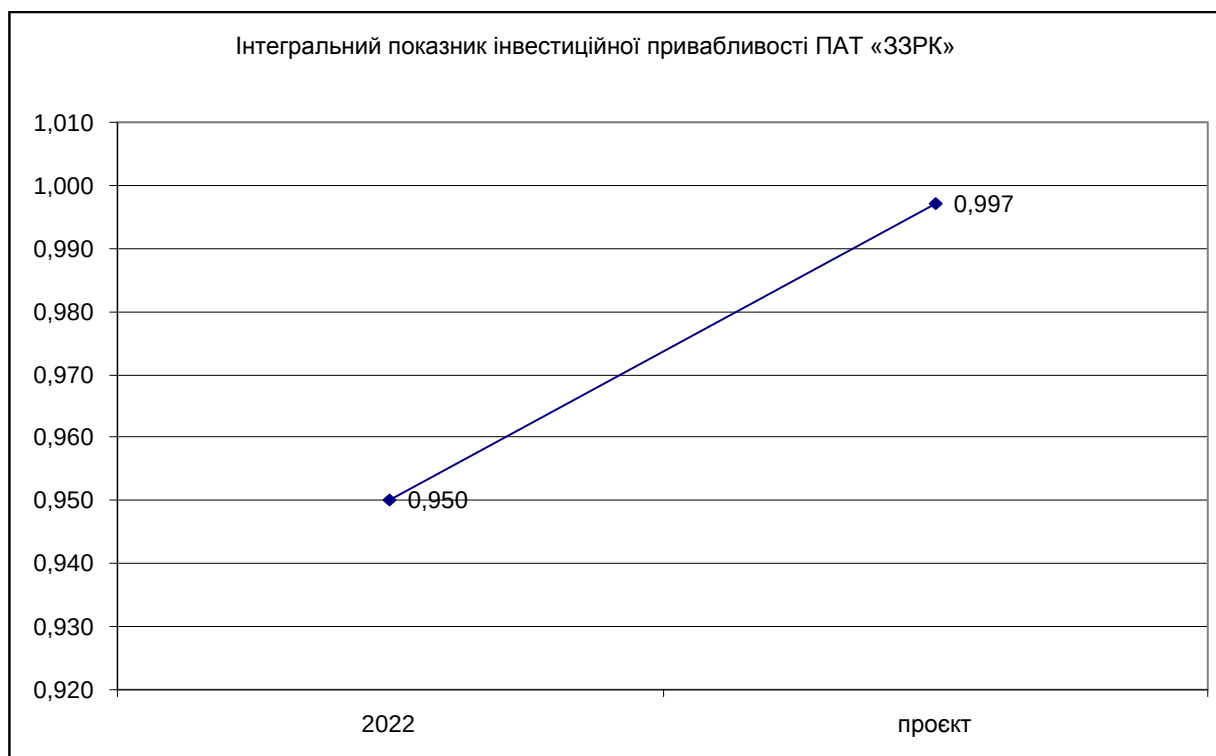

Рисунок 3.6 – Зміна показника інвестиційної привабливості ПАТ «ЗЗРК» після впровадження запропонованих заходів

Отже, реалізація запропонованого інвестиційного проєкту сприятиме підвищенню результативності діяльності ПАТ «ЗЗРК». Це підтверджується позитивною динамікою ключових показників господарської ефективності, які характеризують покращення фінансових результатів, підвищення прибутковості, зміцнення фінансової стійкості та більш раціональне використання ресурсного потенціалу підприємства.

Водночас суттєво зросте рівень інвестиційної привабливості товариства. Значення відповідного інтегрального показника підвищиться з 0,950 у 2022 році до 0,997 після реалізації проєкту. Така динаміка свідчить про досягнення підприємством надзвичайно високого рівня інвестиційної привабливості, що підвищує його конкурентні переваги на ринку капіталу та створює додаткові можливості для залучення інвестиційних ресурсів у майбутньому.

ВИСНОВКИ

Інвестиції являють собою сукупність матеріальних, фінансових та інтелектуальних ресурсів, що спрямовуються в різні об'єкти господарської діяльності з метою отримання економічного результату у формі прибутку або досягнення суспільно значущого ефекту.

У сучасних умовах господарювання інвестиції розглядаються як один із ключових чинників розвитку підприємства, оскільки забезпечують оновлення виробничого потенціалу, розширення обсягів діяльності, підвищення конкурентоспроможності продукції та зростання фінансових результатів. Інвестиційні вкладення створюють передумови для відтворення капіталу, формування нових робочих місць, збільшення доходів працівників та розширення податкової бази держави.

Особливості інвестиційного процесу визначаються багатьма факторами, серед яких джерела фінансування, організаційні умови, форма вкладення капіталу, склад учасників та характер активів, що залучаються. Саме тому в економічній літературі існують різні підходи до класифікації інвестицій та форм їх здійснення.

Інвестиційна діяльність охоплює систему практичних заходів, пов'язаних із вкладенням ресурсів юридичними та фізичними особами, державними інституціями або іноземними суб'єктами з метою отримання фінансового результату чи соціального ефекту. Управління такою діяльністю спрямоване на реалізацію інвестиційної стратегії підприємства найбільш ефективним способом, що забезпечує зростання його ринкової вартості та підвищення добробуту власників у довгостроковій перспективі.

Об'єктами інвестування можуть виступати виробничі фонди, оборотні активи, фінансові інструменти, інноваційні розробки, результати науково-технічної діяльності, об'єкти інтелектуальної власності та інші майнові права. Суб'єкт, який здійснює вкладення капіталу в економічну діяльність, виступає інвестором, а сам процес розміщення ресурсів з метою отримання майбутніх вигід визначається як інвестування.

Для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень особливого значення набуває комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. Використання даних бухгалтерської та фінансової звітності дозволяє оцінити інвестиційний потенціал суб'єкта господарювання, визначити перспективи його розвитку та рівень інвестиційної привабливості. Доцільним є проведення такого аналізу в динаміці за декілька років, що дає можливість виявити тенденції змін основних фінансових показників.

Важливу роль у стимулюванні інвестиційних процесів відіграє держава, яка формує сприятливе інвестиційне середовище через реалізацію податкової, бюджетної, кредитно-грошової, амортизаційної та інноваційної політики. Крім того, значна увага приділяється створенню умов для залучення іноземного капіталу та розвитку внутрішнього інвестування.

Незважаючи на наявність певних ризиків і стримуючих факторів, інвестиційний клімат залишається одним із визначальних чинників економічного розвитку. Його ефективність залежить від здатності забезпечити вигідні умови для інвесторів, передбачуваність ведення бізнесу, стабільність правового поля та можливість довгострокового планування діяльності. Особливе значення мають внутрішні інвестиції, які виступають каталізатором економічного зростання та формують позитивний сигнал для потенційних іноземних інвесторів.

Основною продукцією ПАТ «ЗЗРК» є різні види залізорудної сировини, зокрема агломераційна, мартенівська та доменна руда, які відрізняються вмістом заліза, рівнем вологості, вмістом кремнезему та гранулометричними характеристиками.

Проведений аналіз інвестиційної діяльності ПАТ «ЗЗРК» за 2020–2022 роки дозволив встановити стійку тенденцію до підвищення рівня його інвестиційної привабливості. Особливо вагомим фактором стало зростання показників прибутковості, які у 2022 році продемонстрували значне покращення порівняно з попередніми періодами. Рентабельність продукції зросла на 69,4%, рентабельність реалізації – на 763,8%, рентабельність

активів – на 827,8%, а рентабельність власного капіталу – на 820,3%. Такі результати підтверджують високий рівень ефективності діяльності підприємства та його привабливість для потенційних інвесторів.

Інтегральний показник інвестиційної привабливості у 2021 році дещо знизився порівняно з 2020 роком – з 0,47 до 0,45. Проте вже у 2022 році його значення зросло до 0,92, що свідчить про суттєве зміцнення інвестиційних позицій підприємства.

Показники ефективності інвестиційної діяльності також демонструють позитивну динаміку. Прибутковість інвестицій у 2021 році зросла на 12,7%, а у 2022 році – на 596,4%. Розмір чистого прибутку на одну гривню інвестованого капіталу досяг 2,911 грн. Водночас чистий прибуток у розрахунку на одну акцію зріс із 0,175 грн у 2020 році до 4,91 грн у 2022 році, що характеризує високу результативність використання інвестиційних ресурсів.

З метою подальшого підвищення ефективності інвестиційної діяльності на підприємстві запропоновано реалізацію проекту з оновлення парку прохідницької техніки шляхом придбання сучасного обладнання виробництва Atlas Copco. Інвестиційний проєкт передбачає закупівлю бурової установки Boomer-281 та самохідно-доставочної машини ST-3,5 загальною вартістю 11,5 млн грн.

Використання нової техніки забезпечить істотне підвищення продуктивності виконання гірничих робіт. Очікується, що обсяг проходки зросте більш ніж удвічі та досягне 90,5 м на місяць на одну бригаду, а середньомісячний видобуток руди збільшиться з 5 до 6 тис. тонн.

Оцінювання економічної ефективності проєкту підтвердило його доцільність. Чиста приведена вартість становить 381 484 тис. грн, індекс рентабельності інвестицій дорівнює 34,2, а внутрішня норма дохідності досягає 2928%. При цьому термін окупності вкладених коштів не перевищує одного року.

Після реалізації проєкту чисті оборотні активи підприємства збільшаться на 16,5%, а тривалість одного обороту оборотного капіталу скоротиться на 10,3 дня, що свідчить про підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Рентабельність активів зросте на 7,8%, рентабельність оборотних активів – на 3,9%, а рентабельність власного капіталу – на 6,5%.

Позитивні зміни відбудуться також у сфері використання виробничих ресурсів. Фондовіддача підвищиться на 16,2%, фондомісткість скоротиться на 14%, а продуктивність праці зросте на 20% порівняно з рівнем 2022 року.

Одночасно покращаться показники фінансової стійкості підприємства. Частка залученого капіталу зменшиться на 4,6%, тоді як питома вага власних джерел фінансування зросте на 1,4%. Крім того, знизиться рівень фінансової залежності підприємства, що свідчитиме про посилення його фінансової автономії.

Отже, реалізація запропонованого інвестиційного проєкту забезпечить комплексне покращення фінансово-економічних показників ПАТ «ЗЗРК». Інтегральний показник інвестиційної привабливості зросте з 0,950 до 0,997, що характеризує підприємство як надзвичайно привабливий об'єкт для інвестування та підтверджує високу ефективність запропонованих інвестиційних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 р. № 1560—XII із змінами та доповненнями.
2. Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05. 1997 р. № 283/97 – ВР із змінами та доповненнями.
3. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» від 15.03.01 із змінами та доповненнями.
4. Закон України "Про режим іноземного інвестування" від 19 березня 1996 р. № 93/Р6-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 19. - С. 80 із змінами та доповненнями.
5. Закон України „Про захист іноземних інвестицій на Україні” №1540а-XII від 10.09.91 із змінами та доповненнями.
6. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996-XIV із змінами та доповненнями.
7. Федоренко В.Г., Гойко А.Ф. Інвестознавство: Підручник / За наук. ред. В.Г. Федоренка. – К.: МАУП, 2000. – 408с.: іл.
8. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: Навчальний курс. – К.: Ельга-Н, Ника-Центр, 2002. - 528с.
9. Правик Ю.М.-Інвестиційний менеджмент: Навч. посіб.-К.: Знання, 2007.- 431с.
10. Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П.. Інвестування: Підручник. – К.: Знання, 2008. - 452 с.
11. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент: Навч. посібник. –К.: МАУП, 1999. – 184 с.: іл.
12. Щукін Б. М. Інвестування: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2009. — 216 с.: іл.
13. Мойсеєнко І.П.-Інвестування: Навч. посіб.- К.: Знання, 2016.- 490с.
14. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник.- К:

«Центр навчальної літератури», 2014. - 376с.

15. Страховий та інвестиційний менеджмент: Підручник / Під керівн. Ін. ук. ред. В. Г. Федоренко , В. Б. Захожая / В. Г. Федоренко, В. Б. Захожай, О. Г. Чуврдинський т ін. - К.: МАУП, 2012. - 344 с.

16. Дука А.П. Теорія і практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. Посібник.-К.: Каравела, 2007.- 424с.

17. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. Б. Захожай, М. Ф. Базась, М. М. Матюха, В. М. Базась; За ред. В. Б. Захожая, М. Ф. Базася. — К.: МАУП, 2015. — 968 с.: іл.

18. Крайник О.П., Клепникова З.В.- Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник.-Львів: Державний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ +» Інституту підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів). Київ: «Дакор», 2009. - 260с.

19. Панкова М.О. Методичні підходи до оцінки ризику інвестиційних проектів. Навчальний посібник для студентів денної та заочної форми навчання ЗДІА/Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2002. - 208с.

20. Ткаченко А.М., Пожуєва Т.О.,- Інвестування. Навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА спеціальності 6.050107 «Економіка підприємства» денної та заочної форми навчання - Запоріжжя, 2010.- Ч.1-117с.

21. М. А. Болух, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. Економічний аналіз: Навч. посібник — К.: КНЕУ, 2001. — 540 с.

22. Череп А.В. Інвестознавство. — К.: Кондор, 2006. — 398 с.

23. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — К.: Знання, 2004. — 447 с.

24. В. Ф. Опришко, Ф. П. Шульженко, С. І. Шимон та ін.; За заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. Правознавство: Підручник — К.: КНЕУ, 2003. — 767 с.

25.Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій „Про затвердження методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій” № 22 від 23.02.98.

26.Момот Т.В. Інвестиційна привабливість підприємства: удосконалення методики оцінки // Коммунальне господарство міст. – 2009. - №62. – С.71-74.

27. Савицька Г.В. Економічний аналіз. –К.:2004. – 640 с.

28.Економічний аналіз: навчальний посібник за редакцією Бутинця Ф.Ф. – Житомир.: ПП Рута, 2003. - 680с.

29.Примак Т. О. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Вікар, 2002. – 176с.

30.Шваб Л.І. Економіка підприємства. – К.: Каравела, 2005. – 568 с.

31.Бланк И.А. Фінансовий менеджмент. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 656 с.

32.Пилипенко О.І. Аналіз інвестиційної привабливості: огляд методик // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу. – 2009. - №1(13). – С. 1-7.

33.Алексеев А.А., Панченко А.І. Модель визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства // Математичні машини і системи. – 2004. - №4. – С. 157-163.

34.Філімоненков О.С. Фінанси підприємства. – К.: МАУП, 2004. – 328 с.

35. С. М. Чистов, А. Є. Нікіфоров, Т. Ф. Куценко та ін.- Державне регулювання економіки: Навч. посібник — К.: КНЕУ, 2000. — 316 с.

36.www.smida.gov.ua

37.rudana.in.ua/zgrk.htm

38. <http://zakon1.rada.gov.ua>

39. <http://search.ligazakon.ua>

40. <http://chitalka.info>

41. <http://www.nibu.factor.ua/info>

42. http://uk.wikipedia.org/wiki/Підготовка_виїмкових_стовпів
43. <http://librar.org.ua/sections>
44. <http://www.mi-perm.ru/authors/>
45. http://www.kirovograd.net/economy/2007/11/12/sorok_milioniv_na_tehn
ichne
46. <http://books.br.com.ua/25858>